Ազգ
Azg
7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2007 ՈՒՐԲԱԹ 162 (3814)

«Մարդասպան մոծակ» վիրուսը հասել է Եվրոպա

Արեւադարձային վիրուսը, որը ծանր հիվանդության եւ խուճապի պատճառ է դարձել Հնդկական օվկիանոսի կղզիներում, առաջին անգամ հայտնաբերվել է Եվրոպայում: Եվրոպական լրատվամիջոցների տեղեկացմամբ, վիրուսը տարածողը մոծակի մի տեսակ է, որ հանդիպում է Հարավային Եվրոպայի երկրներում, նաեւ Արեւելյան Եվրոպայում:

Հենց մոծակի «պատվին» էլ «մարդասպան մոծակ» կոչվող այս վիրուսով վարակվածության դեպքերը պատահում են, երբ արեւադարձային շրջագայություններից վերադարձող զբոսաշրջիկներն իրենց հետ բերում են վիրուսը, որ 10-ից 1 մարդու դեպքում բավականին երկար ժամանակ, անգամ բուժումից հետո դեռ արտահայտվում է տեսական ցավերով, մոծակի կծած տեղերում ուռածությամբ եւ կարմրությամբ:

Առավել հետաքրքրական է, որ, բրիտանական մասնագետների ներկայացմամբ, մինչ օրս չկա պատվաստանյութ եւ կոնկրետ այդ վիրուսի դեմ բուժում, միակ կանխարգելիչ տարբերակն այդ մոծակից հեռու լինելն է:

Ա. Հ.

ԵԱՀԿ Մն համանախագահները հաջորդ շաբաթ կլինեն տարածաշրջանում

Վարդան Օսկանյանը պատմում է բրյուսելյան հանդիպումների մասին

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

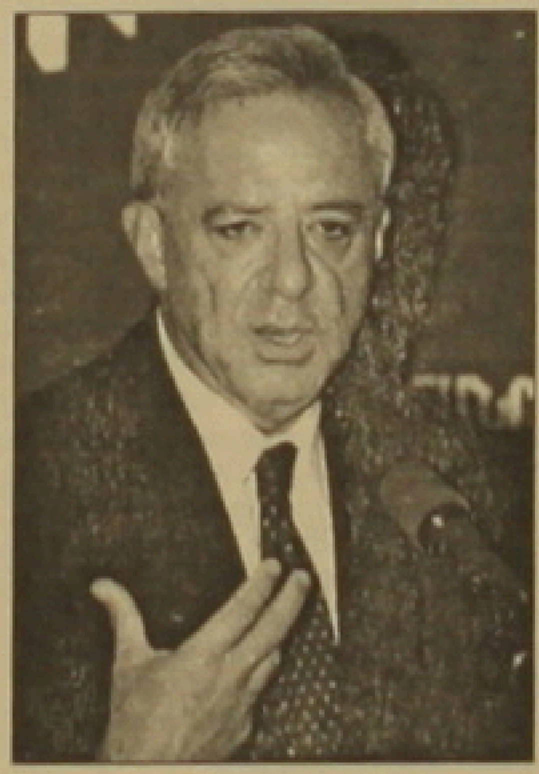

Սեպտեմբերի 3-ին Բրյուսելում եվրոպական միության եւ ԵՄ Նոր հարեւանության քաղաքականության անդամ երկրների ԱԳ նախարարների հանդիպման առնչությամբ ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը երեկ հրավիրած ասուլիսում կարեւորեց նախ եւ առաջ Նոր հարեւանության ծրագրի՝ գաղափարական առումով կիրառության մեջ լինելը եւ ֆինանսական փաթեթի մինչեւ տարեվերջ հավանական առկայությունը:

Ըստ այդմ, ծրագրի ընձեռած հնարավորություններից Օսկանյանն ընդգծեց հայկական ապրանքների՝ եվրոպական շուկա մուտքի ակնկալիքը, որոշ ժամանակ անց նաեւ վիզաների ռեժիմի հեշտացումը, նաեւ լրացուցիչ ֆինանսավորման հնարավորությունը՝ կրթական ոլորտում դրամաշնորհներ տրամադրելու համար: Բացի դրանից, այդօրինակ փաստաթուղթն արդեն մոտ մեկ ամիս հնարավորություն է տալիս Հայաստանին միանալու Եվրմիության հայտարարություններին՝ դրանց ծանոթանալով ոչ թե արդեն հրապարակային դառնալուց հետո, այլ նախապես:

Հանդիպումների հիմնական թեմաներն են եղել Եվրմիության, ՆԱՏՕ-ի հետ Հայաստանի հարաբերություններն ու համագործակցությունը, նաեւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ քննարկման նյութը բնականաբար վերաբերել է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացին:

Բրյուսելում սեպտեմբերի 4-ին Օսկանյանը հանդիպել է նաեւ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Յապ դե Հոոպ Սխեֆերի հետ: Այս կապակցությամբ երեկ արտգործնախարարը նշեց, որ քննարկվել է Հայաստան-ՆԱՏՕ անհատական գործընկերության գործողությունների ծրագիրը, որի ներկա շրջանակներում իրագործվող բարեփոխումներին տրվել է դրական գնահատական: Այնուամենայնիվ, դեռ խնդիր է մեր պաշտպանական համակարգում քաղաքացիական ծառայության ներդրումը: Հանդիպման, Օսկանյանի խոսքերով, քննարկվել են նաեւ Կոսովոյում խաղաղապահ առաքելության կազմում հայ խաղաղապահների թվի կրկնապատկման հարցը՝ 50-ից հասցնելով մոտ 100-ի:

Տես էջ 3

ՀԱՄԱՌՈՏ

Այնուամենայնիվ կհարվածեն. Ըստ «Հարեցու» ամսագրի, ԱՄՆ-ն ամբողջ թափով նախապատրաստվում է ռազմական հարված հասցնել Իրանին: Հաղորդվում է, որ հարվածը կիրականացվի օդուժի միջոցով եւ մի քանի օրում կռմբահարվեն միանգամից մի քանի թիրախներ:

Ընդդեմ Սարկոզիի. Մեծ Բրիտանիայի 42-ամյա արտաքին գործերի նախարար Դեվիդ Միլիբենդը Անկարայում խոստացել է «համեստ պայքար մղել» Ֆրանսիայի նախագահ Նիկոլա Սարկոզիի դեմ: Միլիբենդը լրագրողներին ասել է, որ «թուրք-բրիտանական սերտ դիվանագիտությունը նոր ժամանակաշրջանում էլ ավելի կհզորանա»: «Վարչապետ Գորդոն Բրաունի կառավարությունը ցանկանում է Թուրքիան եւ Բրիտանիան դարձնել համահավասար գործընկերներ», -ասել է բրիտանացի դիվանագետը:

Լարվածություն Մերձավոր Արեւելքում. Սիրիական հակաօդային կայանները կրակ են բացել իսրայելական ինքնաթիռների վրա, որոնք խախտել էին երկրի օդային տարածքը: Հաղորդվում է, որ իսրայելական ինքնաթիռները ռումբեր են նետել Սիրիայի տարածքում: Ըստ պաշտոնական Դամասկոսի, ռմբահարվել են երկրի անապատային շրջանները, զոհեր եւ ավերածություններ չկան:

Թուրքերը սառել են. Ըստ «Ռոյթեր» գործակալության, թուրքերի վերաբերմունքն Մ. Նահանգների, եվրոպական միության եւ ՆԱՏՕ-ի հանդեպ «զգալիորեն սառել է»: Անցկացրած հետազոտությունների արդյունքների համաձայն, Եվրմիությանն անդամակցության ջատագովների թիվը նվազել է: Թուրքերի միայն 3 տոկոսն է հավանություն տալիս ԱՄՆ-ի նախագահ Ջորջ Բուշի վարած արտաքին քաղաքականությանը:

Սպառնացել է. Վրաստանի նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլին հայտարարել է, որ ռուս գործարարների կողմից Աբխազիայում անօրինականորեն գնված ամբողջ ունեցվածքը կբռնագրավվի:

Վթար. Կաբարդինա-Բալկարիայում պայթյունի հետեւանքով վթարվել է գազամուղը: Հաղորդվում է, սակայն, որ «Գազպրոմին» հաջողվել է վերականգնել գազի մատակարարումը:

Եզդիները բողոքում են. 300 եզդի բողոքի ցույցի է ելել Ստրասբուրգում՝ Իրաքում իրենց հայրենակիցների դեմ կազմակերպված ահաբեկչությունը դատապարտելու համար: Ցուցարարները Եվրախորհրդարանի շենքի առաջ «Ո՛չ ցեղասպանությանը, ո՛չ ահաբեկչությանը» բովանդակությամբ պաստառներ են պարզել:

Հրավեր. Իսրայելի նախագահ Շիմոն Պերեսը Հռոմի պապին հրավիրել է Երուսաղեմ: Պապի ներկայացուցիչը նշել է, որ Բենեդիկտոս 16-րդն ընդունել է հրավերը եւ այժմ ճշտվում են այցի ժամկետները:

Միակ համերգը. Աշխարհահռչակ Led Zeppelin ռոք խումբը վերստին կհավաքվի համերգ տալու համար: Այդ մասին հաղորդել է խմբի վոկալիստ Ռոբերտ Պլանտը: Համերգը բարեգործական ակցիայի շրջանակներում նոյեմբերին կանցկացվի Լոնդոնում: Պլանտի հետ բեմ դուրս կգան վիրտուոզ կիթառահար Ջիմ Փեյջը եւ բասիստ Ջոն Պոլ Ջոնսը:

Շոգը դեռ տանջելու է

ARMENPRESS

Հայաստանցիներս դեռ շոգին հրաժեշտ չենք տալու, որովհետեւ բնությունը չի ուզում ոչինչ զիջել իրեն հասանելիքից եւ հուլիսի սկզբին մեզ պարգեւած մի քանի զով օրերի փոխարեն որոշել է դեռ մի լավ շոգ անել: Ըստ հիդրոօդերեւութաբանների՝ եղանակը մոտակա օրերին կպայմանավորվի արեւադարձային տաք հոսանքների ներթափանցմամբ: Ամենուրեք կպահպանվի առանց տեղումների եղանակ, իսկ Արարատյան դաշտում, Սյունիքում եւ Տավուշում՝ ցերեկային բարձր ջերմաստիճանի պատճառով բարձր կարգի հրդեհավտանգ իրավիճակ: Ճիշտ է, գիշերային ջերմաստիճանները մի փոքր թեթեւացնում են շոգը, սակայն հատկապես երեւանցիներս դեռ մոտակա օրերին պետք է զգուշանանք ցերեկը արեւի տակ մնալուց: Երեւանում այսօր ցերեկը 37-38 աստիճան է, գուցե մի փոքր ավելի, գիշերը կլինի +24:

Ա. Վ.

Կարգալույծ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի սեպտեմբերի 1-ի Հայրապետական տնօրինությամբ կարգալույծ է հռչակվել Եփրեմ աբեղա Սարգսյանը՝ դրսեւորված անհնազանդ ընթացքի համար: Կարգալույծ հոգեւորականը դասվում է աշխարհականների շարքը եւ այսուհետեւ կկոչվի ավազանի անունով՝ Հարություն Սարգսյան:

Վաղվա «Ազգ. Մշակույթ-հավելվածում»

Ընթերցողին ենք ներկայացնում համաշխարհային օպերային արվեստի ամենահռչակավոր արտիստուհու, բեմի աստվածուհու՝ Մարիա Կալլասին ամերիկացի մեկնաբան Էդվարդ Դաունզի հարցազրույցի միջոցով, առաջին անգամ հնչած «Մետրոպոլիտեն» օպերայի ռադիոյով: Ավելի ուշ, EMI ընկերությունը հրապարակել է չորս խտասալիկ պարունակող ալբոմում, որից թարգմանաբար ներկայացնում է Հակոբ Ավետիքյանը:

Գիտական միջավայրի եւ Հայաստանի գիտական ինստիտուտների ներքին բարոյականության եւ անսկզբունքայնության մասին է արվեստագիտության դոկտոր Սվետլանա Սարգսյանի «Գիտության հակառակ կողմը» հոդվածը:

14 տարի անց կրկին Հայաստան է այցելել ամերիկահայ դերասանուհի Նորա Արմանին եւ օրեր առաջ «Ազգի» հյուրն էր: Թատրոնի եւ կինոյի միջազգային ասպարեզներում հաջողություններ արձանագրած արտիստուհու հետ Մելանյա Բադալյանի զրույցը կարդացեք հավելվածի էջերում:

«Մեր հիմնական նպատակը պետության ամրապնդումն է, տնտեսության զարգացումը եւ ժողովրդի վիճակի բարելավումը»

Ընտրություններից մի քանի ամիս անց շեշտում է Գագիկ Ծառուկյանը

«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցությունը (ԲՀԿ) երեկ հրավիրել էր կուսակցության քաղաքական խորհրդի նիստ, որին մասնակցում էին քաղխորհրդի 35 անդամները, ԲՀԿ-ական պատգամավորները, նախարարները, մարզպետը եւ կուսակցության 50 տարածքային կառույցների ղեկավարները: Կուսակցության քաղխորհրդի հրավիրման հիմնական նպատակը, ինչպես նշեց ԲՀԿ ղեկավար **Գագիկ Ծառուկյանը,** մայիսի 12-ի խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքներն ամփոփելն ու հետընտրական գործունեության հարցը քննարկելն էր:

ԲՀԿ քաղխորհրդի նիստը բացվեց «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության ղեկավար Գագիկ Ծառուկյանի ելույթով,՝ որտեղ գնահատելով խորհրդարանական ընտրությունները՝ ԲՀԿ ղեկավարը իր կուսակիցներին հիշեցրեց իրենց աշխատանքի հիմնական սկզբունքը: Ամփոփելով խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքները՝ ԲՀԿ նախագահը նշեց, որ այս կարճ ժամանակահատվածում իրենք արդեն խորհել են նաեւ բացթողումների մասին: Գագիկ Ծառուկյանը մի քանի անգամ իր կուսակիցներին հիշեցրեց, որ իրենց կուսակցությանը ժողովրդի տված վստահությունը պետք է արդարացվի եւ ԲՀԿ-ին վստահած մարդկանց խնդիրների մասին պետք է բարձրաձայնեն, եւ թեեւ դրանցից ոչ բոլորը լուծում ստանան, «գոնե մարդիկ իրենց պետք է լավ զգան, որ իրենց ընդունել են, լսել են: Ժողովրդի հետ պետք է լիարժեք աշխատենք»: «Մեր կուսակցությունը խաբող չէ. մենք լիարժեք մեր խոսքի տերն ենք», հավելեց կուսակցության ղեկավարը՝ միաժամանակ հիշեցնելով, որ նույն պատասխանատվությունը ժողովրդի առաջ պետք է ունենան նաեւ շուտով նշանակվելիք իրենց փոխմարզպետներն ու փոխնախարարները:

Ազգային ժողովի ԲՀԿ-ական պատգամավորներին, մարզպետին, նախարարներին եւ ԲՀԿ-ական բոլոր ներկայացուցիչներին Գագիկ Ծառուկյանը հիշեցրեց, որ իրենց կուսակցությունը քաղաքական իշխանության՝ կոալիցիայի մաս է կազմում, որտեղ եւ համատեղ աշխատանք պետք է կատարեն. «Միասնական, մեկ մարդու նման պիտի աշխատենք. երկրորդ հիմնական քաղաքական ուժն ենք»:

Տես էջ 2

Ընթացիկ

«Բեմահարթակներից լսվում են նույն երգերը, ինչ հարսանիքներում, ճաշարաններում»

«Իմ նպատակն է, որ Շուշին դառնա գիտական ու մշակութային կենտրոն, որը երեք տարի անց կարողանանք այնտեղ անցկացնել արվեստի միջազգային փառատոն: Շուշիի ազատագրման 15-ամյակի կապակցությամբ մեր համերգային նոր շրջանը (2007-2008) սկսում ենք Արցախում դասական երաժշտության առաջին փառատոնը բացելով: «Դասական արվեստը ժողովրդին» խորագրով մեր համերգներով ձգտում ենք մարդկանց հասցնել կենդանի երաժշտություն, քանի որ դրա կարիքը նրանք խիստ ունեն: Ցավոք, հայկական հեռուստատեսությամբ քիչ է հնչում կենդանի հնչողությամբ երաժշտություն, դասական արվեստը չի արժեւորվում ու տարածվում: Մենք փորձում ենք լրացնել այդ բացը՝ համերգային շրջագայություններով հասնելով մինչեւ Հայաստանի ու Լեռնային Ղարաբաղի հեռավոր գյուղերը», ասաց Հայաստանի պետական կամերային նվագախմբի գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր **Արամ Ղարաբեկյանը** «Ուրբաթ» ակումբում երեկ հրավիրված ասուլիսի ժամանակ:

Հայաստանի մշակույթի նախարարության հովանավորությամբ եւ Լեռնային Ղարաբաղի նույնանուն նախարարության աջակցությամբ սեպտեմբերի 11-15-ը կանցկացվի արցախյան առաջին փառատոնը՝ նվիրված Շուշիի ազատագրման 15-ամյակին: Ծրագրում ընդգրկված 8 համերգները տեղի կունենան Ստեփանակերտում, Շուշիում, Մարտակերտում, Գանձասարում եւ Վանք գյուղում՝ Հայաստանի կամերային երգչախմբի մասնակցությամբ, իսկ եզրափակիչ բացօթյա գալահամերգը՝ Ստեփանակերտի Վերածննդի հրապարակում սեպտեմբերի 15-ին, ժամը 20-ին: Այստեղ հանդես կգան նաեւ Արցախի պետական կամերային նվագախումբը (գեղ. ղեկավար եւ գլխ. դիրիժոր՝ Գեւորգ Մուրադյան), Արցախի պետական երգչախումբը (գեղ. ղեկ. եւ գլխ. դիրիժոր՝ Նինա Գրիգորյան), Արցախի զինվորական փողային նվագախումբը (ղեկավար՝ Արսեն Բաբայան), ինչպես նաեւ հրավիրված մենակատարներ Նունե Բաղալյանը (սոպրանո) եւ Արծվիկ Դեմուրչյանը (սոպրանո):

Ղարաբեկյանի գլխավորած նվագախումբն արդեն երրորդ անգամ է մեկնում Շուշի, իսկ Մարտակերտ՝ առաջին անգամ, հետեւաբար հուզմունքով է սպասում Գանձասարում եւ Վանք գյուղի հինավուրց ամֆիթատրոնում տեղի ունենալիք համերգներին: Դրանք, անշուշտ, կտեսագրվեն, ուղիղ եթերով կհեռարձակվի միայն գալահամերգը՝ Հանրային հեռուստատեսությամբ: «Նկատելի է, որ մեր մշակույթի նախարարությունը, հետեւելով եվրոպական մոդելին, սկսում է ֆինանսավորել համերգային ծրագրերը: Դա մշակույթ զարգացնելու լավագույն ձեւերից է: Հայաստանի քաղաքներում ու գյուղերում ելույթ ունենալը մեզ օգնում է բացահայտելու մեր ժողովրդի ֆենոմենը: Դա աներեւակայելի զգացում է, երբ այցելում ես այնպիսի վայրեր, ուր 25 տարի դասական երաժշտություն չի հնչել, գրեթե 2 սերունդ կտրված է եղել այդ արվեստից: Ամչելու բան է, թե ինչպես են մարդիկ մեզ ընդունում եւ ունկնդրում մեր համերգային լուրջ ծրագրերը: Առաջին 10 րոպեներին նրանք փոքր-ինչ շփոթվում են, սակայն քիչ անց ամբողջապես կլանվում են եւ ապրում մեր մատուցած երաժշտությամբ: Մենք հասկանում ենք նրանց շփոթությունը, որովհետեւ երկար տարիներ նրանք վարժվել են 3-րդ մակարդակի ռաբիս լսելուն, այդ համերգների համար վճարելով 1000-2000 դրամ: Ժողովրդի համար դա արդեն սովորական երեւույթ է դարձել: Մեր համերգների ժամանակ մարդկանց հետ ներքին ջերմ կապ է ստեղծվում, երեխաները մոտենում են մեզ, վերցնում երաժշտական գործիքները, շոշափում ու զարմացած զննում: Նրանցից դրական մեծ լիցքեր ստանալով ավելի լավ ենք ճանաչում թե՛ մեր ժողովրդին, թե՛ մեր երկիրը», հավելեց Ղարաբեկյանը:

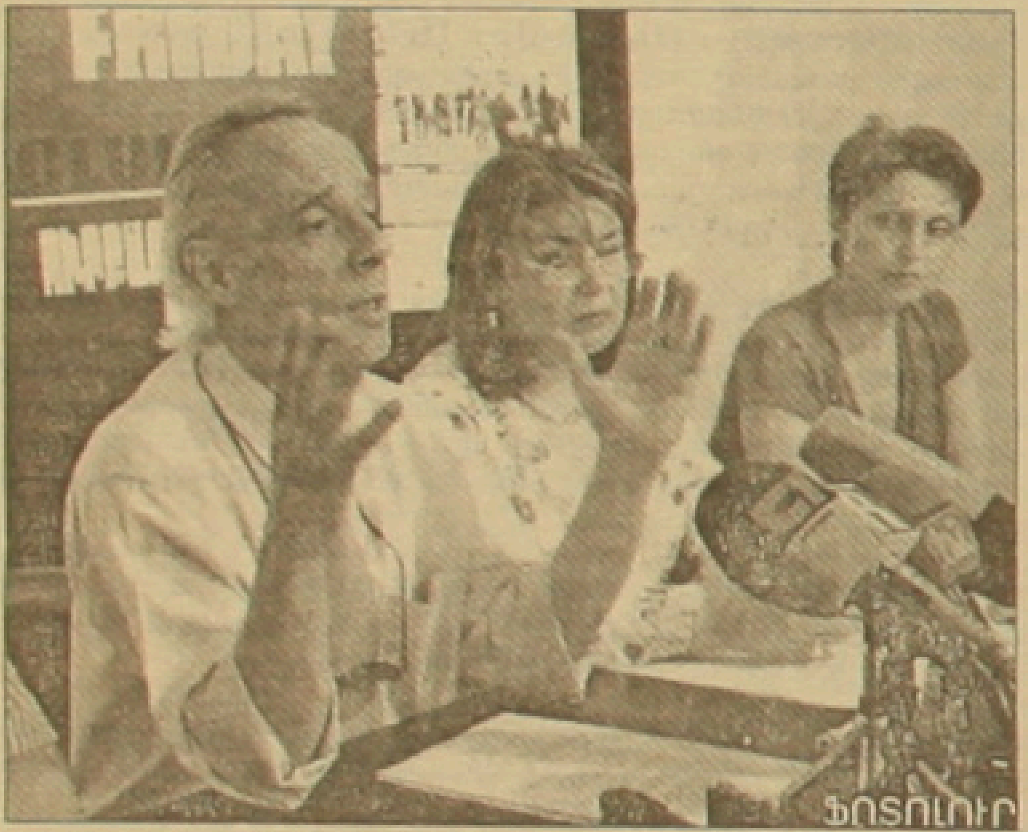
ՖՈՏՈԼՈՒՐ

Արդեն 10 տարի Հայաստան տեղափոխված եւ գրեթե ողջ երկիրը ոտքի տակ տված Ղարաբեկյանը իրավացիորեն նկատել է, որ մեր ժողովրդի գերակշիռ հատվածը Հայաստան ասելով հասկանում է Երեւանը, մի քիչ էլ՝ Գառնին ու Գեղարդը, Սեւանա լիճը: Նրա հայացքով, մենք ունենք եդեմական երկիր, ուր բնությունը, մարդիկ ու բարքերը փոխվում են յուրաքանչյուր 50 կմ տարածքն անցնելիս: Հայաստանի այս յուրահատկությունը պետք է ընդգծել երաժշտական փառատոների միջոցով, որպեսզի մեր երկիր այցելած օտարները ձանձրույթի փոխարեն իրենց երեկոները լցնեն մեր նվագախմբերի ու երգչախմբերի կատարումներով եւ մեր երկրից չհեռանան թուրքական ու քրդական մեղեդիները որպես հայկական երգարվեստ ընկալելով: «Բեմահարթակներից հնչում են նույն երգերը, ինչ լսվում են հարսանիքներում, ճաշարաններում: Համահայկական խաղերի բացման ու փակման համերգ է կազմակերպվում, ներկայացնելով քրդա-թուրքական ելեւէջներ, կարծես բոլորը նույն երգն են կատարում: Առաջ գիտեի, որ աստղերը միայն երկնքում են լինում, վերջերս իմացա, որ դրանք լինում են նաեւ Երեւանում: Չեմ ասում, թե պետք է Բեթհովեն հնչեցնել համահայկական միջոցառման փակման ժամանակ, բայց պետք է գաղափար դնել այդ ամենի մեջ: Եթե մեր պետությունը մշակույթին ուշադրություն դարձնի այնքան, ինչքան հատկացնում է սպորտին, եթե մշակվի ազգային քաղաքականություն, գուցե այն ժամանակ շատ բան կփոխվի»: Ղարաբեկյանը ցավով խոսեց նաեւ «Լինսի» հիմնադրամով վերանորոգված օպերայի շենքի լուսավորության մասին, լրագրողներին խորհուրդ տալով գնալ ու տեսնել, թե քանի լամպ է դիմացել երեւանցիների գրոհին: Իսկ օպերայի շենք մտնելիս ապշել է ներքեւից լսվող դղրդյունից, հետո միայն գլխի ընկնելով, որ դա գալիս է «Օպերա» ակումբից:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Կավատը դատապարտվեց 6 տարի ազատազրկման

Շիրակի մարզի 1-ին ատյանի դատարանում ավարտվեց թրաֆիքինգի գործով դատավարությունը: Մեղադրվող երեւանցի Նազելի Նիկոյանը սեռական շահագործման նպատակով կանանց ու աղջիկների է տեղափոխել Թուրքիա: Տուժածներից մեկը, ոմն Սուսաննա Սարգսյանը, որը այժմ էլ բացակայում է հանրապետությունից, դատարանին դիմել է, որ առանց իր ներկայության ընթանա դատավարությունը: Նազելիի եւ նրա զոհերի անձնագրերում առկա են Թուրքիայի մուտքի կնիքներ: Նազելին հավաքագրել է կանանց Թուրքիայում երեխաներ խնամելու պատրվակով, այնուհետեւ իր «ձանկած» զոհերին վաճառել է գործընկերներին՝ շահույթ ստանալով: Երեւանցի Նազելին ժամանակավոր ապրելով Թուրքիայի Նազելի քաղաքում, սերտ կապեր է հաստատել թրաֆիքինգի մաֆիայի անդամների հետ ու Գյումրու բնակչուհի Կարինե Փանոսյանի հետ համաձայնության գալով, աղջիկներին կարողացել է խաբել եւ տեղափոխել Թուրքիա: Մեկ ամիս շարունակ բազմաթիվ սպառնալիքներով հարկադրել է զբաղվել մարմնավաճառությամբ: Կարինե Փանոսյանը դատապարտվել է եւ արդեն իր արարքների համար պատիժը կրում է, Նազելի Նիկոյանի գործով նա որպես վկա է հանդես գալիս: Կարինեի ու Նազելիի առերեսմամբ, նաեւ Սուսաննայի ցուցմունքներով հիմնավորվեց ու հաստատվեց Նազելի Նիկոյանի մեղքը: Դատարանը վճիռ կայացրեց 6 տարվա ազատազրկման:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

«Կին պատգամավորը երկակի պատասխանատվություն է կրում եւ զգոն է դարձնում տղամարդ պատգամավորներին»

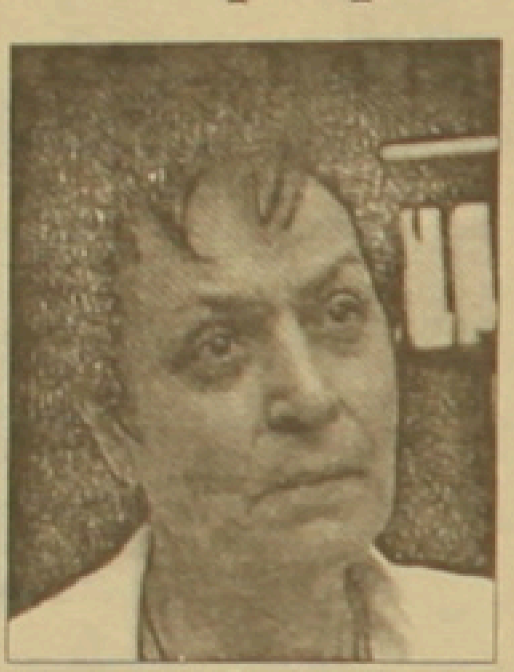

Երեկ ԱԺ «Ժառանգություն» խմբակցության անդամ Լարիսա Ալավերդյանը «Ուրբաթ» ակումբ էր եկել, որ «բացատրի, թե ինչքան լավ բան է կինը պառլամենտում»: Սակայն այդ մասին նա խոսեց միայն ղարաբաղյան հարցի, նախագահի նախընտրելի կերպարի մասին իր հայացքները պարզելուց հետո: Լրագրողներին, այնուամենայնիվ, ավելի հետաքրքրում էր «Ժառանգություն» կուսակցության անդամ, ԿԸՀ ներկայացուցիչ Զոյա Թադեւոսյանի մասին հարցը, որն իր ստորագրությամբ վավեր էր ճանաչել թիվ 15 ընտրատարածքի մեծամասնական ընտրության արդյունքը հաստատող արձանագրությունը: Հիշեցնենք, որ այդ ընտրություններում նույն ընտրատարածքում առաջադրված «Ժառանգության» առաջնորդ Րաֆֆի Հովհաննիսյանը պարտվել էր, իսկ ավելի ուշ հայտարարել է, որ ընտրությունը կեղծված է եղել: Փաստորեն Զ. Թադեւոսյանն իր ստորագրությամբ վավեր էր համարել այն ընտրությունը, որը նրա կուսակցության նախագահը համարել էր կեղծված: Թադեւոսյանը դա բացատրել է, որ ԿԸՀ-ն ընդամենը հաստատում է տեղամասից ստացված տվյալները, ոչ ավելի, իսկ տեղամասից ստացված տվյալին կասկածելու տեղիք չի եղել: Հարցի առնչությամբ բանախոսը մասնավորապես նշեց Զ. Թադեւոսյանի՝ որպես ԿԸՀ անդամի գործառույթի կոնկրետ եւ արդեն նշված հանգամանքը, ապա եւ կարծիք հայտնեց, թե մամուլով հնչած Վարդան Խաչատրյանի այն կարծիքը, որ պետք է «Զոյա Թադեւոսյանին կոռեկցիայի ենթարկել», հարկավոր է հասկանալ իբրեւ կոռեկցիա «կներեք, ԶԼՄ-ների հետ առնչվելու, ճիշտ բանաձեւերը գտնելու» առումով:

Գալով ղարաբաղյան հիմնախնդրին, բանախոսը նշեց, թե անընդունելի է «հայկական ուժերի հսկողության տակ գտնվող տարածքները Լեռնային Ղարաբաղի անկախության դիմաց» բանաձեւի շրջանառության մեջ դնելը: Նրա համոզմամբ՝ այդ տարածքները ԼՂՀ-ին պատկանող, ազատագրված եւ վերաինտեգրված հողեր են:

Լարիսա Ալավերդյանը համամիտ չէ այն մտահոգությանը, թե Ղարաբաղի «դե յուրե» ճանաչման օրինագիծը, որը ներկայացրել է «Ժառանգության» ղեկավար Րաֆֆի Հովհաննիսյանը, կարող է խաթարել բանակցային գործընթացը: Ադրբեջանի դիրքորոշումն ավելի ծայրահեղական է՝ «ամեն ինչ իմն է, եւ Ղարաբաղը իմ ժողովրդի ապստամբած մասն է», բայց դա չի խանգարում բանակցություններին:

Ինչ վերաբերում է Լ. Ալավերդյանի նախընտրած թեմային՝ կինը խորհրդարանում, ԱԺ պատգամավորը հիշեցրեց հին հռոմեական այն միտքը, թե խելոք կինը որեւէ հանրույթում այն բանի համար է, որ կողքի տղամարդը հիմարություններ չանի: Լ. Ալավերդյանը մեր հարցին պատասխանելով ընդգծեց, որ կանանց ներկայությունը ՀՀ խորհրդարանում «զարդի դեր պետք է խաղա եւ արդեն խաղում է: Տղամարդիկ ավելի զուսպ են, ավելի ձիգ են նստում: Երբ կին պատգամավորները գնում նրանց գլխին կանգնում են, նրանք էլ ուրիշի փոխարեն կոճակ չեն սեղմում»:

Ասուլիսի վերջում, արդեն մեզ հետ առանձնազրույցում Լ. Ալավերդյանը մտահոգությամբ ցույց տվեց մի ցուցակ, որտեղ պարզ երեւում էր, որ Հայաստանի Հանրապետության խորհրդարանը կին պատգամավորների ընդգրկվածությամբ աշխարհի 138 խորհրդարանների ցուցակում 123-րդ տեղն է զբաղեցնում, այն դեպքում, երբ Հարավ-աֆրիկյան Հանրապետությունը 13-րդ հորիզոնականում է: «Ես անընդհատ կոչ եմ անում օրինակ վերցնել այդ ժողովրդավարական պետությունից», ասում է այնտեղ եղած ԱԺ պատգամավորը:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

«Մեր հիմնական նպատակը...»

1-ին էջից

ԲՀԿ խորհրդի ընդլայնված նիստի ժամանակ, որի երկրորդ մասը փակ էր, ԲՀԿ մամուլի քարտուղար **Բաղդասար Մհերյանի** տեղեկացմամբ, ձեւավորվել են կուսակցական հանձնաժողովներ, իսկ նախագահի թեկնածուի եւ կուսակցության համագումարի հարցին անդրադարձ չի եղել: Հանձնաժողովների ձեւավորումը, Բաղդասար Մհերյանի խոսքով, կնպաստի խորհրդի էլ ավելի ակտիվ գործունեությանն ու խորհրդարանական խմբակցության հետ առավել հրատապ հարցերում համագործակցությանը:

«Մենք անելիքներ շատ ունենք, բայց մեր հիմնական նպատակը պետության ամրապնդումն է, տնտեսության զարգացումն ու ժողովրդի վիճակի բարելավումը, բարգավաճումը», խորհրդի նիստից հետո լրագրողների հարցերին ի պատասխան ասաց **Գագիկ Ծառուկյանը**: Կոալիցիոն գործընկերությունը գնահատելիս ԲՀԿ ղեկավարը նորմալ գնահատեց ու հետո հավելեց, որ խորհրդարանական իրենց խմբակցության միջոցով Ազգային ժողովում պետք է փորձեն հասնել այն հիմնախնդիրների լուծմանը, որոնց մասին խոստում են տվել ժողովրդին: Ինչ վերաբերում է փոխմարզպետների եւ փոխնախարարների ընտրության հարցին, ինչը պետք է որոշվի առաջիկայում, Գագիկ Ծառուկյանը նկատեց, որ այդ պաշտոններում պետք է լինեն բանիմաց մարդիկ, ովքեր կկարողանան իրենց վրա վերցնել այդ ծանրությունը:

Գ. Գ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԶ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ	/հեռ 521635
Խմբագիր ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ	/հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ	/հեռ 581841
Համակարգ. ծառայութիւն	/հեռ 582483
Շաբաթական լրահաւաք ծառայութիւն	/հեռ 529353

Համակարգչային ձեւաւորումը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Ց նշանով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ՀՅԴ-ն Տեր-Պետրոսյանի առաջադրման հեռանկարից շատ չի հուզվում

«Ընտրությունները նրա համար չեն, որ ի վերջո մեկ նպատակի համար գնացողները, մեկ դաշտում գործողներն իրար տրորեն, իրար ոչնչացնեն՝ կլինի մրցակցություն, բայց դրանից հետո էլի կշարունակենք համագործակցել»: ՀՅԴ խորհրդարանական խմբակցության քարտուղար **Արտաշես Շահբազյանն** այս միտքը երեկ հայտնեց «Ուրբաթ» ակումբում, երբ նախագահության սեփական թեկնածուով հանդես գալը հաստատելուց հետո պատասխանում էր կոալիցիոն երկու ուժերի հետ հետագա համագործակցության «ինչպես» հարցին: Ըստ Շահբազյանի՝ պետք է առաջադրվեն այն թեկնածուները, ովքեր առավել հնարավորություն ունեն. այսօր, երբ Հանրապետականն ու «Բարգավաճ Հայաստանը» հանդես են գալիս որպես մեկ քաղաքական թեկնածու պաշտպանող դաշինք, ՀՅԴ-ն, որ երրորդ տեղում էր խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքում, դառնում է երկրորդ եւ հիմնական թեկնածու, պարզ թվաբանական գործողություն իրականացրեց բանախոսը:

«Երկրորդը, որ ասում եք՝ նկատի ունեք, թե հանրապետականի եւ ԲՀԿ-ի միասնական թեկնածուն ավելի ուժեղ է լինելու, քան Դաշնակցության թեկնածո՞ւն», հետաքրքրվեց լրագրողներից մեկը. «Երկու առաջատար ուժերը միանում են՝ երրորդը դառնում է երկրորդը, այսինքն՝ կոալիցիայի թեկնածուի հիմնական մրցակիցը կդառնա Դաշնակցությունը»: Իսկ ընդդիմությունից ո՞վ կլինի հիմնական մրցակիցների մեջ. «Եթե հաջողվի ընդդիմության հարգարժան ներկայացուցիչներին միավորվել թեկնածուների շուրջը, ոչ թե թեկուզ մեկի, այլ ընդհանուր կենտրոններ ստեղծել՝ որքան մեծ միավորումներ լինեն, էնքան իրենց հնարավորությունները մեծ կլինեն»:

Ո՞վ է ՀՅԴ հավանական թեկնածուն. ՀՅԴ-ն լիդերներ եւ կուռքեր չի սարքում, կոլեգիալ կառավարման համակարգ ունի, կլինի գերագույն ժողով եւ կորոշվի՝ ո՞ր թեկնածուն է նպատակահարմար: «Բայց ժողովուրդն ընտրում է անհատականությունների»՝ նրա հետ չհամաձայնեց «Ազգը»: «Ժողովուրդն ընտրում է անհատականությունների, այո, մենք էլ կներկայացնենք, մարդիկ կիմանան՝ ով ինչ ճանապարհ է անցել, ինչ գործունեություն է ունեցել: «ՀՅԴ-ի դեմքն այն է, երբ մեր իմիջի մեջ նշանակություն կունենա կուսակցության իմիջը»: Կոնկրետ անուններ չտրվեցին՝ մի երեք շաբաթից գերագույն ժողովը կտա: Իհարկե, այդ անուններն Ա. Շահբազյանը գիտեր, բայց, իր խոսքերով, չուզեց հայտնել եւ ճնշում գործադրել իր ընկեր ժողովականների վրա: Այդ անունները տվեցին լրագրողները՝ Վահան Հովհաննիսյան, Արմեն Ռուստամյան եւ այլք, իսկ Հրանտ Մարգարյանի դեպքում, ըստ Շահբազյանի՝ ՀՅԴ-ն սպասում է, որ նա դեմ չի լինի իր թեկնածության առաջադրմանը:

Ընտրություններից հետո ինչպե՞ս է լինելու ՀՅԴ եւ կոալիցիայի միջեւ հարաբերությունների հարցը. Նախորդ ընտրություններին կոալիցիայի եւ ՀՅԴ-ի միջեւ կոռեկտ հարաբերություններ են եղել, նույն հարաբերությունները կպահպանվեն այս ընտրությունների ժամանակ. «Ես կարծում եմ, որ խնդիր չկա հետո էլ համագործակցելու: Ընտրություններից հետո կարող է համագործակցության այլ ձեւաչափ գործել, բայց համագործակցությունը չխզելու ցանկությունը երկկողմանի է», պատասխանեց ՀՅԴ խմբակցության քարտուղարը:

«Վարչական ռեսուրսը մեր երկրում օգտագործվում է ընտրությունների ժամանակ, փաստորեն դուք ձեր նախարարներին հարվածի տակ եք դնում սեփական թեկնածու առաջադրելով, քանի որ մեծամասնական կառավարությունը թույլ չի տա այդ ռեսուրսն օգտագործել ի շահ ձեզ», «Ազգի» այս դիտարկմանը հնչեց այսպիսի պատասխան. «Մեր նախարարները կուսակցության մեջ պարզ դաշնակցականներ են, ինչպես գեներալները, պատգամավորները, եւ նրանք կաշխատեն կուսակցության համար, մեր նախարարները վարչապետի աշխատակազմի անդամներ չեն, կառավարությունը քաղաքական մարմին է, մենք այդ քաղաքական մարմնին տվել ենք մեր ներկայացուցիչներին՝ ներկայացնելու մեր կուսակցությունը: Այնպես որ, մեր նախարարները կլինեն կառավարության անդամ, բայց ընտրությունների ժամանակ կաշխատեն մեզ համար, իսկ կառավարության մեջ իրենց աշխատանքը պետք է անեն, ինչպես որ անում են այժմ»:

Լ. Տեր-Պետրոսյանի առաջադրումն ինչ-որ բան կփոխի՞ ՀՅԴ մարտավարության մեջ. «Հարցն այն չէ, որ մենք երջանիկ մեզ կզգանք կամ դժբախտ՝ շատ չենք կարեւորում, շատ չենք հուզվում. ուզում է թեկնածու լինել, թող լինի, որեւէ խնդիր չկա, բայց հավանաբար մենք նրան չենք համարի մեր մրցակիցը, իսկ կառաջադրվի, չի առաջադրվի՝ սրանք տեսական մակարդակի խոսակցություններ են»: Ըստ ՀՅԴ ներկայացուցչի՝ ՀՀՇ-ական լրատվամիջոցներն ու շրջանակները զոնդաժի գործընթացի մեջ են, գնում է ստուգում՝ ժողովուրդն ինչպե՞ս է ընդունում: Այստեղ կարող է Լ. Տեր-Պետրոսյանի եւ ՀՀՇ-ի շահերը մի քիչ իրար հակասեն, որովհետեւ ՀՀՇ-ն ուզում է վերադառնալ ակտիվ քաղաքական կյանք, բայց հավերժ էքս-նախագահի կարգավիճակ ունեցող Լ. Տեր-Պետրոսյանը դրանից հետո կդառնա հավերժ պարտված թեկնածու: Եվ այստեղ ավելեց այն միտքը, որը շատերն են կրկնում վերջերս՝ ինքը շրջահայաց մարդ է, հազիվ թե առաջադրվի:

«Հարսանիքներում հարսի եւ փեսայի կողմի ազգականներ են լինում, ՀՅԴ-ն քավորի ազգականներից է», հանրապետականներից մեկի այս բնորոշմանն ի պատասխան՝ Շահբազյանը ՀՅԴ-ին փեսայի դերը վերագրեց: Լրագրողներից մեկը հակադարձեց. ձեզ փեսայի պես չեք պահում՝ ամենապատասխանատու պահին հեռանում եք հարսի կողքից եւ հարսին մենակ եք թողնում: Եվ հետաքրքրվեց՝ արդյոք իշխանական մյուս ուժերի հետ ներքին պայմանավորվածություն չէ՞ սեփական թեկնածուի առաջադրումը: Ա. Շահբազյանը խորհուրդ տվեց խորհրդային մտածելակերպից հրաժարվել՝ «Միապետ ընտրելու չենք գնում», եւ բերեց Ֆրանսիայի օրինակը: Ֆրանսիայում Սարկոզին Ռուայալի հետ մրցակցության մեջ մտավ, հետո հրավիրեց սոցիալիստների թեկնածուին իր կառավարության արտգործնախարարը լինել՝ նման հարց չառաջացավ, սա ժողովրդավարության ընդունված գործելակերպ է, մրցակցություն եւ գործակցություն. «Հո իրար թշնամի չենք դառնալու: Սա լավ նախադեպ է, որ մեզ մոտ ժողովրդավարության մշակույթն արմատավորվի՝ ինչ խաղի մասին է խոսքը»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԱՅՍՕՐ

Ժամը 11-00 «Փաստարկ» ակումբի հյուրն է Նոյյան տապան հուշահամալիրի հեղինակ Գեւորգ Ներսիսյանը:

Ժամը 11:00 «Որրան» բարեգործական կազմակերպությունում տեղի կունենա Արտո Թունջբոյաջյանի գրքի շնորհանդեսը:

Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանում ուսանողությանը հուզող մի շարք հիմնախնդիրների վերաբերյալ մամուլի ասուլիս կկայանա: Նախաձեռնող խումբը լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներին կդիմավորի 11:45 ՀՊՃՀ գլխավոր մասնաշենքի դիմաց (եռագույն դրոշի մոտ):

«Հայելի» ակումբում բանավիճելու են Ալեքսան Կարապետյանը եւ Տիգրան Կարապետյանը: Մտավոր հսկաների բախումը տեղի կունենա ժամը 12-00:

Նույն այդ ժամանակ «Փաստարկ» ակումբում լրագրողներին կզվարճացնի ճարտախոս Դավիթ Հակոբյանը:

Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում տեղի կունենա Հակոբ Ղազանչյանի մամուլի ասուլիսը «Արմմոնո» շեքսպիրյան փառատոնի վերաբացման վերաբերյալ: Հանդիպումը՝ ժամը 12:00:

Ժամը 12-00 սպորտի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարության դահլիճում տեղի կունենա փոխնախարար Արթուր Պողոսյանի ասուլիսը:

Սեպտեմբերի 7-ին, ժամը 12-00 ՄԱԱ-ում տեղի կունենա քննարկում, ներքաղաքական իրավիճակի շուրջը կբանավիճեն Հեղինե Բիշարյանը, Թաթուլ Մանասերյանը, Արմեն Աշոտյանը, Հրանտ Խաչատրյանը, Հմայակ Հովհաննիսյանը: Ոչ երեկ լրագրողներին:

Ժամը 12-00 «Հայացք» ակումբում լրագրողներին իր դուդուկով կզմայլի Ջիվան Գասպարյանը:

Մեկ ժամ անց «Ուրբաթ» ակումբի հյուրը կլինի թարմ հանրապետական Կարեն Կարապետյանը:

Նույն այդ ժամին՝ 13.00-ին, արդեն «Տեսակետ» ակումբում կհյուրընկալվի հին դաշնակցական Հրայր Կարապետյանը:

Ժամը 14:00 Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների դատարանում կքննվի «Իրավունքի» նախկին աշխատակիցների հայցն ընդդեմ ՍԻՄ-ի:

Ժողարվեստների թանգարանում ժամը 16:00-ին կբացվի Արտո Յարալյանի 65-ամյակին նվիրված անհատական հետմահու ցուցահանդես:

Ժամը 16:30-ին «Հանրապետական» մարզադաշտի մամուլի ասուլիսների սրահում տեղի կունենա Հայաստանի երիտասարդական հավաքականի գլխավոր մարզիչ Վարուժան Սուքիասյանի մամուլի ասուլիսը:

17:30-ին ժուռնալիստների միությունում տեղի կունենա Գյուղատնտեսական ասոցիացիաների ֆեդերացիայի ասուլիսը:

ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահները հաջորդ շաբաթ կլինեն տարածաշրջանում

1-ին էջից

Բրյուսելյան հանդիպումների շարքում է նաեւ Վարդան Օսկանյանի խորհրդակցությունը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ: Սեպտեմբերի 4-ին համանախագահներ Բեռնար Ֆասիեի (Ֆրանսիա) եւ Յուրի Մերզլյակովի (Ռուսաստան) հետ հանդիպումը ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցիչ Անջեյ Կասպրշիկի մասնակցությամբ նախատեսվածներից չի եղել: Օսկանյանի մեկնաբանությամբ, համանախագահների նախաձեռնությամբ եւ Ադրբեջանի արտգործնախարար Էլմար Մամեդյարովի հետ հանդիպումից հետո կայացած խորհրդակցության կարիքը թերեւս պայմանավորված է այն բանով, որ ԵԱՀԿ ՄԽ-Օսկանյան հանդիպում եղել է բավականին ժամանակ առաջ՝ դեռեւս հունիսին:

Ամեն դեպքում, միակ որոշակի պայմանավորվածությունն այդ հանդիպումից այն է, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները շուտով կայցելեն տարածաշրջան: Նախնական տվյալներով, այդ այցը կարող է տեղի ունենալ սեպտեմբերի 15-17-ը, ընդ որում, ըստ Օսկանյանի տեղեկության, համանախագահները կայցելեն նաեւ Լեռնային Ղարաբաղ, կհանդիպեն նորընտիր նախագահի հետ:

Ի պատասխան լրագրողների հարցերի Հայաստանի ԱԳ նախարարը նշեց, որ նախ՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ամերիկացի համանախագահ Մեթյու Բրայզայի՝ Ջեյնո Բարանի հետ ամուսնության առնչությամբ հայկական կողմը որեւէ նախաձեռնություն հանդես չի բերում համանախագահի փոփոխության առումով, եւ ընդհանրապես որեւէ փոփոխություն ակնկալելու մասին ոչինչ չի ասվել:

Ղարաբաղյան հարցի կարգավորման բանակցություններում Լեռնային Ղարաբաղի ներգրավման հարցի առնչությամբ Օսկանյանը նախ նշեց, որ ներգրավման դեպքում դրական լուծում կլինի գործընթացին, նաեւ տեղեկացրեց. «Այդ հարցի վրա աշխատում ենք, մինչդեռ Ադրբեջանը դիմադրում է չհիմնավորված պատճառով»: Իսկ հրադադարի պայմաններում շփման գոտում հնչող կրակոցներն ու դիպուկահարների գործողությունները, Օսկանյանի կարծիքով, կարող են ինչ-որ մակարդակով հրադադարի պայմանագրի թարմացում ենթադրել, ինչը օգտակար կլինի, քանի որ այդ կրակոցներից զոհեր են լինում:

Հ.Գ.-2008-ի նախագահական ընտրություններում սեփական թեկնածությունը դնելու կապակցությամբ Հայաստանի ԱԳ նախարարը հայտարարեց. «Այնքան ժամանակ, որ ես չեմ ասել, որ թեկնածու եմ, ուրեմն թեկնածու չեմ»: Եվ քանի որ, Օսկանյանի խոսքերով, ինքը դեռ չի հայտարարել թեկնածու լինելու մասին, ուրեմն եւ չէ: Իսկ թե ինչ է անելու Վարդան Օսկանյանը, եթե չլինի արտգործնախարար, պարզվեց, դեռեւս որոշված չէ:

«Մեր ազգին օգնելը ոչ թե բարեգործություն է, այլ պարտավորություն»

«Վիվասելի» գլխավոր տնօրենն այսպես է գնահատում ընկերության իրականացրած բարեգործական ծրագրերը

«Վիվասելի» հերթական բարեգործության վայրը երեկ Արմավիրի մարզն էր: Ընկերության գլխավոր տնօրեն **Ռալֆ Յիրիկյանի** ղեկավարությամբ ընկերության ներկայացուցիչները եղան մարզի երեք գյուղերում եւ Արմավիր քաղաքում: Այս բնակավայրերից յուրաքանչյուրում «Վիվասելի» միջոցներով իրականացվում էին ենթակառուցվածքների վերականգնման աշխատանքներ, որոնց ընդհանուր արժեքը կազմել էր 89 մլն դրամ:

Երեւանից մեկնած պատվիրակության այցելության առաջին վայրը Խորոնք գյուղն էր: Այստեղ բջջային կապի օպերատոր ընկերությունը կառուցում էր գյուղի միջնակարգ դպրոցի լոկալ ջեռուցման համակարգը: Բացի այս գյուղից, «Վիվասելի» հատկացրած միջոցներով լոկալ ջեռուցման համակարգեր էին կառուցվում նաեւ մարզի Մրգաշատ գյուղի թ. 2 միջնակարգ եւ Արմավիր քաղաքի թ.1 հատուկ օժանդակ դպրոցներում: Իսկ Զարթոնք գյուղում ընկերությունն իրականացնում էր խմելու ջրի ներքին ցանցի վերականգնման աշխատանքները: Բոլոր այս բնակավայրերում տեղի բնակիչներն ուրախությամբ էին ընդունում «Վիվասելի» գլխավոր տնօրենին եւ շնորհակալություն հայտնում իրենց խնդիրների լուծմանն աջակցելու համար:

Ինչպես լրագրողներին հայտնեց Արմավիրի մարզպետ **Աշոտ Ղահրամանյանը**, մարզի 24 դպրոցներ ունեն լոկալ ջեռուցման համակարգ, որոնցից 3-ը կառուցվել են «Վիվասելի» ջանքերով, ինչի համար մարզպետը եւս իր շնորհակալությունը հայտնեց Ռալֆ Յիրիկյանին: Վերջինս իր հերթին նշեց, որ այն, ինչ անում է «Վիվասելը», չի գնահատում որպես բարեգործություն կամ օգնություն: Նրա համոզմամբ՝ ընկերությունն իր պարտավորությունն է կատարում մեր ազգի նկատմամբ: Այս առումով «Վիվասելը» ձգտում է դառնալ օրինակելի ընկերություն, որպեսզի մյուս ընկերությունները նույնպես «ձեռք ձեռքի տված» օգնեն մեր ժողովրդի հոգսերը լուծելուն:

Ա. Մ.

Աֆրիկյան ժանտախտի դեմ սահմանվել է կարանտին

Երեկ կառավարության նիստը վարել է վարչապետ Սերժ Սարգսյանը եւ քննարկված բազմաթիվ հարցերից բացի հաստատել է «Անասնաբուժության մասին» օրենքին համապատասխան ՀՀ-ում խոզերի աֆրիկյան ժանտախտ հիվանդության վերացման ու տարածման կանխարգելման միջոցառումների ծրագիրը: Ընդունվել է որոշում համապատասխան գերատեսչություններին եւ նախարարություններին ընդգրկելու հատուկ հանձնաժողովում: Որոշման ծրագրի կետերից մեկն էլ վերաբերում է փոխհատուցմանը, եւ ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ գյուղնախարարության սննդամթերքի անվտանգության եւ անասնաբուժական պետական տեսչության պետ **Գրիշա Բաղիյանը**, «փոխհատուցումը երեւի կտրվի մեզ հետ համագործակցող միջազգային կազմակերպությունների հատկացրած գումարներից»: ՀՀ-ում խոզերի աֆրիկյան ժանտախտ հիվանդության հետագա տարածումը կանխելու նպատակով սահմանվել է կարանտին:

Մ. ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԱԶԳ

Օտար մամուլ

Մոռացված Հոլոքոսթը

Ռոբերտ Ֆիսքը Երևանում իր համար հայտնաբերում է արդի դարաշրջանի առաջին ցեղասպանության մինչ օրս չհրապարակված լուսանկարներ

Այսպես է ներկայացնում «Ինդիփենդենթ» անգլիական թերթն իր Միջին Արեւելքի երկարամյա թղթակից, քաղաքագիտության դոկտոր Ռոբերտ Ֆիսքի ծավալուն հոդվածը, որը տպագրվել է թերթի օգոստոսի 28-ի համարում: Ի դեպ, նրա հոդվածը օգոստոսի 29-ի համարում հրապարակել է նաեւ թուրքական «Ռադիկալ» թերթը: Ստորեւ թարգմանաբար այդ հոդվածը՝ աննշան կրճատումներով:

Ցարդ չհրապարակված լուսանկարները ոռացել են 20-րդ դարի առաջին Հոլոքոսթի սարսափները: Դրանք ցույց են տալիս ահաբեկված մարդկանց (տղամարդկանց, կանանց եւ երեխաների), ոմանք իրենց մահվան երթով, քչերը անասունների վրա, մյուսները՝ ոտքով շարժվում են Էրզրում քաղաքից դուրս գտնվող բաց տարածության երկայնքով 1915 թվականին: Գիտենք, որ նրանցից ոչ մեկը ողջ չմնաց: Տղամարդկանց մեծամասնությանը գնդակահարեցին, գրեթե բոլոր երիտասարդ կանանց բռնաբարեցին, մեծահասակ կանանց ծեծի ենթարկեցին մինչեւ մահանալը, երեխաները մահացան սովից կամ հիվանդություններից: Հիվանդներն ու նրանց մանուկները բախտի քմահաճույքին լքված մնացին ճանապարհներին:

Այս եզակի լուսանկարները ցնցող վկայություններն են մեր ժամանակների ամենասարսափելի դեպքերից մեկի: Դրանք ձեռք են բերվել գերմանական «Դոյչեբանկի» արխիվներից: Այդ բանկը 1915-ին ֆինանսներ էր տրամադրում թուրքական երկաթգծի պահպանման եւ ընդարձակման աշխատանքների համար: Մի լուսանկար, որը վեր է մարդկային պատկերացումներից եւ ցարդ տպագրվել է ընդամենը երկու մասնագիտական պարբերականներում (մեկը՝ Գերմանիայում, մյուսը՝ նորօրյա Հայաստանում) փաստացի ցույց է տալիս տասնյակ դատապարտված հայերի (ներառյալ երեխաների), խցկված անասուններ փոխադրող բեռնատար մեքենայի մեջ՝ պատրաստ տեղահանության: Թուրքերը 90 հայերի էին խցկում յուրաքանչյուր նման բեռնատարի մեջ, մոտավորապես նույն քանակը, երբ նացիստներն էին խցկում հրեաներին իրենց «մահվան վագոններում» Հրեական Հոլոքոսթի օրերին:

Ցեղասպանության թանգարանի տնօրեն Հայկ Դեմոյանը իր համակարգչի էկրանի վրա մռայլ լռությամբ դիտում է այս լուսանկարները: «Կարող ենք Ձեզ տրամադրել այս նկարները: Մենք օրեցօր նորերն ենք հայտնաբերում: Գերմանացիներն են կատարել դրանք, եւ Երկրորդ համաշխարհայինի ժամանակ բարեբախտաբար չեն ոչնչացվել: Մենք ցանկանում ենք մեր թանգարանը վերածել կոլեկտիվ հիշողության մի վայրի: Թանգարանը եւ հայերի համար է, եւ թուրքերի: Սա նաեւ (թուրքերի) պատմությունն է», ասում է նա:

Անցյալ դարաշրջանի առաջին Հոլոքոսթի (Ուինստոն Չերչիլն այս բառն օգտագործել է Հայոց ցեղասպանության առնչությամբ, նացիստների կողմից 6 միլիոն հրեաների սպանությունից տարիներ առաջ) պատմությունը քաջ հայտնի է բոլորին, հակառակ որ ժամանակակից Թուրքիան հրաժարվում է ընդունել փաստերը: Նացիստների կողմից հրեաների հետապնդումների հետ զուգահեռներն էլ զուր տեղը չեն: Հայ ժողովրդի դեմ մղած Թուրքիայի իշխանությունների սարսափի քաղաքականությունը միտված էր բնաջնջելու ամբողջ հայ բնակչությանը: Մինչ թուրքերը հրապարակայնորեն խոսում էին հայերին մեկ ուրիշ վայր «տեղափոխելու» մասին (ինչպես հետագայում գերմանացիներն էին խոսելու Եվրոպայում ապրող հրեաներին տեղափոխելու մասին), Էնվեր փաշայի իսկական մտադրությունները շատ հստակ էին: Ներքին գործերի նախարար Թալեաթ փաշայի 1915 թվի սեպտեմբերի 15-ի հեռագիրը (որի օրինակը պահպանված է), հասցեագրված Հալեպի կառավարչին, անսքող հրահանգներ է պարունակում, թե ինչ պետք է անել այդ քաղաքը հասած հազարավոր հայերի հետ: Այնտեղ նշված բառերը համարյա նույնն են, ինչ էսէսականներին ուղղված 1941 թվի Հիմլերի հրահանգները:

Թաներ Աքչամը, այդ ականավոր եւ չափազանց քաջ թուրք գիտնականը, որն այցելել է Երեւանի այս թանգարանը, օգտագործել է օսմանյան փաստաթղթերի բնօրինակները հաստատելու համար իշխանությունների ցեղասպանական գործողությունները: Նա թուրքական արխիվներում բացահայտել է, եւ իր կառավարության կողմից դրա համար խիստ հարձակումների է ենթարկվում, որ թուրք պաշտոնյաներ անձամբ իրենց զանգվածային բնաջնջման հրամանագրերի երկրորդ տարբերակներն են գրել, որոնցով պահանջել են «բավարար հոգածություն» ցուցաբերել «վերաբնակեցման» գնացող հայերին: Նույն ձեւով, ի դեպ, վարվում էին նաեւ նացիստները: Մինչ հազարավոր հրեաներին նրանք ուղարկում էին գազախցիկները, Ժնեւում տեղակայված Միջազգային Կարմիր խաչի պաշտոնյաներին վստահեցնում էին, որ նրանք լավ են սնվում եւ նրանց լավ են վերաբերվում:

Միջին Արեւելքում մի ամբողջ քրիստոնյա ազգ բնաջնջելու Օսմանյան Թուրքիայի ջանքերը թուրք ոստիկանների, զինվորականության, ինչպես նաեւ քրդական ցեղախմբերի ձեռքերով կատարված ցնցող սարսափների անասելի պատմություն են: Որոշ պատմաբաններ, ներառյալ Չերչիլը, որը գլխավոր պատասխանատուն էր ձախողման դատապարտված Գալիպոլիի արկածախնդրության համար, առաջ են քաշել այն վարկածը, որ հենց այնտեղ թուրքերի տարած հաղթանակն է ոգեւորել նրանց Փոքր Ասիայի քրիստոնյա հայերի դեմ դուրս գալու նման «անզուսպ վայրագությամբ», ինչպես ինքը՝ Չերչիլն է բնորոշել նրանց 1915-ի արարքը: Ես ինքս ականատես եմ եղել հազարավոր դիակների, հիմնականում երիտասարդ մարդկանց, մեր օրերի Սիրիայի Հուգաղա կոչված բլրալանջին: Սպանդը վերապրած 100-ամյա մի տատիկ ինձ առաջնորդեց այդ վայրը:

Թանգարանի իր գրասենյակում, համակարգչի առաջ նստած, Հայկ Դեմոյանը խոսում է այդ հսկայական տառապանքի հիշողությունը հավերժացնելու անհրաժեշտության մասին: «Հավաստացած ենք, որ այսօր էլ դեռ աշխարհի շատ վայրերում կան չբացահայտված արխիվային նյութեր: Մենք պետք է շարունակենք մեր աշխատանքը, նույնիսկ այստեղ՝ Երեւանում մենք նոր լուսանկարներ եւ փաստաթղթեր ենք հայտնաբերում», ասում է նա, «Ինդիփենդենթին» հանձնելով «Դոյչեբանկի» աշխատակիցների 1915 թվին կատարած լուսանկարները: Թերթի այս համարում տպագրված լուսանկարները գրանցված են այդ բանկի «պատմական ինստիտուտի (արեւելյան բաժնի) արխիվներում 1704 համարի ներքո, որի տակ գրված է «Տեղահանության ճամբար Էրզրումի մոտակայքում»:

Լուսանկարները Բեռլինի գրասենյակ ուղարկող բանկի աշխատակիցները միաժամանակ իրենց զայրույթն էին արտահայտում, որ թուրքերն իրականում իրենց գերմանական փողերով կառուցվող երկաթգիծը օգտագործում էին հայերին դեպի իրենց մահը գնացքներով տեղափոխելու նպատակով, մինչդեռ տրանսպորտային նոր միջոցը ուներ մարտավարական նպատակ, ո՛չ ցեղասպանական:

Օսմանյան բանակը վերակազմակերպելու նպատակով Թուրքիա մեկնած գերմանացի զինվորականները նույնպես ականատես են եղել բռնություններին: Ֆելդմարշալ ֆոն դեր Գոլցի շտաբում ծառայող խիզախ գերմանացի կրտսեր լեյտենանտ Արմին Վեգները մահացած եւ մահացող հայ կանանց ու երեխաների բազմաթիվ լուսանկարներ է կատարել: Ուրիշ գերմանացի զինվորականներ ավելի չարակամ հետաքրքրությամբ են հետեւել ցեղասպանությանը: Նրանցից ոմանք հետագայում զբաղեցնելով ավելի բարձր պաշտոններ, 26 տարի անց իրագործեցին հրեաների զանգվածային սպանությունները:

Համակարգիչներն ամբողջովին ձեւափոխել են Երեւանի այս թանգարանի նման հաստատությունների հետազոտական աշխատանքների բնույթը: Աղքատիկ նյութական օժանդակություններին փոխարինելու են եկել ծովածավալ տեղեկությունների «գանձարանները», որոնցից քաղված նյութերը Դեմոյանը նպատակ ունի հրատարակելու գիտական պարբերականներում: «Մենք տեղեկություն ունենք, որ որոշ գերմանացիներ, որոնք 1915-ին Հայաստանում էին, սկսել են իրենց վերադարձին անհատ հավաքորդների վաճառել ցեղասպանության լուսանկարները», ասում է նա, ավելացնելով. «Գիտենք նաեւ, որ 2-3 վավերագրական ֆիլմեր են նկարահանվել 1915-ին, մեկը՝ քուրդ մի առաջնորդի կողմից, որը նպատակ է հետապնդել ցույց տալ, թե ինչպես են թուրքերը «վերաբերվում» հայերին: Կա հսկայական նյութ Նորվեգիայում, որն այդ երկիր է տարել նորվեգացի մի միսիոներ, նա 1915-ին եղել է դեպքերի վայրում»:

Անհրաժեշտ է նաեւ համակարգել ցեղասպանությունից անմիջապես հետո գրված հիշողությունների գրքերն ու մատյանները, որոնք ժամանակի ընթացքում մոռացության են մատնվել, ինչպես, օրինակ, 1929-ին փոքր տպաքանակով «Դարդանելից Պաղեստին» վերնագրով Բոստոնում հրատարակված Սարգիս Թոռոսյանի գիրքը: Հեղինակը բարձրաստիճան սպա է եղել թուրքական բանակում եւ վիրավորվել է Գալիպոլիի մարտերի ընթացքում: Նա Պաղեստին է մեկնել դաշնակիցների դեմ կռվելու եւ զայրույթով հյուսիսային Սիրիայի անապատներում հանդիպել հազարավոր հայերի, որոնց շարքերում հայտնաբերել է իր քրոջը եւ նշանածին՝ Չեմիլային, որն իր ձեռքերի մեջ է ավանդել հոգին: Թոռոսյանն անցել է արաբների կողմը եւ մի կարճ ժամանակով նույնիսկ հանդիպել Լոուրենս Արաբիացուն, որն իրեն շատ չի տպավորել: «Իմ տեղեկություններով, նա դեր չի խաղացել արաբական հեղափոխության մեջ, ոչ էլ մարտավարության մեջ: Երբ ես լսեցի նրա մասին, նա պարզապես գանձապետ էր, ուրիշ ոչինչ. Ֆեյսալ թագավորի եղբայր՝ իշխան էմիր Աբդուլլահի գանձապետը: Չեմ գրում թերագնահատելու նպատակով, այլ որպես զինվորականի, հասկանալով, որ որոշ մարդիկ պետք է կռվեն, իսկ ուրիշները պետք է վճարեն», գրել է նա: Հետագայում Թոռոսյանը դարձյալ Օսմանյան Թուրքիա (Կիլիկիայի շրջան) է վերադարձել ֆրանսիական բանակի հետ: Բայց երբ քեմալիստները հարձակվել են, ֆրանսիացիները, ըստ Թոռոսյանի, փախել են, թողնելով ամբողջ զինամթերքը թուրքերին: Դավաճանված զգալով, նա փախել է Ամերիկա՝ իր ազգականների մոտ:

Ցեղասպանության թեման քննարկելիս հարց է առաջանում, թե ինչու սփյուռքահայերը կարծես ավելի են դրանով մտահոգված, քան Հայաստանի բնակիչները: Փաստարկներից մեկն այն է, որ ստալինիզմի եւ 70 տարվա խորհրդային լռության ազդեցության տակ այդ շրջանի պատմական հիշողությունը մոռացության է մատնվել: Մյուս փաստարկն այն է, որ Արեւմտյան Հայաստանի (ժամանակակից Թուրքիայի) նախկին բնակիչները կորցրեցին իրենց հողը եւ ընտանիքներին, եւ բնական է, ճանաչում ու նույնիսկ հատուցում են պահանջում, մինչդեռ Արեւելյան Հայաստանի բնակիչները ոչինչ չկորցրեցին:

Դեմոյանը այլ կերպ է մտածում:

«Մենք շրջապատված ենք 2 երկրներով՝ Թուրքիայով եւ Ադրբեջանով, եւ պետք է մեր անվտանգությունը հաշվի առնենք, բայց ոչ, անշուշտ, ի հաշիվ հիշողության խաթարման: Մենք պետք է զգուշավոր լինենք: Շատ բան եմ փոխել այս թանգարանում, անհարկի որակումները թուրքերի մասին (օրինակ՝ «տաք գլուխ») հանված են: Սփյուռքը ցանկանում է մեր հիշողությունների պահապանը դառնալ, բայց չմոռանանք, որ Հայաստանի բնակչության 60 տոկոսը «հայրենադարձ» է, այսինքն՝ մարդիկ, որոնց նախնիները Արեւմտյան Հայաստանից են եկել: Հիշենք նաեւ, որ թուրքական զորքերը 1915-ից հետո Հայաստանի վրա էլ հարձակվեցին: Խորհրդային փաստաթղթերի համաձայն, 1918-1920 թվերին մոտ 200 հազար հայեր են մահացել թուրքերի մտած այդ տարածքներում»: Իրոք, Գյումրիում մի վայր կա, որ «սպանդի հովիտ» է կոչվում: Այնտեղ 1918-ին մի ամբողջ գյուղ է բնաջնջվել:

Բայց թանգարանում ես զգացի նաեւ այլ՝ քաղաքական (ներքին եւ միջազգային) խնդիրների առկայությունը: Մինչ շատ հայեր ընդունում են, որ իրենց հայրենակիցները ժամանակին առանձին դեպքերում վրեժխնդիր են եղել ցեղասպանության օրերին (Վանի շրջանում, օրինակ), արդի ժամանակների պատասխանատվության առավել մեծ բեռն ընկած է նրանց ուսերին, ովքեր 1990-ականների սկզբներին Ղարաբաղում կռվում էին ազերիների դեմ: Հայկական պետության արեւելքում գտնվող այս լեռնային շրջանում կատաղի մարտեր տեղի ունեցան, որոնց ընթացքում հայերը կոտորեցին թուրքազերի գյուղացիների: «Ինդիփենդենթը» այն թերթերից էր, որ գրեց այդ մասին:

Այդուհանդերձ թանգարանի շրջակայքում գտնվող հսկայական հուշակոթողին կից ես տեսնում եմ ղարաբաղյան պատերազմի հինգ «հերոսների» դամբարանները: Այնտեղ հանգչում են, օրինակ, Մուշեղ (Վոժո) Միսոյանը, որն սպանվել է 1991-ին, եւ Սամվել (Սամո) Գեւորգյանը, որը մահացել է մարտական գործողությունների ժամանակ 1992-ին: Ինչպես էլ ղարաբաղյան պատերազմում արդարամիտ լինեին այդ մարտիկները, պե՞տք էր նրանց համակցել 1915-ին զոհվածների հետ: Նրանք չեն նսեմացնում արդյոք Հայոց մեծագույն տառապանքի պատմությունը: Թե՛, ինչպես ես եմ կասկածում, դա դիտավորյալ է արված՝ ցույց տալու համար, որ ղարաբաղյան պատերազմում հաղթանակները վրեժի դրսեւորում էին 1915-ի ցեղասպանության համար: Դա կնմանվեր այն բանին, որ իսրայելցիները Յադ Վաշեմում (Երուսաղեմի մոտ) գտնվող Հրեական Հոլոքոսթի թանգարանի շրջակայքում տեղադրեին Դեյր Յասինի եւ այլ արաբական գյուղերի պաղեստինցիներին սպանած (1948 թ.) հրեաների գերեզմանները:

Հետագայում պաշտոնական անձինք ինձ բացատրեցին, որ գերեզմանների այդ վայրերը ընտրվել են մեծ ու ծանր հուզումների ժամանակաշրջանում, եւ այսօր, ինչքան էլ հասկանալի լինի անհարմարությունը, դժվար է հարազատներին խնդրել տեղափոխել դրանք մեկ ուրիշ, առավել նպատակահարմար վայր:

Ուշադրությունս գրավեց նաեւ մեկ ուրիշ հանգամանք: Թանգարանին կից ստեղծված փոքրիկ այգում, որտեղ դիվանագետները եւ քաղաքագետները ծառ են տնկում, տոնային տարբերություն զգացի: Արաբ դեսպանների ցուցատախտակների վրա հստակ նշված են «ի հիշատակ ցեղասպանության» բառերը, մինչդեռ նվազ խիզախ ամերիկացի կոնգրեսականների, որոնք չեն ցանկանում բարկացնել [illegible] թուրք դաշնակիցներին, ցուցատախտակները սոսկ նշում են, որ նրանք «տնկել են այդ ծառերը», իսկ ամերիկամետ վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրիի (իր սպանությունից մոտ մեկ տարի առաջ) տնկած ծառի տակ գրված էր՝ «խաղաղության ծառ», որը կարծես այնքան էլ չէր համապատասխանում տեղանքի խորհրդին:

Երեւանում հիմա կարելի է ձեռք բերել արեւմտյան ականատեսների հրաշալի վկայություններ, որոնք ներկա են եղել Հայոց Հոլոքոսթին: Նրանցից մեկը Թեյսի Ատկինսոնն է, ամերիկացի մի միսիոներ, որն ականատես է եղել Խարբերդից իր հայ ընկերների տեղահանմանը: 1915 թվի հուլիսի 16-ին այդ կինն իր գաղտնի օրագրում արձանագրել է. «Մի տղա է եկել Մեզիրե (Մեզրե) նյարդային շատ վատ վիճակում: Ինչպես հասկացա, մի խումբ կանանց եւ երեխաների հետ է եղել, որոնք հունիսի 23-ին դուրս եկած մեր բանտարկյալներին են միացել: Տղան ասում է, որ Բահր Մաղենի այս կողմում գտնվող կիրճում բոլոր տղամարդկանց եւ կանանց գնդակահարել են, իսկ հետո ղեկավար տղամարդկանց գլուխները կտրել: Ինքը փախել է... եւ հասել այստեղ: Նրա մորը մերկացրել են, թալանել եւ հետո գնդակահարել... Ասում է, որ կիրճից այնքան վատ հոտ է գալիս, որ այնտեղով անցնելն անհնար է...»:

Վախենալով, որ թուրքական իշխանությունները կարող են հայտնաբերել օրագիրը, Ատկինսոնը երբեմն բաց է թողել իրադարձությունների շարադրանքը: 1924-ին, երբ վերջապես օրագիրը կնքված սնդուկի մեջ հասել է Մ. Նահանգներ, նա գրել է դեպի Խարբերդ կատարած ուղեւորության մասին իր ընկեր-միսիոների անունից: «Չհամարձակվեցի գրել այս ճանապարհորդության պատմությունը: Իմ աչքերը տեսել էին մոտ 10 հազար դիակներ» անընթեռնելի ձեռագրով նշում էր արել նա օրագրի լուսանցքում:

Թարգմ. Հ. ԾՈՒՌՅԱՆԸ

Ծան. խմբ.- *Այստեղ վերջանում է Ֆիսքի հոդվածը: Բայց քանի որ այն շոշափում էր միայն մեկ (դեպի Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր) այցելությունը, ենթադրում ենք, որ շուտով ուրիշ հոդվածներ եւս կհաջորդեն, որոնցում հեղինակը կներկայացնի իր մյուս տպավորությունները Հայաստանից:*

Նախորդ մասերի տպագրության օրերը՝ մայիսի 4, 11, 18, 25, հունիսի 1, 8, 15, 22, 29, հուլիսի 5, 13, 20, 27, օգոստոսի 17, 24, 31

...49

Աղջիկը զզվանքից սեղմվել էր պատուհանին, բայց հետաքրքրությամբ հետեւում էր: Այնուամենայնիվ զբաղմունք էր, գիշերային ձանձրույթը կարճելու հնարավորություն: Գնչուհին այլանդակ էր, բայց դասել եւ կռահել կարողանում էր, գուցե եւ հոգին տեսնել:

- Հրաշալի տարիք է,- շարունակեց գնչուհին,- քսանհինգ էլ չկաս, այդ ներքին կռիվը դժվար թե սպառնա քեզ... Թեեւ խելացի ես... Խելացի մարդիկ սիրում են հոգեկան պայքար, իրենք իրենց տանջել... հիմարաբար: Խելացի մարդը միշտ տանջանք կգտնի: Ձեռքերդ եւ գլուխդ իրար չեն համապատասխանում... Ագռավները աշնանը վերադառնում են: Հարավ գնալու համար հյուսիս ենք գնում: Հակասությունները շատ են, դեռ պատանի ես, բայց ինքնավստահ եւ ուժեղ, անհոգ... Զինեցիր: Կա՛մ զգուշավոր ես, կա՛մ մտքերդ չեն թողնում...

- Երրորդ տարբերակ,- ընդհատեցի:

Աղջիկը հայացքը լարեց... Նրան մեկ Ինային էի նմանեցնում, մեկ՝ Նինային:

Գնչուհին բարձրացրեց գլուխը:

- Անսովորությունից է, երկրորդ անգամ եմ գնացք նստում:

- Մի ժամը բավական է գնացքին հարմարվելու համար... Բայց դու շախմատիստ ես, ճիշտ է, բոլոր տարբերակները պետք է հաշվես... Այստեղ էլ հակասություն, շախմատային գիրք եւ բանաստեղծություններ, հաշվարկ եւ զգացմունք...

- Առաջին նշանները երբեմն սխալ են լինում,- նորից ընդհատեցի,- ուղեւորվելիս վեպ չէի վերցնի հետս...

- Մի շտապիր ամեն ինչի բացատրություն գտնել եւ տալ, կարիք չկա, բացատրությունները նույնքան սխալ են լինում, որքան ենթադրությունները:

- Կամ հակառակը:

- Այս դեպքում՝ այո, որովհետեւ էական չէ: Դու կարծում ես, թե խանգարո՞ւմ ես ինձ, իրականում քո ընդհատումներն օգնում են ինձ:

- Այո, զգացի սխալս, ինֆորմացիա եմ մատակարարում:

- Ոչ միայն: Բնավորությունդ ես բացում, իսկ բնավորությունը հոգու դուռն է:

- Եթե ապակողմնորոշո՞ւմ եմ:

- Ինչո՞ւ ապակողմնորոշես, թաքցնելու բա՞ն ունես:

- Հետաքրքրության համար:

- Մի՞թե չի հետաքրքրում ճշմարտությունը... քո մասին:

- Եթե ճշմարտությունն ասեք:

- Դու կասկածո՞ւմ ես:

- Առայժմ հակառակը չի ապացուցվել:

- Ազատվիր գաղտնիքից:

- Ի՞նչ:

- Ազատվիր մտատանջությունից եւ կքնես:

- Քնելը մանկուց իմ երազանքներից է եղել:

- Հարցի կեսին պատասխանելը խուսափելու նշան է՝ հաստատելով մյուս կեսը:

Գնչուհին կարծես այնքան էլ սթափ չէր, աչքերը որ գեղեցիկ էին, եթե ուղիղ էր նայում:

- Առայժմ միայն անցյալդ եմ տեսնում,- չսպասեց պատասխանիս, երեւի արդեն նշանակություն չուներ նրա համար,- կյանքդ հարուստ չէ, բնական է, շատ բան չկա... Նորից հակասություն,- հորանջեց, սկսեց ձանձրանա՞լ,- ազատվիր գաղտնիքից, քանի չես մոռացել, հետո կխեղդի քեզ... Ճամփադ չի երեւում... Ոտքերդ կտանեն շուտով...

Ցուրտ եղանակի համար ամեն ինչ ունեի, բացի ձմեռային կոշիկներից: Ինան ինձ համար տաք կոշիկ չգտավ...

- Շարունակությունը խառն է, չեմ տեսնում, չի երեւում... Դու ապագա չունես...

- Ո՜չ,- ակամա ձայն հանեց աղջիկը,- սարսափելի է...

- Այս պահին չունես,- շարունակեց գնչուհին,- ձեւավորումը դեռ չի ավարտվել, ջուրը շատ է... միայն տարիքային չէ... տարիքը չէ պատճառը... հոգնեցի,- գնչուհին նորից գարշելի էր դարձել,- անցյալդ աղոտ էր, բայց այստեղ ինչ-որ հզորություն կա, չեմ կարող հաղթահարել... Դա ինձ ճնշում է, բայց ուժ է տալիս, զարմանալի է... Քեզ խաբողը կանկեղծանա, եթե կին է, եթե տղամարդ է, կպատանի... Ինչ որ շատ ունես, տուր... թեթեւացիր... քամու պես...

Դու իմ ազատ քամի... Ասում էր Ինան սիրով...

- Ինչ պատահեց,- փաղաքշաբար հարցրեց ծուռժպիտ գնչուհին,- խնայիր աչքերդ, շատ խոսուն են...

- Երեւի սկսեմ մուգ ակնոց դնել,- կարողացա հանգիստ խոսել, նույնիսկ ժպիտով,- գնամ ծխեմ, քնել չի հաջողվի,- կանգնեցի եւ ձեռքս տարա պիջակիս վերեւի գրպանը, որտեղ ծխախոտի փողն էի դնում,- քո բախտից, սիրուն գնչուհի, ինչ որ դուրս եկավ...

- Բախտս այսպես երբեք չէր բերել,- ուրախացավ գնչուհին քսանհինգանոցը տեսնելով,- շռայլ երիտասարդ... Կուզեի քեզ տեսնել մի քանի տարի հետո:

մաքրությամբ շատերին կգերազանցեր: Համենայն դեպս դեմքն արժանի էր աչքերին:

Սա արդեն լուրջ առաջարկ էր:

- Գիշերային թարմություն,- շշնջացի:

Շուգան շոյված ժպտաց:

- Բայց ինչո՞ւ, մի՞թե այս տեսքով ավելի հաջողակ չես լինի:

- Ե՛վ այսպես, եւ՛ այնպես,- Շուգան ցույց տվեց, որ ժպիտը աչքերից պակաս հմայիչ չէ:- Այլանդակությունը ձգում է: Կանանց դա հաճույք ու ինքնագոհություն է պարգեւում, եւ տղամարդիկ են հանգիստ թողնում:

- Ափսոս է գեղեցկությունդ, թաքցնում ես...

- Ես ուրիշ կյանք էլ ունեմ, ոչ միայն մեկը... Եթե գաս, ամեն ինչ կիմանաս:

- Իսկ նրա՞նք,- գլխով ցույց տվեցի ձախ կողմը:

ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԽԱՉԱԳՈՂ

Գնացքը շարժվում էր լուսաբացին ընդառաջ: Հավանաբար դեռ շատ կար մինչեւ Նովոսիբիրսկ: Ուզբեկը չէր երեւում, որ հարցնեի: Ծխելուց հաճույք չէի զգում, պարզապես փոփոխություն էր, զբաղմունք:

Ինչ-որ կայարանի էինք մոտենում, աղջիկը եկավ, իջնելու էր:

- Ի՞նչ տեղ է,- հարցրեցի:

- Զերեպանովո,- պատասխանեց եւ իսկույն սկսեց նախատել,- ինչո՞ւ այդքան փող տվեցիք այդ զզվելի կնոջը...

Ապշած մնացել էի, երեւի երրորդ քույրն էր, չէի իմացել...

- Սկզբում կարծեցի, թե Դուք էլ եք նրանցից,- շարունակեց աղջիկը պատասխանիս չսպասելով: Դա Ինային էր հատուկ, Նինան ճշգրիտ էր եւ պահպանում էր քայլերի հերթականությունը:- Տղամարդն արթնացել էր, ուզում էր Ձեր պայուսակը բացել, չհասկացա՝ ինչ էին խոսում, կինը չթողեց: Նրա անունը Շուգա է... Գնացեք, գուցե հիմա կողոպտում են Ձեզ:

Շատ արագ էր խոսում, մի քանի վայրկյանում հասցրեց այդքանը շարել: Բայց բառերը հստակ էր ասում եւ դյուրեկան էր:

Իսկ ես որոշել էի գնչուհուն ստուգել, եւ իմ տրամադրությունը: Ինձ թվում էր, թե նա վերջում բարյացակամությամբ լցվեց: Սակայն ճամպրուկիս մեջ առնվազն երկու բան թանկ էր ինձ համար, կորուստը ցավ կպատճառեր: Մորս վերարկուն եւ չինուհու արձանիկը: Շուգան խելացի կին էր, աղջկա ներկայությամբ չէր թողել, որ իրենք քրքրեին, առանց վկայի միգուցե հենց ինքը մի բան թռցներ:

Աղջկան հաջողություն մաղթեցի եւ վերադարձա:

Նրանց վերեւում շարժում չէր զգացվում, Շուգան իր տեղում էր, ոտքերն էր ներս տարել: Ճամպրուկս բանալիով էր փակվում, չէին կարող հապճեպորեն բացել եւ փակել: Պայուսակս իջեցրի, լայն բացեցի, որ Շուգան տեսնի պարունակությունը, երկու տուփ սիգարետ հանեցի եւ պայուսակը դրեցի տեղը:

- Տեղեկացրե՞ց,- քմծիծաղեց գնչուհին:

- Ոչ, Շուգա,- պատասխանեցի ուշադիր նրան նայելով,- ես քո խոսքը հիշեցի. «Քեզ խաբողը կանկեղծանա»: Չէ՞ որ դա քեզ էր վերաբերում:

- Չկա գուշակություն, կա հարմարեցում,- ասաց Շուգան,- եւ դու այդ գործում լավ ես: Մենք միասին կարող էինք աշխատել:

Եվս մի աշխատանքի առաջարկ, գուցե ամենալավը... եթե Շուգան կինոնկարների գնչուհիների պես գեղեցկուհի լիներ: Շուգան տեղափոխվեց դիմացս եւ... աչքերիս առաջ կերպարանափոխվեց, բերանն ուղղվեց, եւ դեմքը: Լեզվով մաքրեց ատամները, ամեն ինչ իր տեղն ընկավ: Շրթներկը մնաց, որ բերանի աջ անկյունը կարծես ճեղքի էր վերածում: Գալինա Իվանովնայի վայելուչ գեղեցկությունը չէր, բայց նրա հագուստով եւ

- Նրանք ժամանակավոր են: Ես նրանց Նովոսիբիրսկ եմ տանում:

Անշուշտ, մերժելու էի, բայց հետաքրքրում էր, թե այդ ինչ կյանք է, շարունակեցի հարցուփորձը: Շուգան միամիտ չէր իհարկե, կտրեց խոսքս:

- Ամեն ինչ կիմանաս որոշելուց հետո:

- Ինձ ուրիշ կյանք է սպասում,- ասացի անկեղծորեն,- ես զբաղմունք ունեմ եւ ամբողջովին նվիրված եմ դրան:

- Ինչ գործ ես անում... Գրաչի նման չես, թեեւ նրանց տուն դառնալու ժամանակն է:

- Գրաչներն ովքե՞ր են:

- Ուկրաինայում հայ շինարարներին էին գրաչներ անվանում:

- Հենց նրանցից եմ, բայց միայն այս տարի: Իմ գործն ուրիշ է, ես մարդկանց ճակատագրերն եմ տնորինում:

- Դասավո՞ր ես,- հարցրեց ծիծաղով,- շատ ջահել ես...

- Ես գրող եմ... Եվ դու էլ կմտնես իմ գրքերի մեջ:

- Զգում էի, որ դու էլ ինձ պես ճակատագրերի հետ գործ ունես... Կոլեգաներ ենք ինչ-որ չափով... Քո իշխանությունն ավելի ուժեղ է, անսահմանափակ է...

Արանքով մի կին էր գալիս՝ ակնհայտորեն Շուգայի տեղը աչքի առաջ ունենալով:

- Այստեղ կարո՞ղ եմ նստել,- հարցրեց նա:

Շուգայի իրական տարիքի՝ երիտասարդ կին էր, վերարկուն գրեթե ամեն ինչ ծածկում էր, համենայն դեպս հաստ չէր: Չէր տեսել, թե ինչ միջավայր է մտնում:

- Ո՜չ,- միանգամից բռռաց գարշելի գնչուհին,- դա իմ տեղն է... Դու այստեղ նստիր, բայց տե՛ս, աչք չգցես մեր ջահելին...

- Ձեր ջահելին պահեք ձեզ,- սառեց կինը հայացքով ուրիշ տեղ փնտրելով:

- Չեմ կարողանում,- քրքջաց Շուգան,- շատ կատաղած է:

Կինը գրեթե սարսափահար էր երեւում:

- Նստեք, խնդրում եմ,- շտապեցի հանգստացնել նրան:

- Այ թե ինչ,- Շուգայի գարշելի դեմքը ցասումով ողողվեց, մինչդեռ աչքերի մեջ կայծեր էին խաղում: Ինայի պես աշխույժ աչքեր ուներ, սակայն սեւ:- Գեղեցիկ կի՞ն տեսար...

- Հանգիստ մնա, իմ այլանդակ գնչուհի (Ինան էր ասում՝ այլանդակ եմ, չէ՞, ես),- ձեռքս մեկնեցի, դրեցի ուսին, փորձեցի շոյել այտը:

Շուգան իրոք կատաղեց, խփելով հետ մղեց ձեռքս:

- Դուք չանհանգստանաք,- դիմեցի կնոջը, որը մի կերպ տեղավորվել էր իր անկյունում,- նա չար չէ, արտակարգ բարի էակ է, հրեշտակ, քնքուշ հոգի... Սարսափելի խանդոտ է, դրա համար է չարացել: Հենց հանգստանում է, ուրիշ մարդ է դառնում: Իսկ եթե Ձեր բախտը գուշակի, արդեն կսիրեք նրան...

- Ես փող չունեմ,- միանգամից հայտարարեց կինը, որպեսզի հանգիստ թողնեք իրեն:

- Փողը պարտադիր չէ, նա իր հաճույքի համար է գուշակում, դա նրա համար ստեղծագործական լիցքաթափում է...

- Ինքդ դատարկվիր,- չարախնդաց Շուգան,- ինչ ես ուրիշի հաշվին լավություն անում, լկտի դավաճան...

- Ինձ պետք չէ,- նորից անհանգստացավ կինը հայացքը շարունակ պտտելով, ազատ տեղ էր փնտրում:

- Ուշադրություն մի դարձրեք, նստեք, ես խնդրում եմ,- անախորժ տպավորությունը ցրելու համար սկսեցի խոսել,- Ձեզ ոչ ոք տհաճություն չի պատճառի: Կարող եք չլսել, ինչպես չեք լսում գնացքի ձայնը, հարեւանների խոսակցությունը, այս քնածների խռմփոցը, խանդոտ կնոջ ցասումնալի հառաչանքը... Ինչո՞ւ հենց այս տեղն էր ազատ, ինչո՞ւ հենց այս կայարանում աղջիկն իջավ եւ Դուք նստեցիք: Ուրեմն Դուք պատասխաններ ունեք տալու: Իհարկե, չեք հավատում գուշակությանը կամ պայծառատեսությանը: Դուք ողջամիտ կին եք, երիտասարդ եւ հրապուրիչ: Դուք հավատում եք հաջողությանը, թեեւ գուցե ուրիշ բառ կգերադասեիք...

Ամենակարեւորն արված էր, կինը զարմանքից լռել էր եւ անշարժ նստել: Հետաքրքրությամբ էր նայում ինձ, թեթեւ, անորոշ ժպիտով, թերեւս տրամադրվել էր լսելու: Կարող էի բարի գիշեր մաղթել նրան եւ Շուգայի հետ գնալ ծխելու: Ուզում էի նորից տեսնել գնչուհու իսկական դեմքը: Սակայն Շուգայի հայացքը դրդեց շարունակել:

- Գուցե Ձեր բախտը բերեց, որ ընկերուհիս չզբաղվեց Ձեզնով, քանի որ նա ոչ միայն գուշակում է եւ տեսնում, այլեւ ազդում է ճակատագրի վրա: Դա միայն նրանից չի կախված, հազար ու մի մանրուքի համադրում է անհրաժեշտ, մեկը պահի տրամադրությունն է, երկուսի տրամադրությունը... Ձեր երկուսինն էլ բացասական էր այդ պահին: Նրանը՝ չարություն, Ձերը՝ վախվորած զգուշություն, կասկած, անհանգստություն... Հիմա լավ է, երկուսդ էլ հանգիստ եք, բայց թույլ եք, այժմ ձեր միջեւ կապ հնարավոր չէ: Գրգիռների բացակայությունը սպանում է միտքը, բայց հաճախ փրկում է ամենասարսափելի վտանգից: Չկա կապ՝ չկա վտանգ: Դուք կարող եք անվրդով քնել օձի կամ մոլագար մարդասպանի հետ նույն սենյակում: Մեռած հոգին է հաղթանակը, ո՛չ տանջանք, ո՛չ հիշողություն, ո՛չ ցանկություն ու երազանք: Միայն այդպես կարելի է անցնել սահմանը, որն իրական է եւ ո՛չ թե կախարդական հայելի կամ օդի շերտ: Անցնել ու տեսնել ամեն ինչ, նույնիսկ սեփական մահը եւ դրանից հետո... Ահա մումիայի երջանկությունը: Եվ որը սարսափելի է՝ անցյալի խուսափումները, թե ինչից ես փրկվել կամ զրկվել ակնթարթի շեղվելու պատճառով...

Ցածր էի խոսում, գրեթե շշնջալով, առանց դադարի, պարզ ու դանդաղ, կարծես թելադրելով ու հապաղելով, որ հասցնեն գրել:

Խոսելու շնորհը կամ հիվանդությունը բացահայտվել էր Ինայի շնորհիվ, եւ ես ստուգում էի, թե առանց նրա կարո՞ղ եմ նույն ազատությամբ խոսել, ինչպես Նեմիսն էի կտրել-անցել նրան առջեւում չտեսնելով: Կինը ապշած լսում էր, ձեռքերը վերարկուի գրպաններում, գլուխը առաջ բերած: Այդպես ես ու Նինան էինք նստել իրար դիմաց, մտովի շախմատ խաղալիս: Սա էլ էր շախմատային պարտիա, հանգիստ քայլերն էի անում առանց ինքնամոռացության կամ ոգեւորության: Պարզապես պետք էր բառերը շարել իրար հետեւից, անընդհատ: Քանի որ պարտիա էր, շատ լավ էի զգում դրությունը, գիտեի, թե ինչպես է զարգանալու, եւ շարժվում էի այդ ուղղությամբ: Անկապ խոսքից հասնել մտավոր իմաստի եւ վերջացնել անհեթեթությամբ... Դա է բախտագուշակի գաղտնիքը: Ում ինչ հետաքրքրում է կամ տանջում, կգտնի դրա մեջ:

Նայում էի դիմացս՝ կնոջը, աչքս որսում էր Շուգային, նրա համար էի խոսում: Անշարժ նստել էր ձեռքերը կրծքին խաչած, գլուխը թեքած ուշադիր լսում էր չմոռանալով, որ բերանը պիտի ծուռ պահի եւ երբեմն ատելության ու արհամարհանքի ձայներ հանի:

- Մումիան անխռով է, նա վեր է ժամանակի չափից եւ տեսնում է ամեն ինչ: Տեսնում է, բայց չի միջամտում, որովհետեւ դա կնշանակի հույզ եւ զգացմունք... Եվ չի հայտնում: Ահա ամենադժվարը՝ իմանալ նրանից տեսածը: Նրան պետք է հուզել անցյալով: Գալիքը նրա համար նշանակություն չունի

բացարձակապես: Անցյալը նրան կխոսեցնի, բայց դեռ շատ շուտ է գաղտնիքին հասնելու համար: Ստացվում է բարդությունների շղթա, ամեն մի քայլը առաջացնում է կամ փոփոխություն, պարզություն չկա, խարխափանք է, ափսոսանք սկսելու համար... Ցավ, որովհետեւ հասել ես ներքին պատնեշին: Մումիան խորասուզվեց իր դարավոր անշարժության մեջ, բացահայտումը միայն քեզնից է կախված, եթե համարձակություն ունենաս խոստովանության՝ ինքդ քեզ, քանի դեռ չես գտել մեկին՝ կյանքի մասնագետին, որը կհասկանա, թող չմխիթարի, մխիթարողն ուրիշ է լինելու, բայց բացատրի կատարվածը: Այնուամենայնիվ ինքնախոստովանությունն է սկիզբը: Նախ՝ ուշադրություն, սեւեռում, խորացում, հրաժարվել ինքնապաշտպանությունից, մենակ եւ մերկ: Ոչ մի դասապատրաստում եւ արդարացում: Դրանք անօգուտ են, ավելորդ եւ ճղճիմ: Մաքրություն չկա, լոկ թուլացման համար հսկայական ժամանակ է պետք: Նույնիսկ ներումը վերականգնում չէ: Երբեք ոչինչ չի վերականգնվում լիովին: Ահա մումիայի սարսափը...

Թեթեւակի դադար էի տվել, կինը միջամտեց, կարելի էր դրանից օգտվելով շարունակել:

- Դուք չե՞ք վախենում մումիաներից, նրանց մասին չի կարելի խոսել: Ես կարդացել եմ: Հայտնվում են եւ դաժանորեն պատժում:

- Նա մումիաներից չի վախենում,- բառերը գլորեց Շուգան,- ավելի հզոր ուժեր կան:

- Օրինա՞կ,- կինը շրջվեց նրա կողմը, թեեւ դեմքին նայելուց խուսափում էր:

- Օրինակ՝ սերը,- պատասխանեցի ես արդեն բարեկիրթ երիտասարդի ժպիտով,- իսկական սերը:

- Կա՞ այդպիսի սեր,- նա թերահավատությամբ նայեց ինձ: Քիչ առաջվա սարսափահար կինը չէր, աչքերն այլեւս չէր պտտում աջ ու ձախ եւ դեմ չէր խոսակցությանը:

- Այդ հարցին ուրիշը չի կարող պատասխանել,- ճռճռան ձայնով ծիծաղեց Շուգան:

Կինը չէր ուզում խոսել նրա հետ, նորից ինձ դիմեց:

- Դուք թատերականո՞ւմ եք սովորում:

- Ես ուսանող չեմ:

- Բայց դերասա՞ն եք... Եթե հաշվենք, որ քիչ առաջ դեր էիք ասում:

- Դե՞ր... Եթե իմ ասածների մեջ Ձեզ վերաբերող որեւէ բան չգտաք, շատ լավ է:

- Ես մումիայի կարիք չեմ զգում,- ժպտաց:

- Զգուշացնեմ,- հիշեցրի նրա իսկ նախազգուշացումը, ապա Շուգային ասացի,- չգնա՞նք ծխելու, իմ սիրելի այլանդակ...

Ամեն մի խոսք Ինային էր հիշեցնում, ինչպես էինք «ծխում»...

- Հիմա ծխելու համար ամենատհաճ ժամն է,- անսպասելիորեն մերժեց Շուգան,- դու գնա, ծխիր, որ հանգստանաս...

Ծխելու ցանկություն չէի զգում, նույնիսկ տհաճ էր թվում, Շուգայի հետ էի ուզում մնալ, որ դեմքը տեսնեի: Այնուամենայնիվ դուրս եկա: Նախորդ գիշերվա փորձից գիտեի, որ ամենադժվար ժամերն են սկսվում: Երկար մնացի սառը հարթակում: Սրընթաց գնացքը մութ ապակու անդրադարձով հիշողության ալբոմ էր դառնում...

Երբ վերադարձա, կինը խաչբառ էր լուծում, Շուգան ասաց.

- Շատ ուշացար, քանի՞ հատ ծխեցիր:

Ընդամենը մի սիգարետ էի ծխել:

Լուսանում էր:

Կնոջ ճանապարհը կարճ էր, իջավ երկրորդ կայարանում: Կանգնեց, ուղղեց վերարկուն, թեթեւակի շարժեց ձեռքը եւ գնաց:

Դիմացի տեղում ուղեւորները փոխարինում էին իրար եւ անհետանում: Այդպես իմ կյանքում հայտնվեցին եւ անհետացան Ինան, Նինան, Գալինա Իվանովնան... Ոչ, ես հայտնվեցի նրանց կյանքում եւ անհետացա...

Շուգան կողքի երեխային բերեց իր տեղը, նստեց դիմացս:

- Դեմքդ ցույց տուր,- խնդրեցի անհապաղ:

Գուցե հենց դրա համար էր տեղափոխվել: Ձեռքը հենեց քունքին, դեմքը կողքից ծածկելով, եւ ժպտաց... անկեղծ հմայքով...

- Մենք միմյանց համար ենք ստեղծված,- ասաց նա եւ ավելացրեց ժպիտով,- աշխատանքը նկատի ունեմ:

- Միայն աշխատա՞նքը:

- Դա ամենակարեւորն է:

Եթե ուզբեկը կուպեն տրամադրեր, Շուգան համաձայներ, կգնայի՞ նրա հետ... Դեմքը տեսնելու պահանջը զգում էի, բայց շարունակությունը... Վերջին մղիչը չէր գործում:

- Ուզո՞ւմ ես ասեմ, թե ինչ ես մտածում,- հարցրեց Շուգան:

- Իհարկե... Թեեւ ես գիտեմ, թե ինչ ես ասելու...

Իրար էինք նայում, գնչուհու սեւ աչքերն անհասակ էին: Կարծես մտովի շախմատ էինք խաղում, ինչպես ես ու Նինան: Համոզված էի, որ հասկանում ենք միմյանց: Լուռ երկխոսությունն այսպիսին էր, իմ կարծիքով:

- Դու մտածում էիր ուզբեկի կուպեի մասին,- ասում է Շուգան:

- Ես գիտեի, որ դա ես ասելու:

- Դու կուզեի՞ր:

- Իհարկե:

- Անկեղծորե՞ն:

- Դու գեղեցիկ ես:

- Իսկ ինչո՞ւ չես անում:

- Ուզբեկը չկա:

- Նա քնած է, բայց հանուն քսանհինգ ռուբլու հաճույքով կզրկվի քնից... Ես էլ չեմ ուզում:

- Գիտեմ:

- Ինչո՞ւ չեմ ուզում:

- Չես ուզում այսպիսի տեսքով եւ վիճակով:

- Հնարավոր է: Իսկ դու ինչո՞ւ չես ուզում:

- Ես սիրո փորձություն եմ անցել, ինձ ժամանակ է հարկավոր... Գուցե շատ երկար ժամանակ:

- Զգացի քո պատմածից, իսկ այն ապուշը ոչինչ չհասկացավ...

Չհասցրեցի շարունակությունը կարդալ նրա աչքերի մեջ, վերեւի աղջիկը գանգրահեր գլուխը կախեց եւ պլշած ինձ էր նայում: Շուգան նորից մտավ տգեղության մեջ: Գնչուներն արթնանում էին, վագոնում էր շարժում երեւում:

- Շուտով կհասնենք,- ասաց Շուգան:

- Դու Նովոսիբիրսկո՞ւմ ես ապրում:

- Գնչուհուն նման հարց չեն տալիս,- արդեն դերի մեջ էր:

Քիչ անց, երբ աղջիկն անհետացել էր, դեմքը մոտեցրեց եւ ցածրաձայն ասաց.

- Նովոսիբիրսկում գնչուները շատ չեն, բայց կայարանում միշտ կտեսնես նրանց: Եթե երբեւէ լինես այնտեղ, հարցրու որեւէ մեկին...

Անհապաղ օգտվեցի նրա խորհրդից.

- Էյ, գնչուհի, դու գիտե՞ս որտեղ կարող եմ գտնել Շուգային...

- Ոչ հիմա,- ծիծաղեց նա,- հետո... Եթե հանդիպելու ենք, կհանդիպենք...

Հանդիպման հույս առանց պայմանավորվելու:

Մյուս գնչուհին ուռած աչքերը տրորելով հորանջեց, ձեռքերով հարդարեց մազերը եւ գնաց: Երեխաներն իրար արթնացնելով ուղղվեցին: Իմ վերեւի աղջիկը կախվեց, իջավ, վագոնն անմիջապես ղժղժոցով լցվեց: Մի տղամարդ իջավ, ցածրահասակ ու լայն, մազոտ, տհաճ դեմքով, ուշադրություն չդարձրեց ինձ, գնաց անցումով: Ըստ երեւույթին Շուգայի ուղեկիցներն ընտանիք էին, ամուսիններ եւ հինգ երեխա: Վերեւում մեկն էլ կար, ծածկված պառկել էր:

Շուգայի ասած «շուտով»-ը չէր հասել: Գնացքը դեռ բաց տարածության մեջ էր սլանում: Աչքերս փակվում էին, կարող էի վերեւում պառկել, բայց քնելն անիմաստ էր թվում:

Ուզբեկը հայտնվեց, թեյ էր առաջարկում: Ամուսինները խմեցին, երեխաներին թխվածք տվեցին:

Ֆռշտոցներից փախչելու համար կարելի էր գնալ ծխելու, բայց ուզում էի վերջին րոպեները Շուգայի հետ անցկացնել: Արդեն տգեղ դիմակով նույնիսկ գեղեցիկ էր:

- Նովոսիբիրսկը լա՞վ քաղաք է,- հարցրեցի նրան:

- Ոչ, չեմ սիրում:

- Ինչո՞ւ ես այստեղ ապրում:

- Չէ՞ որ դու ամեն ինչ տեսնում ես եւ գիտես,- ծուռ ժպտաց Շուգան,- ինչո՞ւ ես հարցեր տալիս:

Երկուսս էլ շշուկով էինք խոսում, հազիվ էինք լսում իրար: Նա աչքը հաճախ վերեւ էր գցում: Ի վերջո այնտեղից մի աղջիկ իջավ, երկար, անորոշ զգեստով փաթաթված, ոչ խալաթ էր, ոչ վերարկու, երկար, սեւ մազերը ծածկել էին դեմքը երկու կողմից: Նստեց Շուգայի նախկին տեղը, մազերը ձեռքերով հետ տարավ՝ գեղեցկափայլ դեմքը բացելով, եւ ժպիտով նայեց Շուգային: Եթե Շուգան գիշերային թարմություն էր, աղջիկն առավոտյան փայլատակում էր: Աներեւակայելի գեղեցկություն էր: Կարող էի համոզված ասել, որ այդպիսի գեղեցիկ դեմք չէի տեսել: Ճերմակամորթ գնչուհի՝ արտակարգ սեւ մազերով, տասնչորս-տասնհինգ տարեկան հավանաբար: Նմանությունն ակնհայտ էր, Շուգայի աղջիկն էր:

- Սա քո ամենամեծ կախարդությունն է,- ասացի նրան:

Շուգան ժպտաց, իսկական ժպիտով:

- Դե, կարո՞ղ ես գուշակել նրա բախտը,- ասաց ինձ:

- Իհարկե չեմ կարող... որովհետեւ նա շլացնում է,- պատասխանեցի՝ զգուշությամբ աղջկան նայելով, իսկ նա անմիջականորեն ժպտաց, երեւի զգացել էր մոր համակրական վերաբերմունքը:

Գնչուներն սկսեցին իրերը հավաքել, տեղավորել: Գնացքը մտնում էր Նովոսիբիրսկ, մեծ եւ սառը քաղաք, անհրապույր:

50

Երեք հրաժեշտ մեկ օրում. Գալինա Իվանովնային, Ինային, գնչուհի Շուգային: Խոպանային կյանքի ամենաերկար եւ գերհագեցած օրն էր, երեք կին, երեք հրաժեշտ: Ինան իմ սերն էր, ես անընդհատ զգում էի նրան, բայց այս երկուսն էլ մտան կյանքիս մեջ, եւ նրանց համար տեղ գտնվեց... Երեւի իրոք հիվանդ եմ եւ շեղված... Եվ Ինան դրա համար էր փախչում ինձնից:

Կայարանում Շուգայենց գնչու տղաներ դիմավորեցին: Մարդկանց հորձանքի մեջ անցա աստիճաններով, թունելներով, խառը ճանապարհներով եւ կորցրեցի նրանց:

Գարնանն այս կայարանի մեծությունը չէի տեսել: Մի կերպ դուրս եկա բազմամարդ սրահներով: Օդանավակայան գնացող ավտոբուսներն իրար հետեւից կանգնում էին, մի քանիսը բաց թողեցի Շուգային տեսնելու հույսով: Անիմաստ էր, գնչուհին ինձ հրաժեշտ տվել էր: Վերջին պահին անունս հարցրեց:

- Արամ,- կրկնեց,- ոնց որ գնչուի անուն լինի:

- Համարյա գնչուի,- ասացի:

Ծիծաղեց Շուգան եւ գնաց չնաշխարհիկ դստեր ու մյուս գնչուների հետ:

Վերջապես նստեցի ավտոբուս, սկսվեց Երեւանի ճանապարհը, կարծես թե ամեն ինչ մնաց հետեւում:

Շտապել էի, Սիբիրն ինձ դեռ տուն չէր ուղարկում: Ինձնից հետո տոմսարկղին մոտեցողները, լսելով, որ Երեւան կարելի է թռչել միայն չորս օր հետո, Թբիլիսիի տոմս գնեցին: Չէի ափսոսում, որ այդ հնարավորությունը մտքովս չէր անցել: Ես զբաղմունք կգտնեի անծանոթ ու մեծ քաղաքում:

Օդանավակայանը գերծանրաբեռնված էր... հայերով: Ամեն քայլափոխի հայերի էի տեսնում եւ հայերենը լսում: Խոպանչիներ էին, «գրաչները» տուն էին վերադառնում: Հոկտեմբեր-նոյեմբերը վերադարձի ամիսներ էին: «Զվարթնոց» օդանավակայանում այդքան հայեր չէին լինի, որքան «Տոլմաչովո»-յում կային:

Ճամպրուկս եւ պայուսակս տասնհինգ կոպեկանոց պահախցիկում դնելուց հետո դուրս եկա օդանավակայանից զբոսանքի եւ հյուրանոցում տեղավորվելու մտադրությամբ:

Օդանավակայանի հյուրանոցում տեղ չկար, չէի էլ ուզում այնտեղ մնալ: Ավտոբուսը վերադարձրեց ինձ կենտրոն, երկու հյուրանոցներից հետ մղվեցի: Մի խմբի խոսակցությունից «Սիբիր» անունը լսեցի, հետեւեցի: «Սիբիրում» խորհուրդ տվեցին գնալ «Հյուսիսային» հյուրանոց եւ նույնիսկ ավտոբուսի համարն ասացին: Այնտեղից ուղարկեցին մոտիկ հանրակացարանը: Խորհուրդների շղթան երկու ժամից ավելի տեւեց եւ նորից ինձ կենտրոն բերեց, կայարանի մոտ գտնվող շուկայի հյուրանոցը: Այստեղ նույնիսկ աստիճաններին մարդիկ էին պառկած:

Վերջապես հանգեցի միակ մտքին՝ գիշերել կայարանում:

Օրն անցել էր հյուրանոցի փնտրտուքով՝ զբոսանքի փոխարեն:

Գիշեր-ցերեկը Նովոսիբիրսկի մեծ կայարանի համար նշանակություն չուներ: Այստեղ միշտ բազմամարդ էր, գիշերը նաեւ բոմժերն էին կուտակվում: Նրանք հավաքվում էին մուտքերի մոտ, ներքնահարկի անկյուններում, սպասասրահներ չէին թողնում, կամ իրենք չէին համարձակվում բարձրանալ: Շատ էին, մենակ եւ խմբերով, հազվադեպ՝ ընտանիքներով, հարբած կամ խմիչքի փող մուրալիս:

Կայարանի սրահներն անմաքուր տպավորություն էին թողնում, թեեւ հավաքարարներն անընդհատ մաքրում էին: Մարդիկ էին չափազանց շատ, հոգնած, քնատ, չսափրված... Ինչեւէ, փողոցից լավ էր, բոմժերն էլ էին այդ կարծիքին երեւի:

Մոտ կես ժամ հերթ կանգնեցի կարկանդակի համար, ձկով էր, դուր չեկավ, չկերա: Հետո նստելու տեղ գտա սրահներից մեկում: Շախմատային էտյուդների գիրքը մոտս էր, անբաժան ուղեկից էր դարձել, քիչ էի օգտվում, բայց պետք է ձեռքերիս մեջ լիներ: Ալբոմը չէի հանում գրպանից, չէի համարձակվում կարծես, եւ մտքիս պատկերները չէի բացում...

Քնել չհաջողվեց: Երբեմն գլուխս գցում էի կրծքիս, աչքերս փակվում էին մի քանի րոպեով, բայց ինչ-որ ձայնից կամ շարժումից վեր էի թռչում... կամ գեղեցիկ դեմք էր գրավում ուշադրությունս: Նույն տեղում երկար չէի մնում, թափառում էի բուտերբրոդով կամ հյութով, շրջում սրահներով:

Վերջապես լույսն այնքան բացվեց, որ կարող էի դուրս գալ: Գնեցի քաղաքի ուղեցույց քարտեզը, որի վրա եւ երկու հյուրանոց գտա: Ապարդյուն փորձ էր, միայն ժամանակ անցկացրի: Ուր գնում էի, վերադառնում էի կայարան եւ նոր ուղղություն ընտրում: Քնելու տեղ ճարելուց ձեռ էի քաշել, գնացի կենտրոնական հանրախանութ, որը, ինչպես պարզվեց քարտեզից, մոտ էր:

Աստիճաններով հերթ էր բարձրանում մինչեւ երրորդ հարկ: Հասա վերեւ եւ գլխապտույտ վերադարձա: Տաք, երկարաճիտ կոշիկներ էին վաճառում, արտասահմանյան ըստ երեւույթին: Չնայած ահռելի հերթին, մարդիկ հանգիստ, անշտապ փորձում էին, տնտղում, ընտրում: Երեք տեսակ էր, յուրաքանչյուրին մեկ զույգ էին տալիս: Երկու ժամից ավելի տեւեց կրիայի ալպինիզմը, երբեմն ընդմիջում էի հանրախանութի բաժինները ուսումնասիրելով, մի քանի զույգ գուլպա գնեցի, նոր կոշիկները՝ նոր գուլպաներով: Արժեր այդքան հերթ կանգնել: Շատ լավ կոշիկներ էին, առնվազն երկու համար մեծ էին ոտքերիս, սակայն այդպես ավելի հարմար էր նույնիսկ:

Շուգայի մի գուշակությունն իրականացավ:

Այգու պես մի տեղ գտա: Ծառեր կային եւ նստարան: Հին, մաշված կոշիկներս եւ գուլպաներս գցեցի աղբամանը, թարմացած ոտքերով շարունակեցի շրջագայությունը քաղաքում, այսօր՝ կայարանի մերձակայքում:

Այդ գիշերը նույնպես կայարանում անցկացրի եւ չքնեցի:

Եթե Շուգային գտնեի, ինձ գոնե քնելու տեղ կտար: Կայարանում գնչուի նման բազմաթիվ մարդկանց էի տեսնում, որոնք հավանաբար գնչու չէին: Եթե գնչուներին չէի տարբերում, ուրեմն նրանց չէի տեսնում:

Առավոտյան սկսվեց հերթական պտույտը Նովոսիբիրսկի փողոցներով: Կենդանաբանական այգի մտա, եկեղեցի, կինո, «Գրքերի աշխարհ» հսկայական խանութը:

Մի հասարակ գարեջրատուն կամ սրճարան չգտա, ճաշարաններ էին, թթվասերով բորշով եւ նման ճաշերով: Նովոսիբիրսկը կարծես մի մեծ շրջկենտրոն լիներ, քաղաքային հետաքրքրություն չկար: Գուցե եղանակից էր, գուցե կային գրավիչ անկյուններ... Օրինակ՝ գնչուների բնակավայրը, եթե գտնեի: Այստեղ էլ չգործեց վերջին մղիչը: Շուգան ինձ երկու օր առաջ էր հրաժեշտ տվել եւ չէր հրավիրել, ուրեմն այդպես էր պետք: Հրավիրել էր, ես էի մերժել:

Երեկոյան տեղափոխվեցի օդանավակայան: Կայարանի չոր նստարաններից հետո այստեղի փափուկ աթոռները հարմարավետություն էին խոստանում, բայց տեղ ճարելն ավելի դժվար էր, հատկապես գիշերային ժամերին: Ով աթոռ էր զբաղեցնում, չէր ազատում մինչեւ թռիչքը: Աչքիս առաջ մոտ հիսուն տարեկան մի հայ տղամարդ վերարկուն փռեց հատակին եւ պառկեց: Ընկերները ծիծաղեցին, բայց հետեւեցին նրա օրինակին:

Ես դեռ առույգ էի: Որոշ ժամանակ մի տեղ նստելուց հետո աթոռը գրաված չէի պահում, շրջում էի օդանավակայանում, ուսումնասիրում բոլոր անկյունները:

Մի հայ կին լաց էր լինում: Անծանոթ հայ տղամարդիկ էին մոտեցել նրան, հարցուփորձ էին անում: Կինը հանկարծակի մենակ էր մնացել օդանավակայանում, չգիտեր ինչ անել, ինչպես շարունակեր թռիչքը: Տղամարդիկ օգնեցին նրան, ուղեկցեցին: Հազարավոր մենակ կանայք էին անցնում օդանավակայանով, ուղեբեռի մի քանի կտորով, ամեն ձեռքին երկու իր, ուսից գցած, երբեմն երեխան էլ հետեւից: Ոչ մեկն այդպես չէր խեղճանա, անճարանա:

Խորթանի կյանքից

«ԽԱՉԱԳՈՂ»

Առաջին հարկում միշտ ժխոր էր, երկու հակադիր կողմերից անընդհատ մարդկանց հոսանքներ էին մտնում եւ դուրս գալիս: Կենտրոնում, ուղեբեռի բլրակի մոտ հայկական մի մեծ բրիգադ էր հավաքվել: Տասներկու հոգի էին, թռիչքի էին սպասում: Ամենափոքրը դպրոցը նոր ավարտածի տեսք ուներ, երկուսն առնվազն Փայլակի տարիքին էին, մնացածներն այդ սահմաններն էին լցնում: Զարմանալի էր, որ բրիգադը այդպիսի մեծ կազմով էր սեզոնն ավարտել, կամ կռիվ չէր եղել, կամ ավելի մեծ քանակով էին սկսել: Բարձր ձայնով մագնիտոֆոն էին միացրել, տխրահռչակ «Արա վայ-վայ»-ն էր, զզվելի:

Անկյունում մարդիկ էին հավաքվել: Մեջտեղում երեք տղա էին հսկա շան հետ ու միլիցիայի լեյտենանտը: Երեքն էլ հայի նման էին եւ վիճում էին լեյտենանտի հետ, որը նրանց նախատում էր առանց դնչկալի շուն տանելու համար:

- Ինչ անշնորհքություն են անում,- հայերեն ասաց մի հոգի,- հա՞յ են...

- Բա ով են,- պատասխանեց ընկերը,- հայի անուն են խայտառակում:

- Ա դե հիմի,- մեջ ընկավ մեկ ուրիշը,- շուն, էլի, ի՞նչ է անում իրենց...

Լեյտենանտի գործը դրանով չավարտվեց: Դրսում, ապակե դռների մոտ երկու խմած հայ տղաներ էին աղմուկ գցել:

- Արա, տի պանիմայե՞շ,- գոռում էր մեկը, վերարկուի կոճակներն արձակ, ճոճվելով եւ ձեռքերը թափահարելով լեյտենանտի քթի տակ,- մենյա Կավկազ ժդյոտ...

Վերեւում հայերը գրավել էին հեռուստացույցները: «Արարատն» էր խաղում «Սպարտակի» հետ Մոսկվայում: Հեռուստացույցներից մեկը փչացել էր, մի կարճահասակ տղա կանգնեց ընկերոջ ուսերին, ձգվեց, մի ձեռքով կախվեց ձողից, մյուսով հանեց կափարիչը, քչփորեց, բզբզեց, ներքեւից խորհուրդներ էին տալիս, «Գագո ջան» էին ասում, եւ սարքեց:

Ռեստորան մտա, զբաղվելու համար: Համապատասխան տեսք չունեի, երեսս էլ մազակալած էր, բայց երեւի օդանավակայանում կարելի էր: Ռեստորանում համեմատաբար հաճելի մթնոլորտ էր, թեեւ այստեղ նույնպես հայ խոտանիստներ կային: Համենայն դեպս կողքի սեղանը տպավորիչ էր՝ ծովային սպա երկու շիկահեր գեղեցկուհիների հետ: Նրանց սեղանին սուրճի գավաթներ կային:

Մատուցողուհին շուտ չմոտեցավ: Վերջապես եկավ, ներկված եւ անորոշ տարիքի՝ քսանհինգից քառասուն տարեկան: Կրե-Մարյանի աֆորիզմներից մեկը սա էր. եթե կնոջ ինչ-որ տարիք ես հասկացնում, ասենք, քսանից երեսուն, ընտրիր վերջինը եւ չես սխալվի:

- Դուք մենա՞կ եք,- հարցրեց մատուցողուհին,- խնդրում եմ տեղափոխվեք պահա այն երկուսի մոտ:

Այն երկուսը սեւամազ էին, բայց դա նշանակություն չուներ:

- Ես մենակ եմ ուզում նստել,- ասացի,- եթե ազատ սեղան չունեք, կարող եմ հեռանալ:

- Լավ,- համակերպվեց նա,- ի՞նչ կպատվիրեք:

- Գարեջուր, եթե կարելի է:

- Գարեջուր բուֆետներում է լինում, մենք չունենք:

- Երեւի սեւ սուրճ էլ չունեք:

- Սեւ սուրճ կարող եմ բերել, ուրի՞շ:

- Սուրճի գավաթով,- ճշտեցի:

Բուֆետում ինձ սուրճ էին տվել թեյի բաժակով:

Կինը վերեւից նայեց,- ուրի՞շ,- կրկնեց նա սպասողաբար:

Միայն խորհրդային խմիչքների անուններ էի կարդացել, բայց ասացի՝ վիսկի:

- Չունենք... Դուք չե՞ք նայել:

- Լավ, օղի... մի շիշ:

- Միայն հարյուր գրամ: Ուտելիք ի՞նչ կվերցնեք:

Ծանոթ անուններից բիֆշտեքսը հարմար թվաց, եւ էլի մի բան, ենթադրեցի, որ ձուկ պիտի լիներ:

Պարզվեց, որ ծխել չի կարելի: Երբ սիգարետը վառեցի, մատուցողուհին հեռվից ինձ նայելով գլուխն օրորեց, իսկ ես դեմքս շրջեցի հարեւան սեղանի կողմը, ծովայինի շիկահերները լավ էլ ծխում էին:

Մատուցողուհին շուտ համոզվող էր երեւում:

Ձուկն անհամ էր, բիֆշտեքսն էլ բանի նման չէր, օղին էր լավ: Բուֆետներում ավելի ախորժելի ուտելիքներ էին եւ ամեն ինչ աչքի առաջ էր, ինչ հավանում էի, վերցնում էի ու երբեք սոված չէի մնա:

Մատուցողուհին սուրճը բերեց եւ հարեւան սեղանի հաշիվը ստանալուց հետո ինձ հարցրեց.

- Սուրճի նմա՞ն է... Ես գիտեմ հայերն ինչ են ուզում, պատվիրում եմ, որ ճիշտ սարքեն:

- Իսկականն է, շնորհակալություն,- թեեւ դեռ չէի հասկացել, թե ինչ եմ խմում:

Նրա ուշադրությունը պետք է գնահատեի, ի դեպ, գոգնոցի գրպանը շատ ներքեւում էր կարված, բայց ինձ այնտեղ քաշելու համար հարյուր գրամը քիչ էր...

- Օղի բերե՞մ էլի,- ցածրաձայն հարցրեց մատուցողուհին:

Կրե-Մարյանն ասում էր. «Եթե կինը այնքան էլ գեղեցիկ չէ, տղամարդուն գրավում է նրա ցանկությունները կռահելով»: Մեծ մասնագետ էր: Երկրորդ հարյուր գրամից հետո չէի ասի, թե մատուցողուհին «այնքան էլ գեղեցիկ չէ», ներկն էր մի քիչ շատ: Եվ տարիքային տատանումն էր նեղացել՝ երեսունից երեսունհինգ: Կարծես իմ նախընտրած տարիքին էր դառնում...

- Կարելի՞ է, ախպեր ջան,- մի բարձրահասակ, նիհար, տարեց մարդ հարցրեց հայերեն եւ անմիջապես նստեց,- հայ ես, չէ՞,- ապա պարծեցավ,- մի հայացքով հայերին կճանաչեմ: Ուզո՞ւմ ես ասեմ՝ որ սեղանի մոտ են հայեր նստած:

- Ոչ, չեմ ուզում,- ասացի հանգիստ,- որովհետեւ պիտի գնամ...

- Իյա՛... Էդ ինչի՞ գնացիր,- մարդը զարմացած էր:

- Սպասող կա,- ջանացի մեղմել տպավորությունը,- հաճելի ժամանց եմ ցանկանում,- եւ ընդառաջ գնացի մատուցողուհուն:

- Տասնինը ռուբլի քսան կոպեկ,- ասաց թերթիկը ցույց տալով եւ ավելացրեց,- երեկոն փչացա՞վ:

Նա հայերին լավ էր ճանաչում:

- Մինչդեռ դա փրկություն էր,- ասացի, ապա քսանհինգանոցը ծայրից բռնած, որ մատներս չդիպչեն մարմնին, դրեցի գոգնոցի գրպանը:

Եթե տասնվեց ռուբլի ասեր, էլի քսանհինգանոց էի տալու, այնպես որ երեք ռուբլի խնայեցի:

Վարսավիրանոց էի ուզում մտնել, միշտ հերթ էր լինում: Բուֆետում առատ ուտելիք վերցրեցի: Ծխելուց հետո ազատ աթոռ գտա, բացեցի էսյուդների գիրքը եւ պատրաստվեցի քնելու, վերջապես պիտի քնեի...

- Ներեցեք...

Կողքիս նստած տղամարդն էր, կարճ, սեւ մորուքով:

- Դուք կարծես... ըը... հետաքրքրվում եք շախմատով, միգուցե կխաղայի՞նք...

- Խնդրեմ,- ասացի,- հաճույքով:

Մորուքավորի ընկերուհին՝ նկատելի երիտասարդ նրանից, գոհ ժպտաց եւ պայուսակից գիրք հանելով առանձնացավ:

Խաղում էինք գրպանի շախմատով, կենտրոնանալը դժվար էր, գերադասելի էր մտովի խաղալ երբեմն խաղատախտակին աչք գցելով: Կիրթ մարդ էր անկասկած, թերեւս պրոֆեսոր կամ ակադեմիկոս, խոսելիս դանդաղում էր եւ ֆիգուրներն էր զգուշությամբ շարժում: Ենթադրում էի, որ լավ կխաղա: Իսպանական պարտիա խաղացինք:

Երբ երրորդ քայլում փիղը փոխեցի ձիու հետ, տարակուսանքով հարցրեց.

- Այստեղ փոխո՞ւմ են...

- Ֆիշերը փոխում էր,- ասացի:

- Մ,- չգիտես համոզված, թե հեգնանքով ձգեց նա:

Հեշտությամբ հաղթեցի:

- Չէ՞ որ փոխելը սխալ է,- ասաց դեռեւս ոչ վստահ, որ իր պարտվելը պատահականություն չէ:

- Ինչո՞ւ է սխալ, Ֆիշերը այդ տարբերակով հաղթել է Ռեշեւսկուն, Պորտիշին, Գլիգորիչին...

- Ինչպես Դուք ինձ... Դուք կարգ ունե՞ք:

- Նախկին վարպետ եմ,- ասացի, որպեսզի հանգստացնեմ նրա ինքնասիրությունը:

Իսկապես նշանակություն ունեցավ: Բարեբախտաբար չխորացավ, թե ինչ է նշանակում նախկին վարպետ: Շախմատային հիվանդ չէր, որ ձգտեր ռեւանշի, քաղաքակիրթ անձնավորություն էր, ընդունեց համապատասխան չափաբաժինն ու կողքի քաշվեց: Կինը խոսակցություն սկսեց, փսփսում էր, ծխելու ժամանակն էր:

Ծխողները ներքնահարկում էին հավաքվում, զուգարանների բաժնում: Ես դուրս էի գալիս: Ցրտից պաշտպանված էի հուսալիորեն... Ինայի, թերեւս նաեւ Շուզայի շնորհիվ... Ինչո՞ւ սիրեցի տարբեր կանանց... Ինային իրոք խելագարի պես էի սիրում, նա իմ մշտական տենչանքն էր, թեկուզ ամբողջ գիշերը միասին անցկացնեինք: Երեւի այդ սերը միայն տարիները կթուլացնեին, երկարատեւ կապը... եթե հնարավոր է ձանձրանալը... կամ հիասթափվելը: Նա ամբողջովին իմ մեջ էր, հարազատ եւ սիրելի: Այդպիսի խելահեղ սիրով բռնված ես գնացի Գալինա Իվանովնայի՝ միանգամայն անծանոթ կնոջ մոտ: Նա՞ ինձ գայթակղեց, քաշեց տարավ, ի՞նչու գնացի, ճանապարհին արդեն ձգտելով, տարբերություն չկար... Երկուսս էլ ուզում էինք, երկուսս էլ ձգտում էինք... Ինչո՞ւ ինձ մղեցիր ուրիշ կնոջ մոտ, Ինա... Վերջին մղիչ ուրիշ կնոջ համար...

Ափսոս, ամառ չէր, կարելի էր ամբողջ ժամանակը դրսում անցկացնել: Սառը քամին խփում էր ճակատիս, բացի դրանից, միլիցիոներները դրսում մնացողներին կասկածանքով էին նայում, գիտեին, որ հարբածներն են սիրտ հովացնում:

Կայարանի չոր նստարաններից դժգոհ էի, բայց այնտեղ կարելի էր պառկել, որը ես չէի անում, կամ գոնե թեք ընկնել, եթե տեղ լիներ: Օդանավակայանի աթոռները միայն նստելու համար էին: Աթոռի վրա էլ կարելի էր հարմարվել: Սահում էի առաջ, բաճկոնը ծալած դնում էի ուսիս՝ որպես բարձ: Յոթ-ութ րոպե եթե քնեի, արդեն հաջողություն էր:

Մորուքավորի մոտ չվերադարձա, ձանձրալի խաղընկեր էր:

Մի ամբողջ շարք ազատվել էր, արագորեն եզրի աթոռը գրավեցի, որ գոնե մի կողմից ազատ լինեմ: Դա տարածքային զգալի առավելություն էր տալիս: Հարեւաններս աղջիկներ էին այս անգամ, լավ էր, շախմատ խաղացող չէր լինի: Նրանք նորեկներ էին, այսինքն թարմ էին եւ քնելու մասին չէին մտածում: Եթե ուղղակի չդիպչեին ինձ, աղմուկը չէր խանգարի, կարող էի բաց գիրքը ձեռքերիս մեջ կամ բաճկոնն ուսիս առանձնանալ եւ խորասուզվել...

Այս օրերին Նովոսիբիրսկում թռչելու եւ հոգնեցնող գիշերներ անցկացնելու փոխարեն կարող էի գնալ Դիվինո եւ վերադառնալ: Գնացքով ուղեւորությունը լավագույն զբաղմունքը կլիներ:

Ինային տեսնեի եւ վերադառնայի: Շուզան ասաց՝ եթե խոստովանես, կհանգստանաս: Գրեթե խոստովանել էի Ինային, եւ նրա համար պարզ էր: Բայց գրեթեն կասկածի կամ հույսի տեղ թողնում է... Երեւի այդ գրեթեի պատճառով չէի հանգստանում: Շուզան այդպես չասաց: Ճշգրտորեն հիշեցի նրա բառերը. «Ազատվիր գաղտնիքից, քանի չես մոռացել, հետո կխեղդի քեզ»: Իրոք, մենք լավ գործընկերներ կլինեինք: Մինչեւ հիմա միայն Ինայի հետ էր հաջողվել միմյանց հոգի կարդալ: Շուզայի ասածով, ոչ թե խոստովանությունը հանգստացնելու էր ինձ, այլ չխոստովանելու դեպքում հետագան էր սարսափելի դառնալու: Ավելի սարսափելի, քան հիմա՞: Շուզայի գուշակություններին հարկավոր էր լրջորեն վերաբերվել, ոտքերս տաքացան, չէ՞... Ափսոս, չհաջողվեց նրա հետ երկար խոսել: Նա Բելովից ավելի խորագիտակ մասնագետ էր անշուշտ, հոգու մասնագետ: Գուցե պիտի ընդունեի նրա առաջարկը, միայն թե ազնվորեն, խաբելու փորձ չանելով, գնչուհին խաղ չէր հանդուրժի: Շուզան հանելուկ էր, խորհրդավոր գնչուհի, կախարդ. Գալինա Իվանովնան նույնպես բարդ կին էր, նա թերեւս լրիվ անկեղծացավ միայն բազմոցի վրա... Ինչպե՞ս էր ծիծաղում. «Ասված իմ, կարծես քանի տարեկան լինեմ»: Կամ գուցե ոչ մի բարդություն չկար, ես էի ստեղծում... Ինան էր ամենապարզը եւ հասարակը: Բաց հոգի, իր հակասականությամբ, երկվությամբ ու անբացատրելի, հանկարծահաս տատանումներով հանդերձ...

Քաշեց նրա դեմքի կարոտը, ցավագին ցանկությունը համակեց՝ տեսնել աչքերը, շուրթերը, մազերը, ուսերը... Տեսնում էի այդ պահին պարզորոշ, ձայնն էի լսում... եւ լացը... Վերադառնար հուլիսը, ամենալավ ամիսը... Կարծես արգելում էր մեր սերը, վախենում, խուսափում եւ հասնում նույնիսկ տարօրինակ ջղաձգումների... Ինչ-որ սոսկալի տաբո՞ւ էր հաղթահարում, թե՞ զգում էր վիշտն ու դառնությունը, որ պիտի պատճառեի նրան: Հրաշալի եւ տարօրինակ սեր...

Բարձրաձայն եւ տաքացած խոսելով հայեր անցան: Ֆուտբոլի խաղն էին քննարկում, ոչ-ոքի էր ավարտվել: Մեկը հայհոյեց մրցավարին: Նա, իհարկե, գիտեր, որ ամբողջ երկիրը լավ հասկանում է այդ հայկական հայհոյանքը: Աղջիկները գուցե եւ չգիտեին, դեռատի էին: Նրանք իրենց բուտերբրոդներն էին ուտում: Ինչ նստել էին, ուտում էին եւ ծիծաղում:

Ճակատագրական մի բան կար: Ես Ինային ժամացույց նվիրեցի, Գալինա Իվանովնան՝ ինձ: Եթե տեսներ ժամացույցը թեւիս, կկռահեր անկասկած: Օծանելիքի հոտից արդեն գժվել էր, ժամացույցը կասկածի տեղ չէր թողնի...

Ժամանակը չերիքեց մեզ, ինչպես սիրելու, բացատրվելու, խոսելու, այնպես էլ ներելու եւ ներվելու համար... Ամառն անցավ ցայտնոտի մեջ, տենդագին աշխատանքի եւ բուռն սիրո հերթագայությամբ... Այնուամենայնիվ հասցնում էինք հաշտվել, բավական էր մի քանի րոպե մնալ իրար հետ... Եթե վերջին հանդիպումը չլիներ, գուցե էլի հաշտվեինք... հեռակա... Այդ օրն էինք հաշտվում, արդեն համբուրվում էինք, չարաբաստիկ օծանելիքը ամեն ինչ փչացրեց...

Դիմացս նոր մարդիկ էին տեղավորվել: Նրանցից երիտասարդը դժգոհությամբ ինձ էր նայում, տարեցը զսպում էր նրան: Չհասկացա, թե ինչու էին դժգոհ:

- Դու գիտես նա մենա՞կ է,- ասաց տարեցը,- քանի հոգի կհայտնվի...

Շրջեցի գրքի թերթը եւ աչքերս հառեցի հաջորդ էսյուդին: Սակայն թարմանալ էր պետք: Ծխել եւ տեղափոխվել, սուրճ խմել:

Ռեստորանի կողմը գնալիս տեսա, որ վարսավիրներն ազատ են, երկու երիտասարդ կանայք էին այս հերթում, նույնիսկ երեսուն-երեսունհինգից երիտասարդ, պարապ նստած ծխում էին:

Առաջին անգամ էի վարսավիրանոցում սափրվելու եւ որոշակի տհաճություն էի զգում: Նոր սայր հանեց, թե չէ զգուշացնելու էի: Լավ էր աշխատում աղջիկը, թեթեւ եւ վստահ, ազդրերով հաճախակի դիպչում էր արմունկներիս:

Ես ուսումնասիրում էի մեծադիր հայելու մեջ հայտնված անծանոթին, որը նմանվում էր վեց ամիս առաջ այս օդանավակայանում իջած երիտասարդին, այն ժամանակ թմբլիկ, այժմ մաշված այտերով, անքնությունի՞ց սառած ու անարտահայտիչ հայացքով, ամենեւին էլ ոչ պատանեկան տեսքով:

Աղջիկը մաքրում էր դեմքս՝ նկատելիորեն ինքն էլ հաճույք զգալով իր աշխատանքի արդյունքից: Շոյելու պես շոշափեց կզակիս տակը եւ կոկորդս:

- Խնդրում եմ, առանց որեւէ անուշահոտության,- հասցրեցի կանխել նրան:

- Բացարձակապե՞ս,- զարմացավ վարսավիրուհին:

- Այո:

- Իսկ մազերը չե՞ք ուզում կարգի բերել:

- Եթե տեսնում եք, որ կարիք կա, կտրեք, խնդրեմ:

Հաճելի էր այդպես նստել հանգիստ, մեծ, հարմար բազկաթոռի մեջ, առանց հարեւանների, հանձնվելով ճարտար ձեռքերին:

Հետո լվաց գլուխս, ամենահաճելի գործողությունն էր եւ անհրաժեշտ: Թարմացած դուրս եկա վարսավիրանոցից:

Աղջիկներն իմ աթոռը գրավել էին, պայուսակ եւ վերարկու էին դրել, այդպիսով տեղս պահելով: Դրա հույսով չէի վերադարձել, անցնում էի ազատ աթոռ փնտրելով:

Նինայի տարիքի աղջիկներ էին, իսկ կողքինս նրա նման մազեր ուներ եւ հաճախ էր թեթեւակի ցնցումով հետ գցում ճակատից... Ինայի երազանքը...

- Խնդրեմ,- ասաց առաջին հայացքից ինձ չճանաչելով,- նստեք, կվերցնեմ...

- Չէ, ոչինչ,- ասացի,- ուրիշ տեղ կգտնեմ:

Այնուամենայնիվ նստեցի, չէի կարող անտեսել նրա բարեհաճ վերաբերմունքը:

- Եթե կարելի է, մի հարց տամ:

Աղջիկը պատրաստակամորեն շրջվեց:

- Նրանք ինչո՞ւ էին դժգոհում ինձնից:

Դիմացի նստածները չկային, բայց ամեն աթոռին մի ամսագիր էր դրված, զբաղված էին:

- Նա Ձեզ հարցրեց՝ աթոռներն ազա՞տ են, իսկ Դուք չպատասխանեցիք:

- Ցավալի է,- ասացի,- չեմ լսել:

- Ինձ էլ այդպես թվաց,- հաստատեց աղջիկը,- թեեւ ուղիղ իրեն էիք նայում:

Նինայի պես փթթուն աղջիկ էր:

Ես Նինային էլ էի սիրում... բայց որպես Ինայի լրացման: Ճիշտ էի ասել: Քույրերը նման էին իրար, բայց Նինան էր Ինային լրացնում եւ ոչ թե հակառակը: Նրա միջոցով ավելի լավ էի տեսնում Ինային, ինչպես Շուզան ինձ ավելի դուր եկավ, հենց որ տեսա նրա աղջկան: Աղջիկն էլ նրան էր լրացնում: Ավելի շուտ, դա ոչ թե լրացում էր, այլ հավելյալ բացահայտում, քանզի

Ուրբաթ օրերին

Նրանք՝ Շուշանն եւ Ինան, երկուսն էլ գեղեցիկ էին... Ինչպես նաեւ Գալինա Իվանովնան: Գոնե առայժմ ամաչելու տեղ չունեի, միայն գեղեցիկ կանայք էին ինձ գրավում, գրավիչ եւ հետաքրքիր: Շուշային չէի կարող նրանց հետ համեմատել, նա ուրիշ աշխարհի կին էր, իրոք խորհրդավոր, մեր հողանցիկ շփումը չնչին էր նրան ճանաչելու համար: Չէի կարող համեմատել նաեւ Գալինա Իվանովնային եւ Ինային: Առաջ հաճախ էի մտածել, որ պետք է սովորել... ուրիշի հետ համեմատել... Վերջապես ստեղծվել էր այդ հնարավորությունը: Եթե Գալինա Իվանովնան եւ Ինան ինչ-որ կերպ զգային մտքերս, գուցե կատաղեին անամոթ երիտասարդի լկտիությունից... Թեեւ յուրաքանչյուրին, ինչքան հասկացել էի, հետաքրքրում եւ նույնիսկ տանջում էր այդ հարցը՝ ինձ համար լա՞վ էր իր հետ: Իսկ ես, չգիտեմ ինչու, կարծում էի, թե դա հիմնականում տղամարդու մտահոգություն պիտի լինի: Քանի անգամ զգացել եմ Ինայի վախը, թե ինքը գուցե չի բավարարում ինձ: Նույնը եւ Գալինա Իվանովնան, ընդամենը մի գիշերվա մեջ նման հարց տվեց: Չէի կարող համեմատել, որովհետեւ միանգամայն տարբեր բաներ էին, ճիշտ էի ասել Գալինա Իվանովնային, սակայն ոչ մանրամասնությամբ: Ինան անհամեմատելի էր: Գալինա Իվանովնայի հետ վարվում էի փորձված տղամարդու պես, որը գիտի գործողությունների հերթականությունը եւ սցենարը՝ հարմարվելով նրա ցանկություններին: Պարզորոշ հիշում էի պահերը, հպումները, մարմնի բույրը, տպավորությունները... Իհարկե, լավ էր ամեն ինչ... Ինայի հետ անցկացրած ողջ ժամանակը ինքնամոռաց այրում էր, միասին քայլելը, խոսակցությունը, երբեմն միմյանց հպվելը, թռուցիկ կամ գողունի համբույրը, առանձնանալը, մերձեցումը, հետո գրկախառնված պառկելը, նույնիսկ կռվելու պահերը... Այդ ամբողջը անբաժանելի էր, այդ ամբողջը մերձեցում էր... Մատչելի կանայք շատ են ձանձրացնում: Ինա՞ն էր մատչելի ինձ համար, թե՞ ես՝ նրա համար: Գետափի խորովածի օրը զգացել էի այդ մատչելիությունը, հետո որ այդպես էր թվում: Սակայն հետզհետե եւ անընդհատ ավելի ու ավելի ուժգնորեն գրավեց ինձ... անսպառ հմայքով... Նույնիսկ վերջին պահին, հիվանդ եւ խեղճացած, չար եւ ուժասպառ, կարծես զրկված կանացիությունից... Չէինք ուզում իրար նվիրվել անմնացորդ եւ չէինք ուզում թեթեւորեն բաժանվել: Սիրո՞ւմ էր նա ինձ: Բայց ինչո՞ւ էր փախչում... Քեզ խաբողը կանկեղծանա... Մի՞թե Շուշայի գուշակությունն Ինային էր վերաբերում... Խաբելը սիրելն էր, անկեղծացավ եւ ցույց տվեց ճշմարտությունը...

Դիմացինները վերադարձան խմած, նստեցին աղմուկով, այս անգամ տարեցը նախահարձակ եղավ:

- Լսիր, դու,- դիմեց ինձ,- որտե՞ղ լողացար...

Պետք էր ծխել: Կանգնեցի, գիրքը դրեցի գրպանս: Աղջիկը տագնապով հետեւում էր: Մի բան պիտի ասեի, որ փախուստի նման չլիներ:

- Շնորհակալություն,- ասացի աղջկան,- շատ հաճելի հարեւանություն էր:

Նա ժպտալով գլխով արեց:

Այդ զգուշորեն անցա ճամպրուկների ու կապոցների արանքով՝ չնայելով դիմացի աթոռիս եւ անբարյացակամ տղամարդկանց, փակ շնչառությամբ խուսափելով «Տրայնոյ» հայտնի օծանելիքի հոտից: Բարեբախտաբար չշարունակեցին կամ չհասցրեցին, արդեն չէի լսում:

Մի պտույտ գործեցի շատ երկար ու կորաձուն սրահով: Թերթերի եւ մյուս կրպակները գիշերը փակվում էին, բացի մի երկուսից: Բուֆետները, թեկուզ ոչ բոլորը, անընդմեջ աշխատում էին, դա լավ էր եւ ճիշտ: Մշտապես գործում էր նաեւ խոսակցական կետը: Մտադիր էի վերջին օրը զանգահարել Երեւան: Շատ ուշ էր, երեք ժամվա տարբերությամբ հանդերձ, Երեւանում կեսգիշերն անց կլիներ:

Առաջին հարկում Երեւանի ինքնաթիռի ուղեւորները շարվել էին: Զննեցի հերթը, ծանոթ դեմք չկար, բայց կարծես բոլորը ծանոթ լինեին: Հայը կճանաչվի նույնիսկ ոչ հայկական դիմագծերով: Ահա մի սեւ տղա, կապույտ աչքերով, ամենեւին էլ ոչ հայկական քթով, ցածրահասակ, փորակազմ եւ... ամբարտավան, դեմքի սպառնագին արտահայտությամբ, թե փորձի մեկնումեկը ինձ բան ասել... Մականունն էլ հաստատ Կյաժ է կամ Կյաժո եւ խոսելիս բերանը ծռում է...

Լայն հերթ էր, կույտով էին առաջ շարժվում: Ոչ մի չվերթի ուղեւորներ այդպես խուռներամ չէին լցվում:

Հաջորդ գիշեր իմ թռիչքն էր լինելու:

Մեկ օր դեռ անցկացնելու էի Նովոսիբիրսկում:

Ճանապարհեցի ուղեւորներին, երկրորդ հարկի բաց պատշգամբից հետեւեցի ինքնաթիռի բարձրանալուն, վերադարձա քնելու... Այսինքն՝ Ինային տեսնելու: Ազատվել էի լղճուկ վերլուծությունից եւ լպիրշ համեմատությունից: Քնելու դիրքով տեղավորվում էի աթոռի վրա, գիրքը բացում էի, աչքերս փակում եւ տեսնում Ինային: Ալբոմը բացելու կարիք չկար, նա աչքերիս մեջ էր, ամենայն պարզությամբ տեսնում էի նրան: Նախադասություններ էին ձեւավորվում մտքիս մեջ եւ վերածվում տողերի: Ամբողջ պատմությունն էր գրվում, գիրքը պատրաստ էր, մնում էր ավարտը: Չէ՞ որ ես եմ ճակատագրեր տնօրինողը, ինչպես ուզեմ կվերջացնեմ այս պատմությունը: Գրքում հեշտ է, կարելի է ուժեղ լինել, համարձակ, շռայլ, վեհանձն, կարելի է անսպասելի զարգացումներ հրամցնել եւ խաչաձեւել: Կարող էի վերադառնալ Դիվինո, Ինայի մոտ, կամ նրան հետս տանել Երեւան, եթե գար, ասաց, որ բացառվում է: Դրանք տարբերակներ էին, որ նաեւ կյանքում էին հնարավոր: Ամեն դեպքում պիտի գործեր վերջին մղիչը, ես սպասում էի նրա թելադրանքին, որ ավարտեի պատմությունը: Այսինքն ոչ թե ես էի տնօրինում, այլ թողնում էի ճակատագրին եւ ենթարկվում... Ի վերջո պարտադիր չէ որոշակի ավարտը, ինչ-որ հանգրվանում, սովորաբար՝ ամուսնություն կամ մահ: Դա կոչվում է հանգուցալուծում... Բայց ինչո՞ւ անպայման լուծել, թող ընթերցողը զբաղվի շարունակությամբ՝ կյանք ավարտից հետո: Գալինա Իվանովնան սիրում էր ինքը զարգացնել գործողությունները, բայց տրամաբանական զարգացում, ոչ թե քմահաճույքով, այսինքն նույնպես ենթարկվում էր ճակատագրին... Այդպիսի ընթերցասերները շատ են: Ինչո՞ւ հեղինակը նրանց պարտադրի իր լուծումը: Գիրքը հեղինակինն է, նա ստեղծում է իր աշխարհը, բայց եթե ուրիշների է հրավիրում այնտեղ, թող նրանց նույնպես ազատություն տա, թեկուզ որոշ չափով: Ցավալի է, որ տրամաբանական զարգացումը՝ գրքի հոգուց բխող շարունակությունը երբեք միակը չի լինում:

Վերջին օրը քաղաք չգնացի: Օդանավակայանում ավելի լավ էի զբաղվում, քան մեծ Նովոսիբիրսկում: Միայն ափսոսում էի Շուշային գտնելու հնարավորությունը բաց թողնելու համար: Ինային եւ Գալինա Իվանովնային տեսնելն ինձնից էր կախված: Եթե վերջին մղիչը գործեր, Երեւան թռչող ինքնաթիռի փոխարեն հարավ գնացող գնացքի մեջ կհայտնվեի: Ավելի շուտ կհասնեի Դիվինո, քան Երեւան: Շուշան գաղտնի գեղեցկուհի էր, սակայն ի վերջո նրան էլ կգտնեի օրեր, շաբաթներ շարունակ հերթապահելով կայարանում կամ հարցուփորձով:

Բոլոր բաժանումներն առանց պայմանավորվածության էին: Եթե հանդիպելու ենք, կհանդիպենք, ասաց Շուշան: Սիրահարները հանդիպում են առանց պայմանավորվելու, ասում էի Ինային: Գալինա Իվանովնան լռելյայն նույնն էր արտահայտում: Տեսնում էի նրա աչքերում՝ այս տղան գարնանը կվերադառնա: Նինան իմ հետեւից ջուր ցփնեց: Դա ոչ միայն բարի ճանապարհի, այլեւ վերադարձի մաղթանք էր, նա չգիտեր այդ իմաստը:

Իսկ ես ազատ քամի էի, անհայտ էր ապագան:

Վերջին զույգ գուլպան հագա: Էտյուդների գիրքը դրեցի պայուսակս, լրիվ թեթեւ եւ ազատ: Եթե զբաղմունք փնտրեի, ալբոմը, ծոցագրքույկս եւ գրիչս բավական էին: Զբաղմունքի պակաս չէի զգում, այս օրերը նույնպես հագեցած էին:

Շրջում էի ներսում, դրսում, ավտոմատներից գազով ջուր խմում, հանգստանում բուֆետներում, երեկոյան կմտնեի վարսավիրանոց, եթե նույն աղջիկը լիներ կամ թեկուզ ուրիշը: Ռեստորանում էի հրաժեշտ տալու Սիբիրին: Կարծես որոշված էր արդեն՝ վերադառնում եմ Հայաստան:

Զանգահարեցի Երեւան, տուն: Մամեն անհանգստացած էր, իսկույն սկսեց նախատել.

- Ու՜ր ես, ձեր բրիգադից բոլորը եկել են, ի՞նչ ես անում... Արդեն ուզում էինք հետախուզում հայտարարել...

Ամուսինը Երեւանում միլպետ էր:

Հանգստացրի նրան, որ ամեն ինչ կարգին է, տոմս չկար, թռիչքի ժամն ասացի:

Ժամից ավելի սպասել էի պատվերին, Երեւան դժվարությամբ էր միանում:

Վարսավիրանոցն ու ռեստորանը հետաձգեցի:

Երեկոյան տասին թերթիկի վրա լրացրի պատվերս եւ մոտեցա խոսակցական կետի պատուհանին:

- Երեւա՞ն,- վախով հարցրեց աղջիկը, դեմքս հիշել էր,- անհնար է, գիծը ծանրաբեռնված է:

- Ես Երեւան չեմ պատվիրում: Ալթայ կարելի է հավանաբար:

- Օ՜, Ալթա՜յ... խնդիր չկա, մի քանի րոպեից կմիանա:

Երկու համար էի գրել, տատի տան եւ իրենցը, որ չպատասխանելու դեպքում միացնեն: Առաջինը տատի տան համարն էր, ենթադրում էի, որ այնտեղ կլինի... կամ կլինեն:

Մի քանի րոպեից աղջիկն ասաց.

- Հենց առաջին համարն է, երկրորդ խցիկ:

Մտա, փակեցի դուռը, վերցրեցի խոսափողը:

- Ալո, լսում եմ, ո՞վ է,- լսեցի Ինայի ձայնը:

Չկարողացա խոսել:

- Ձայն չկա,- շարունակում էր Ինան, երեւի Նինային էր ասում,- ո՞վ պիտի լինի...

- Խոսեք, երիտասարդ, կապ կա, համարը միացրած է,- ինձ ձեռքով արեց աղջիկը:

- Ինա,- ասացի:

- Ո՞վ է խոսում,- կրկնեց Ինան, ձայնս չէր ճանաչել իհարկե:

- Ես եմ...

Լռելու հերթը նրանն էր:

- Ինա,- ձայն տվեցի:

Պատասխան չկար:

- Արամ, դո՞ւ ես,- Նինան էր:

- Այո, ես եմ, բարեւ, Նինա:

- Բարեւ...

- Ի՞նչ եղավ Ինային:

- Դուրս եկավ,- ասաց քույրը,- ահավոր է, ահավոր վիճակում է, չգիտեմ, թե ինչ է լինելու,- երեւի չպիտի զանգահարեիր: Ահավոր բան է կատարվել... գնացել է Գալինայի մոտ...

Սարսափելի էր... քրտինքը ծածկեց կուրծքս:

- Դու ստորություն արեցիր, Արամ,- բորբոքված շարունակեց Նինան,- դու քույրս զգեցիր այդ զարշելի կնոջ ոտքերի տակ: Գիտե՞ս ինչ է ասել Ինային... «Բայց եւ լավն է քո տղան»: Ահա, հրճվիր, հպարտացիր...

- Նինա...

Խզված ձայնով հազիվ ընդհատեցի, վախենում էի, որ կսկսի հայհոյել...

- Ի՞նչ, էլ ի՞նչ կարող ես ասել...

- Կանչիր Ինային:

- Ի՞նչ պիտի ասես նրան:

- Կանչիր, խնդրում եմ:

Քիչ անց լսվեց Ինայի հանգիստ ձայնը:

- Ասա, լսում եմ:

- Ես քեզ սիրում եմ,- ասացի միանգամից:

- Վերջացրի՞ր:

- Ոչ:

- Շարունակիր:

- Ես քեզ սիրում եմ:

- Արդեն լսեցի, ինչքա՞ն ես կրկնելու:

- Անընդհատ:

- Դու սարսափելի դավաճան ես,- հանգիստ էր խոսում,- ուրիշների համար դա սովորական է, բայց դու դավաճանում ես սիրելով... Ես չէի հավատում սիրո գոյությանը եւ... չհավատացի... որովհետեւ դու գողացար սերը... Քեզ միայն հաճույքն է պետք, ամեն ինչում...

Լռեց:

- Շարունակիր,- խնդրեցի,- ուզում եմ ձայնդ լսել:

Միշտ ինքն էր ասում՝ խոսիր, ուզում եմ ձայնդ լսել:

- Ձայնս հաճելի՞ է:

- Այո, շատ...

- Ես քեզ հաճույք չեմ պատճառի:

Դրեց հեռախոսը:

Միայն դրսի ցուրտը եւ սիգարետը կփրկեին:

Մի՞թե այդ քնքուշ եւ բարի կինը նման բան էր ասել: Ուրեմն կանանց չեմ ճանաչում ամենեւին եւ երեւի երբեք չճանաչեմ: Պատկերացնում էի, թե ինչպես են ծառացել միմյանց դեմ, ինչ թույնով եւ ատելությամբ: Հենց հայտնի դարձավ, որ Ինան իմացել է, ահավոր ցավն ու ամոթը բռնեցին ինձ: Մինչ այդ առանձնապես չէի տանջվում, լոկ խղճի խայթ կար, սակայն նաեւ թաքուն ինքնագոհություն: Մի՞թե մոտեցել, հոտ է քաշել կամ ուղղակի հարցրել է, սպասելի էր նրանից: Ուրեմն ինչքա՞ն է սիրել ինձ, որ այդպիսի նվաստացման է դիմել, կատաղությունից: Եթե չսիրեր, կարհամարհեր ու մոռացության կտար... Ե՛վ սիրում էր, եւ՛ փախչում...

Քանի անգամ ինձ թվացել էր, թե հասել եմ վերջին, բայց չգիտեի, որ վերջն ինքնաբերաբար է լինելու: Սա վերջն էր, այո, կյանքիս մի հատվածի վերջը, գուցե լավագույն հատվածի... Եվ իսկույն ճշտեցի՝ մինչ այժմ ապրած կյանքիս...

Վարսավիրանոց չմտա, ոչ էլ ռեստորան: Չէի ուզում շփվել կամ խոսել որեւէ մեկի հետ, շարժումն ամենից լավ էր առանձնացնում, սրահում, ամբողջ երկայնքով, առաջին հարկի ժխորի մեջ, դրսում, ծխելով: Մի քանի րոպե նստում էի աչքերս փակ, նորից սկսում պտույտը...

Թռիչքի ժամը մոտենում էր, հայերն արդեն շարվում էին, ամենից անհամբերները:

Հանեցի իրերս, ճամպրուկս հանձնելու էի, պայուսակը հետս կվերցնեի: Կանգնեցի հերթի վերջում, եթե դա կարելի էր հերթ անվանել: Ես չէի շտապում, մյուսներն ուզում էին անպայման վայրկյան առաջ գրանցվել եւ հանձնել բեռը: Գիտեի, որ բոլորս միաժամանակ ենք հասնելու Երեւան: Անկանոն հերթը, անկարգապահ եւ կոպիտ ուղեւորներն ինձ չէին խանգարում: Ես կարողանում էի անջատվել շրջապատից, պարփակվել եւ սառը դիտորդի պես լոկ հետեւել: Այդ մարդիկ հայրենակիցներ էին, այսինքն՝ հարազատներ ինչ-որ չափով:

Ինքնաթիռը ցրում էր բոլոր կասկածները՝ վերջնականապես հաստատելով, որ իրոք աշխատել եմ խոպանում եւ վերադառնում եմ Հայաստան: Առջեւում երկար թռիչքն էր, որը մեկ ժամով ընդմիջվելու էր Սվերդլովսկում: Հարկ եղած դեպքում կարող եմ ասել, որ եղել եմ այդ քաղաքում:

Ինքնաթիռում ավելի ահավոր վիճակ էր, քան օդանավակայանի հերթում: Խոպանիստները, ինչպես եւ գարնանը, գրեթե լրիվ գրավել էին սրահը: Նույն մարդիկ էին՝ չափիրված, անխնամ, կոշտ ու կոպիտ, գոռգոռացող: Մի նկատելի տարբերությամբ՝ գարնանը կուշտ տեսք ունեին, նոր դաշտ դուրս եկած եզների պես, ձմեռվա պարապ կյանքի գիրությամբ, հիմա նիհարած էին, մաշված, տանջված: Եվ խոսակցություններն էին որոշ չափով փոխվել: Էլի լսում էի՝ ցեխ, բետոն, ասֆալտ, պայմանագիր, բայց ավելի շատ խոսում էին հիմնարկների պետերի խաբելու, բրիգադիրների խարդախության, ընկերների դավաճանության, կռիվների, վաստակած գումարների կամ ձախողված սեզոնի մասին:

Բոլոր ծխողները ծխում էին, չծխողները՝ նույնպես: Աղմուկ, հռհռոց, իրար ձայն տալ... Այդ ամենը տեսել էի գարնանը, այժմ սակայն տուն վերադառնալու ուրախությունը սաստկացնում էր ժխորը... Այդ մարդիկ ինձ այլեւս չէին խանգարում եւ չէին հետաքրքրում, ինչպես նաեւ չէր հետաքրքրում՝ ուղեկցորդուհին գեղեցի՞կ է, թե՞ ոչ... Ես պիտի քնեի, գոնե մինչեւ Սվերդլովսկ: Քնելը առանձնանալու եւ փակվելու լավագույն հնարավորությունն է:

Դիվինոյից դուրս գալուց հետո հետաձգում էի վերլուծությունը, ամփոփումը, ավտոբուսում, գնացքում, Նովոսիբիրսկի փողոցներում, օդանավակայանում: Ինքնաթիռը կարծես ամենահարմար տեղն էր: Սակայն դեռ պատրաստ չէի դրան, ինչպես որ ներվելուն պատրաստ չէի: Ես հանձնվում էի ժամանակի ընթացքին: Միայն ժամանակն է տալիս պատասխանը: Կողքից լավ է երեւում, ասում են շախմատիստները: Ես պետք է դուրս գայի դրությունից եւ կողքից նայեի, որ պատկերացնեի ու լավ հասկանայի կատարվածը: Երեւանի ծխոտ փողոցների կարիքն էի զգում, Երեւան-Լենինական ճանապարհի, մեր գյուղի քարափների: Միայն այնտեղ կհասկանամ...

Հոկտեմբերի քսանվեցն էր լուսանում: Ճիշտ վեց ամիս առաջ՝ ապրիլի քսանվեցին թողել էի Երեւանից:

Սեզոնն ավարտվեց...

ԱԶԳ **Միջազգային**

Դուբայի հետ գործակցելը իրոք նոր դռներ է բացում

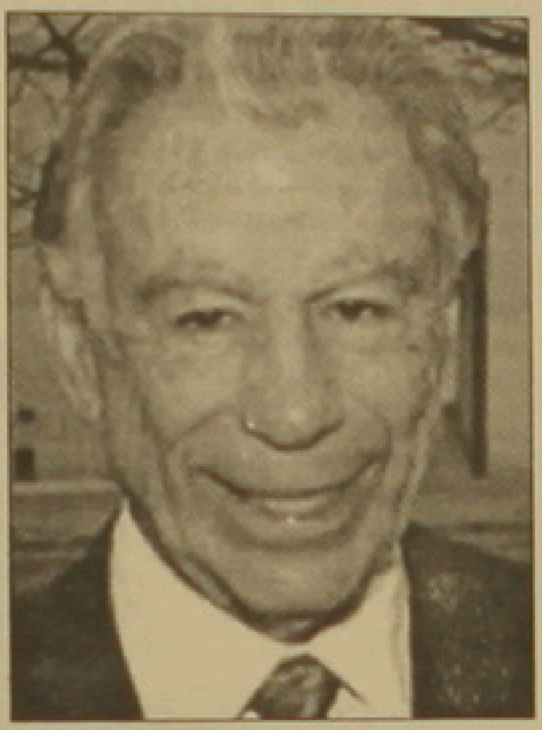

«Քըրքը հարստանում է» վերնագրի ներքո «Ազգը» սեպտեմբերի 6-ի համարում արդեն նշել է, որ Պարսից ծոցում գործող ամենախոշոր ներդրումային ընկերություններից մեկը՝ «Դուբայ ուորլդը» (Dubai World) պատրաստվում է 5 մլրդ դոլար ծախսել ձեռք բերելու համար Քըրքորյանին պատկանող MGM Mirage ընկերության բաժնետոմսերը:

«Ուոլ սթրիթ ջորնըլի» լրագրողներից Թամարա Օդին գրում է, որ բացի միլիարդավոր դոլարների ներհոսքից, այս նոր գործընկերությունն ավելի արժեքավոր բան է բերելու MGM-ին, ամբողջ աշխարհն է մոտեցնելու նրան:

Քըրքորյանի «Սիթիսենթր» կոչված գեղատեսիլ հյուրանոցների, բնակարանների եւ գրասենյակների համալիրը, որը նախատեսվում է ավարտին հասցնել եւ Լաս Վեգասում բացումը կատարել 2009-ին, իր առավելություններով հանդերձ ուներ ռիսկային գործոններ, հաշվի առնելով, որ «Փալմս փլեյս» կոչված մեկ ուրիշ համալիր այժմ կառուցվում է «Փալմս կազինո ռիզորթս» վայրում: Մրցակցությունը թեժ էր լինելու, բայց այժմ «Դուբայ ուորլդի» համագործակցությամբ այդ ռիսկը զրոյական տոկոսի է հասնում: Պարսից ծոցի այդ ընկերությունն այդ տարածաշրջանից նոր, հարուս հաճախորդներ ԱՄՆ բերելու լայն հնարավորություն է ստեղծում:

«ՄԳՄ-Միրաժի» գործադիր տնօրեն Թերի Լաննին հասկացրել է, որ նպատակ ունի Դուբայում բացել մարկետինգի գրասենյակ, որպեսզի դյուրացնի գործարքների կնքումն այդ տեղանքի հաճախորդների հետ: Նա դրանով հույս ունի նաեւ ընդարձակել իր գործունեությունը այդ տարածքի այլ երկրներում, քաջալերելով միաժամանակ ոչ խաղարկային այցելությունները Մ. Նահանգներ բոլոր նրանց համար, ովքեր կազինոներում չեն ցանկանում խաղալ, բայց նախընտրում են օգտվել կենդանի շոուներից եւ առողջարանային սաունաներից:

Բացի լյուքս բնակարաններ եւ գրասենյակներ նախագծելուց, «Դուբայ ուորլդը» հսկայական հողատարածքներ ունի, որոնք դեռ սպասում են իրենց զարգացման ծրագրերին: Ընկերությունն օվկիանոսի որոշ հողատարածություն է չորացրել, որպեսզի իրականացնի իր հռչակավոր արմավենու տեսքով կղզի հիմնադրելու գաղափարը: «Աշխարհը» կոչված մեկ ուրիշ ծրագրով ընկերությունը մտադիր է 300 կղզյակներից «ստեղծել աշխարհի խճանկարային քարտեզը» օվկիանոսում: Մեկ ուրիշ ծրագրի իրագործման նպատակով ընկերությունը վերջերս գրասենյակ է բացել Սինգապուրում, որպեսզի ուսումնասիրի զարգացման հեռանկարները արեւելքում:

Այնպես որ, ընկերության համագործակցությունը «ՄԳՄ-Միրաժի» հետ իրոք շատ նոր դռներ է բացելու Քըրքորյանի առաջ: «Սիթիսենթրի» 2400 համատիրություններից արդեն վաճառվել է մոտ կեսը, յուրաքանչյուրը 1 միլիարդ դոլարի արժողությամբ, ըստ «Միրաժի» տվյալների:

Հ. Օ.

Կոնգրեսը պահանջում է քննել ռմբակիր B-52-ի թռիչքի միջադեպը

ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի զինված ուժերի հանձնախմբի նախագահ, դեմոկրատ Այք Սքելտոնը Կոնգրեսի «խոր մտահոգությունն» է արտահայտել օրերս միջուկային զենքով ԱՄՆ-ի վրայով թռած B-52 ռմբակոծչի միջադեպի կապակցությամբ: Կոնգրեսականները մտադիր են Պենտագոնից պարզաբանումներ պահանջել միջուկային զենքով B-52-ի «սխալմամբ» օդ բարձրանալու առնչությամբ:

Երբ «Ազգը» տեղեկացրեց այդ միջադեպի մասին: Հայտնի են դարձել նոր մանրամասնություններ: Միջուկային մարտագլխիկներով 5 հրթիռ է հայտնաբերվել Հյուսիսային Դակոտայից օգոստոսի 30-ին Լուիզիանա թռած B-52 օդանավում: Ամերիկյան օդուժի ներկայացուցիչները պնդում են, թե թռիչքի ժամանակ բնակչության համար վտանգ չի եղել:

«Արմի թայմս» բանակային թերթի տվյալներով, հիշյալ միջուկային մարտագլխիկները պետք է հանվեին սպառազինությունից, բայց սխալմամբ բեռնվել էին օդանավի մեջ: Փոխգնդապետ Էդ Թոմասի խոսքերով, դա եղել է «առանձին դեպք»:

Օդուժի հրամանատարությունը կարգադրել է անցկացնել միջադեպի մանրակրկիտ քննություն: Քննությունը գլխավորող գեներալը դրա արդյունքների մասին պետք է զեկուցի մինչեւ սեպտեմբերի 14-ը: Սխալի մասին զեկուցվել է նախագահ Բուշին:

BBC-ի վաշինգտոնյան թղթակիցը մեջբերում է փորձագետների այն եզրակացությունը, որ օդանավի վթարի դեպքում անգամ միջուկային պայթյուն տեղի չէր ունենա: Բայց հնարավոր էր ռադիոակտիվ պլուտոնիումի արտահոսքի վտանգ:

«Խեղճ թուրքեր»

Որտեղից որտեղ ռուս ազգայնական «Զավտրա» շաբաթաթերթը հարցազրույց էր ունեցել Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետության նախագահ Մեհմեդ Ալի Թալաթի հետ: Վերջին տարիներս ռուսական մամուլում առաջին անգամ էր հանդիպում կիպրոսցի թուրքերի առաջնորդի անմիջական խոսքին: Թերթն իր նախաձեռնությունը բացատրել էր, թե առաջնորդվում է «լրատվական» նպատակով՝ բաց ու անաչառ տեսակետից ներկայացնել հույն կիպրոսցիների հակառակորդների դիրքորոշումները:

Որ թուրքերն առհասարակ հայտնի են իրենց եզակի կեղծավորությամբ, հայերիս պետք չէ համոզել: Եվ առանձին մեկնաբանություններն էլ ավելորդ են: Ի՞նչ է պարզվում: Պարզվում է, որ չարաճճի ազգային հույները Կիպրոսը համարում են հելլենական երկիր եւ 1960 թվականից՝ Կիպրոսի Հանրապետության հիմնադրումից հետո թուրքերին որակելով որպես օտարածին բնակիչներ, զավթիչներ, հալածել են նրանց, կոտորել, ահաբեկել, թալանել: Թալաթը հատուկ նշում է, որ մինչեւ 1963 թվականը «իր ժողովուրդը» գոյատեւել է ծայրահեղ ծանր պայմաններում, երբ հույները դրսեւորում էին իրենց մշակութային ու կրոնական գերազանցությունը: Եվ հայտնի չէ, թե ինչ կլիներ տեղաբնակ թուրքերի հետ, եթե «մայր» Թուրքիան զորք չմտցներ Կիպրոս եւ չփրկեր ցեղակիցներին բնաջնջումից:

Թալաթը եռանդագին ընդվզում է «թուրքական օկուպացում» ձեւակերպման դեմ: Եվ եթե հույները հուլիսի 20-ը համարում են սգի օր, ապա կիպրոսցի թուրքերը՝ խաղաղության ու ազատության տոն:

Այնուհետեւ թուրք «նախագահը» դժգոհություն է հայտնում, որ իրենց «պետությունը» ճանաչել է միայն Թուրքիան եւ այդ իսկ պատճառով իրենք հայտնվել են միջազգային մեկուսացման մեջ, բախվում են տնտեսական անասելի դժվարությունների, որ միջազգային շփումներն ու առեւտուրը իրականացնում են գերազանցապես Թուրքիայի միջոցով:

Կիպրաթուրքը եզակի պերճախոսությամբ տարփողում է Կիպրոսի անկախության, ազատության, միասնականության պայծառ գաղափարները: Քանի որ իրենք զբաղեցնում են երկրի տարածքի 35 տոկոսը, 260 հազար բնակչությամբ, ապա Կիպրոսը պիտի լինի երկու ժողովուրդների՝ թուրքերի ու հույների լիակատար հավասարության ու գործընկերության միացյալ պետություն, եւ խորհրդարանում ու կառավարությունում պիտի ներկայացվեն երկու էթնիկ համայնքները:

Թալաթը մեծ անարդարություն է համարում, որ կղզու հունաբնակ հատվածը մտել է Եվրամիության մեջ, իսկ իրենք՝ ոչ: Դրանով կիպրոսցի հույներն ուզում են մեզ խեղդել ինչպես ֆիզիկապես, այնպես էլ մշակութապես, ողբում է նա: Ավելին, նրա կարծիքով, դա ոչ միայն չարդարացված գործողություն է, այլեւ... մարդու իրավունքների խախտում:

Տուրիզմը համարելով եկամտի հիմնական աղբյուրներից մեկը, Թալաթը հիշեցնում է, որ իրենք ոչ միայն գեղազանց լողափեր ունեն, այլեւ, ուշադրություն դարձրեք, «համաշխարհային նշանակություն ունեցող հետաքրքրագույն պատմական ու կրոնական տեսարժան վայրեր»: Բնականաբար, չի նշվում դրանց պատմական ծագումը:

Դրանց մեջ երեւի նկատի ունի նաեւ հայոց Մակարավանքը, ինչպես նաեւ թուրքերի դեմ բազմաթիվ մարտերում հերոսացած Օթելլոյի ամրոցը՝ Ֆամագուստայում...

Քանի որ թերթը ռուսական է, թուրք քաղաքագետը չէր կարող առիթը բաց թողնել եւ չսիրաշահել (եթե չասենք՝ քծնել) Ռուսաստանին: Նա ողջունում է Պուտինի այն դիրքորոշումը, թե պետք է վերջ տալ Հյուսիսային Կիպրոսի մեկուսացմանը: Երբ եւ ինչ առիթով է նման հայտարարություն արել Ռուսաստանի ղեկավարը, հայտնի չէ: Սակայն Թալաթը գտնում է, որ միջազգային հանրությունը պիտի հաշվի առնի այդ «հեղինակության» կարծիքը եւ մարդու իրավունքները պիտի կիրառվեն բոլորի, նաեւ կիպրոսցի թուրքերի նկատմամբ, որպեսզի նրանք հնարավորություն ունենան կապվելու մնացյալ աշխարհի հետ:

Թուրք եւ... մարդու իրավունքներ...

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Մոսկվա

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Կինոդերասան Ֆրեդ Թոմփսոնը միացավ նախագահական ընտրարշավին

Հոլիվուդյան պրոֆեսիոնալ դերասան եւ նախկին սենատոր Ֆրեդ Թոմփսոնը հայտարարել է, որ միանում է նախընտրական արշավին եւ հույս ունի Հանրապետական կուսակցության թեկնածու դառնալ 2008 թ. նախագահական ընտրություններում:

Այսպիսով, Թոմփսոնը դառնում է հանրապետական թեկնածուներ՝ Նյու Յորքի նախկին քաղաքապետ Ռուդի Ջուլիանիի եւ Մասաչուսեթսի նախկին նահանգապետ Միթ Ռոմնիի մրցակիցը:

Թենեսիի նահանգի նախկին սենատոր Ֆրեդ Թոմփսոնը մեծ ժողովրդականություն է վայելում Հանրապետական կուսակցության աջ թեւի համակիրների շրջանում, որոնք նրան անվանում են նոր Ռոնալդ Ռեյգան:

Հանրապետականների նոր թեկնածուն պահպանողական հայացքներ ունի վիժեցումների ու զենքի վերահսկողության հարցերում: BBC-ի թղթակիցն արձանագրում է, որ Թոմփսոնն ավելի շատ հայտնի է որպես դերասան, քան քաղաքական գործիչ: Նա քանիցս խաղացել է ԱՄՆ-ի նախագահի դերեր, իսկ ներկայում օկրուգային դատախազի դեր է կատարում «Օրենք եւ կարգ» հայտնի հեռուստասերիալում:

Ամբաստանվում է Ժակ Շիրակի դուստրը

Ֆրանսիացի դատավոր Քսավյե Սիմեոնին, որը վարում է Ժակ Շիրակի քաղաքապետության տարիներին Փարիզի քաղաքապետարանի միջոցների անօրինական օգտագործման գործը, ֆինանսական ոստիկանությանը հանձնարարել է զբաղվել նախկին նախագահի դստեր՝ Կլոդ Շիրակի գործունեության քննությամբ:

Դատավորին հետաքրքրում է, թե ինչու 1989-1993 թվականներին Կլոդ Շիրակը քաղաքապետարանում պաշտոն զբաղեցնելով՝ աշխատավարձ է ստացել մասնավոր ֆիրմայից: Ընդսմին նշվում է, որ նա քաղաքապետարանի հետ կապված չի եղել որեւէ պայմանագրով, բայց աշխատել է հասարակայնության հետ կապերի գրասենյակում, ունեցել է աշխատասենյակ, մասնակցել է նիստերին եւ մեկնել ծառայողական գործուղումների:

Ֆրանսպրես գործակալությունը չի բացառում, որ մոտ ժամանակներս Կլոդ Շիրակին կանչեն հարցաքննության: «Պուէն» հանդեսն իր հերթին նշում է Կլոդ Շիրակի գործունեության քննության մի շարք բարդություններ: Դրանցից գլխավորն այն է, որ դատավոր Սիմեոնին զբաղվում է հանրային միջոցների անօրինական օգտագործման խնդրով, մինչդեռ Կլոդ Շիրակին կարելի է պատասխանատվության կանչել միայն մասնավոր միջոցների անօրինական օգտագործման մեղադրանքով, որը տեխնիկական առումով դատավորի իրավասության մեջ չի մտնում:

Պ. Ք.

Օդային ռմբակոծություն եւ 14 զոհ Բաղդադում

Բաղդադի շրջաններից մեկի վրայով ամերիկյան օդանավերի թռիչքի եւ ռմբակոծության հետեւանքով սպանվել են 14 եւ վիրավորվել 9 անձինք, ավերվել է 5 տուն: Այդ մասին հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը, վկայակոչելով տեղական ոստիկանության տվյալները:

Ամերիկյան հրամանատարությունն առայժմ չի մեկնաբանում պատահարը: Խոսքը երեկ գիշեր Բաղդադի Մանսուր շրջանի Վաշաշ միկրոշրջանի ռմբակոծման մասին է: Այնտեղ կան շիա հոգեւոր առաջնորդ Մուքթադա աս Սադրի «Մահդիի բանակի» զինյալներ: Օգոստոսի վերջերին «Մահդիի բանակը» հայտարարել էր, որ վերակազմավորման նպատակով կես տարով դադարեցնում է իր գործունեությունը:

«Մասթելը» մեկ ամսում 3-րդ անգամ է հավաքում չինական խաղալիքները

Խաղալիքներ արտադրող խոշորագույն ընկերությունը՝ ամերիկյան «Մասթելը» վերջին մեկ ամսում արդեն 3-րդ անգամ սկսել է խանութներից եւ պահեստներից հավաքել Չինաստանում պատրաստված խաղալիքները:

Ընկերության ներկայացուցիչների տվյալներով, խոսքը 750 հազար խաղալիքների մասին է, որոնք հավաքվում են ներկի մեջ կապարի անչափ մեծ քանակության առկայության պատճառով:

Հավաքվող խաղալիքների թվում են Բարբի տիկնիկի պարագաները եւ մանկական գնացքները:

«Մասթելի» ներկայացուցիչները նշում են, որ վերջերս անցկացված ապրանքների խիստ ստուգումները բացահայտել են անվտանգության նորմերի խախտումներ: Ավելի վաղ՝ չինական որոշ ապրանքների (ատամի մածուկ եւ այլն) հավաքումից հետո, ՉԺՀ առողջապահության նախարար Չեն Չժուն հայտարարել էր, որ Պեկինը «ուշադրությամբ արձագանքում է» ապրանքների անվտանգության հետ կապված երկյուղներին:

ՉԺՀ իշխանությունները «Մասթել» ընկերության կողմից խաղալիքների հավաքման առաջին ձեռնարկումից Գուանդունի նահանգում արտոնագրից զրկել էին խաղալիք արտադրող ֆիրմաներից մեկին:

Պ. Ք.

Օհան Դուրյան. «Դիրիժորը բացահայտում է կոմպոզիտորի հոգին»

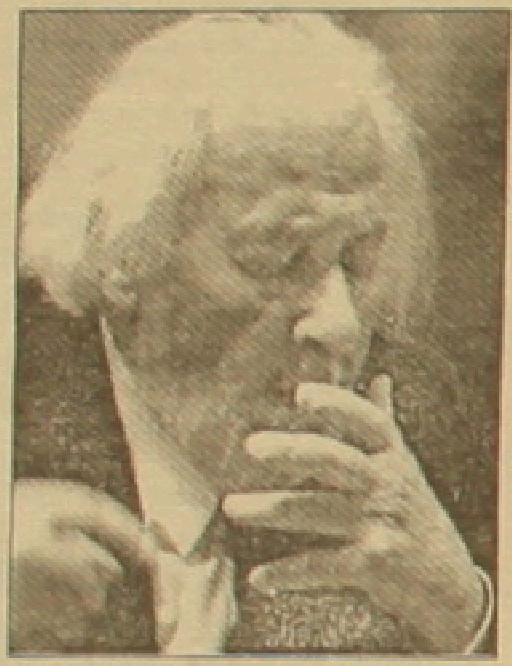

Վաղը լրանում է ականավոր մաեստրո, ամենանշանավոր հայ դիրիժոր Օհան Դուրյանի 85 տարին: Նա իրավամբ գլխավորում է անցյալի ու ներկայի հիանալի հայ դիրիժորների համաստեղությունը, գործունեության ընդգրկմամբ եւ միջազգային ճանաչմամբ, չունենալով իրեն հավասարը: Կոմպոզիտորի աշխարհը նրա մտահղացումներին առավել մոտեցված հնչյունային ձեւերով ունկնդրելու եւ վերարտադրելու Դուրյանի առանձնահատուկ ձիրը դիրիժորին դարձել է արդիականության նշանակալի երաժիշտներից մեկը:

Այսօր 20-րդ դարի առաստել Օհան Դուրյանի մասին խոսում են որպես մի անհատի մասին, որն ընդունակ է բացահայտելու երաժշտության գաղտնի, ծածուկ շերտերը, ունկնդրին մերձեցնելով կոմպոզիտորի էզոթերիկ լաբորատորիային: Դուրյանական մեկնություններում կատարվող երաժշտության ձգողականության ուժն այնքան մեծ է, որ ունկնդրին ստիպում է լինել ասես հիպնոսի վիճակում. զգացմունքները կառավարում են դիրիժորի կամքին հլու-հնազանդ գիտակցությունը: Դիրիժորն ունկնդրին հնարավորություն անգամ չի թողնում դատելու առաջարկվող մեկնաբանության մասին. նա նրան պարզապես դարձնում է իր երաժշտական մենաստանի կալանավորը:

Դիրիժորական նման մագնետիզմի գաղտնիքներից մեկը երաժշտության մեջ հոգեկան ուժ եւ ոգեկան կորով բացահայտելու Դուրյանի ունակությունն է: Ոճով ու ժանրերով բազմազան ստեղծագործություններում այդ ուժերի ոգեղենացումը դառնում է մաեստրոյի դժվարին, հաճախ ողբերգական եւ անզիջում ուղու «Արիադնեի թելը»: Սկսած Երուսաղեմի (որտեղ 1922-ի սեպտեմբերի 8-ին Աստծո օրհնությամբ ծնվեց աշխարհի երաժշտական բեմերի ապագա նվաճողը) 1945-ի առաջին համերգից եւ ապա Եվրոպայի, Ասիայի, Ամերիկայի ու Աֆրիկայի խոշորագույն նվագախմբերի ու թատրոնների հետ ունեցած բազմաթիվ ելույթներում Դուրյանը հիշում էր, որ, սեփական խոստովանությամբ, «նվագախումբը տարբեր հույզեր ունեցող կենդանի էակների գործիքն է»:

Իր հագեցած կատարողական գործունեությունը լրացնող երաժշտության, դիրիժորական արվեստի վերաբերյալ Դուրյանի խոսքերն արձանագրված են ոչ միայն տպագիր հրատարակություններում. դրանք առկա են նաեւ հոբելյանին նվիրված նոր վավերագրական ֆիլմում: «Խոր զգացմունքների մասնագիտություն: Օհան Դուրյան»՝ այսպես է կոչվում հայտնի երաժիշտ Սաշա Նամինի նախաձեռնությամբ Մոսկվայում ստեղծված ֆիլմը (բեմադրիչ՝ Ալեքսեյ Կիսելյով, սցենարի հեղինակ՝ Վալերի Տուզոլուկով): Սաշա Նամինը զգալի դեր է խաղացել մաեստրոյի ճակատագրում, 2001-ին նրան առաջարկելով գլխավորել Կատարողական արվեստի կենտրոնին (ավելի շատ հայտնի է «Սաշա Նամինի կենտրոն» անունով) առընթեր Մոսկվայի սիմֆոնիկ նվագախումբը:

Ֆիլմը հետաքրքրական է եւ ունի դինամիկ զարգացում: Դուրյանի մասին խոսում են արվեստի գործիչները (Վալերի Գերգիեւ, Մարկ Գորենշտեյն, Սերգեյ Դորենսկի եւ ուրիշներ) եւ տարբեր մասնագիտությունների տեր մարդիկ (Արմեն Ջիգարխանյան, Միխայիլ Գորբաչով եւ ուրիշներ), կադրում եւ կադրից դուրս շատ երաժշտություն է հնչում (համերգներ եւ փորձեր), բացահայտելով մեր կարկառուն ժամանակակցի կերպարը: Դիրիժորի լարված հյուրախաղային կյանքը, տարբեր երկրներում առկա հանգրվանները եւ մշտական հայրենաբաղձությունը, քանիցս Արարատի երկիր վերադառնալը, հիասթափությունները, մեկնումները եւ վերագտնված Հայաստանը՝ այս բոլորը հիշեցնում են Ոդիսեւսի դեգերումներն ու փորձությունները: Ֆիլմում համոզիչ կերպով ցույց է տրված, որ հենց այդ կյանքն է կռել Օհան Դուրյանի (ծննդյամբ Օհան Խաչատրյան, հետագայում նաեւ Օհան Դուրյան-Նարկ) բնավորությունը, նրա անսանձելի, տիրական արտիստական խառնվածքը, նվիրվածությունն օրենքի տառին (օրենքը նրա համար կոմպոզիտորական պարտիտուրն է), վերջապես նրա առանձնահատուկ, կատարյալ պրոֆեսիոնալիզմը, որը ոչ թե ձեռքբերովի է, այլ բնածին:

Արվեստում սուտն ու դավաճանությունը չհանդուրժող Դուրյանն ամեն ինչից բարձր է դասում սերը (նույնիսկ երաժշտական նոտայի մասին նվագախմբի անդամներին ասում է, որ հարկավոր է այն «սիրել եւ ոչ թե սոսկ նվագել»): Սերն իր վեհ իմաստով, որի մասին լավ է խոսել Պողոս Առաքյալը կորնթացիներին հղած իր առաջին Թղթում (13:4-8), Դուրյանի մշտական բարոյական վարքականոնն է:

Եվ այդ կայունության համար դիրիժորը պարգեւատրվեց. նա համաժողովրդական սեր է վայելում Հայաստանում, նրան գնահատում եւ սիրում են ամենուրեք:

Նրան հիշում եւ մինչեւ օրս բարձր են գնահատում Գերմանիայում, որտեղ 1962-1969 թթ. «Գեւանդհաուզ» նշանավոր նվագախմբի եւ Լայպցիգի օպերային թատրոնի գլխավոր հրավիրյալ դիրիժորն էր: Վերջերս լույս տեսավ Աննե-Քրիստին Մայի «Օհան Դուրյան Նարկ. դիրիժոր եւ կոմպոզիտոր: Մագնիս: Հրաբուխ: Միստիկ» պատկերազարդ ալբոմը: Այն տան ճակատին, որտեղ ապրել է դիրիժորը, Լայպցիգի քաղաքապետարանի որոշմամբ կփակցվի հուշատախտակ, «Գեւանդհաուզի» փորձասրահը կկոչվի Օհան Դուրյանի անունով:

Միանալով հոբելյանական շնորհավորանքներին՝ մենք թանկագին մաեստրոյին մաղթում ենք հաջողություն եւ շուտափույթ վերադարձ դեպի նվագախումբ:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Արվեստագիտության դոկտոր

Վախճանվեց աշխարհահռչակ տենոր Լուչանո Պավարոտտին

Երեկ առավոտյան Մոդենա քաղաքում (Իտալիայի հյուսիս) սեփական տանը իր մահկանացուն կնքեց մեր ժամանակների կարկառուն տենոր Լուչանո Պավարոտտին: Նա անցյալ տարի ենթաստամոքսային գեղձի չարորակ ուռուցքի վիրահատության էր ենթարկվել: Իտալական RAI հանրային հեռուստաալիքի հաղորդման համաձայն, չորեքշաբթի երեկոյան մեծ երգչի վիճակը կտրուկ վատթարացած է եղել. նա տառապում էր երիկամային անբավարարությունից: Երեկ նրա մահից անմիջապես հետո մարդիկ սկսել են հարգանքի տուրք մատուցել նորոգ հանգուցյալին: Այցելուներն այնքան շատ են եղել, որ ոստիկանությունը պահպանաջոկատներ է կազմել մարդկանց հոսքը կանոնավորելու համար, հաղորդում է Ֆրանսպրես գործակալությունը:

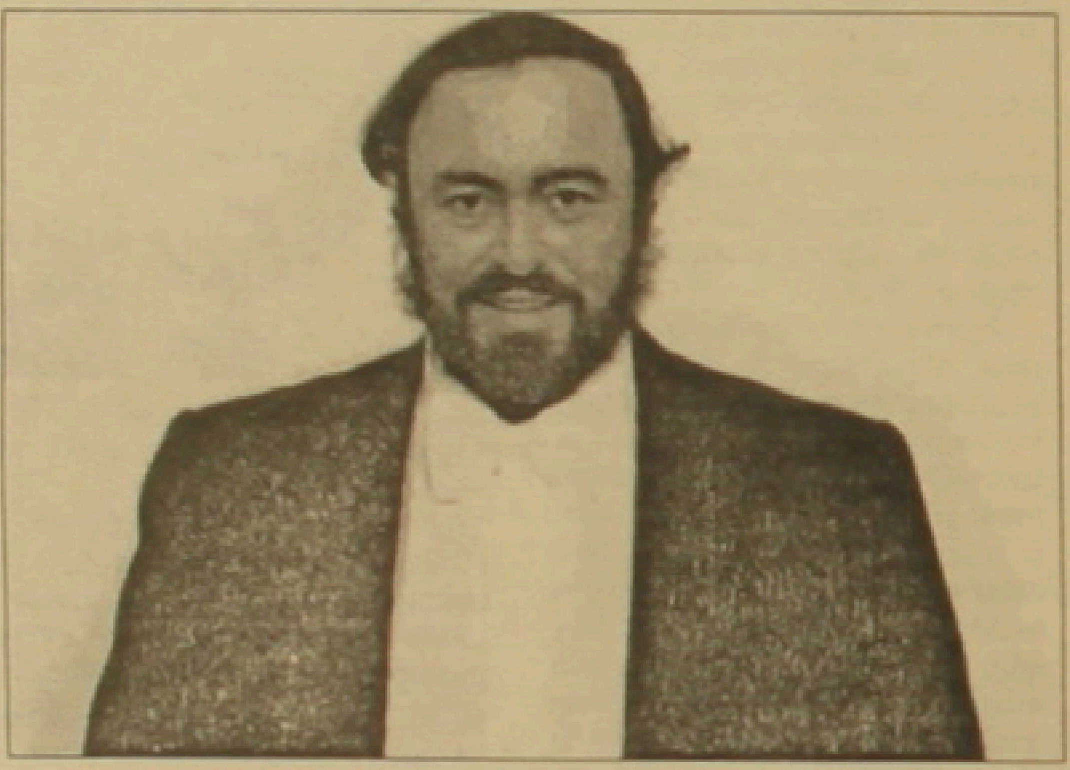

Պավարոտտին աշխարհի լավագույն տենորն էր 1921-ին վախճանված Կարուզոյից հետո: Հիվանդության դեմ երկար տարիներ պայքարած Պավարոտտին նույնիսկ 2006-ին վիրահատությունից հետո մտադրվել էր հրաժեշտի համերգային շրջագայություն կատարել 2007-ի սկզբներին, սակայն առողջական վիճակը թույլ չէր տվել մտադրությունն իրագործել:

Սեպտեմբերի 5-ին իտալական ANSA գործակալության թղթակցի հետ զրուցելիս երգիչը խորին հուզմունքով շնորհակալություն էր հայտնել Իտալիայում «Մշակութային գերազանցություն» մրցանակի ստեղծման համար, որի առաջին դափնեկիրը հենց ինքն էր դարձել:

Լուչանո Պավարոտտին ծնվել է 1935-ի հոկտեմբերի 12-ին Մոդենայում: Տեղի դպրոցն ավարտելուց հետո Մանտուա քաղաքում վոկալի դասեր է առել Կամպոգալյանիից: 1961-ին Ռոդոլֆոյի դերերգն է կատարել Պուչչինիի «Բոհեմ» օպերայում: Հինգ տարի անց Միլանի «Լա Սկալա» թատրոնում Թիբալդի դերերգով հանդես է եկել Բելլինիի «Կապուլետի եւ Մոնտեկի» օպերայում: Բայց նրան համաշխարհային ճանաչում բերեց Տոնիոյի դերերգի կատարումը Դոնիցետտիի «Գնդի դուստրը» օպերայում: Դրանից հետո Պավարոտտին մեծարում էին «Վերին դոյի արքա» (երկրորդ օկտավայի դո) տիտղոսով:

Օպերայի պատմության մեջ Պավարոտտին առաջին տենորն էր, որը բոլոր 9 բարձր «դո»-երը երգեց «Quel destin» արիայում:

Թեեւ Պավարոտտիի հիմնական մասնագիտությունը քնարական բելկանտոն է, ժամանակի ընթացքում նա անդրադարձել է նաեւ դրամատիկ դերերի՝ Ռիկարդո (Վերդիի «Դիմակահանդես»), Կավարադոսսի (Պուչչինիի «Տոսկա»), Մանրիկո (Վերդիի «Տրուբադուր»), Ռադամես (Վերդիի «Աիդա»):

1970-1980-ականներին Պավարոտտին մասնակցել է բազմաթիվ հեռուստատեսային եւ խառը համերգների, օպերային արվեստն առավել մատչելի դարձնելով լայն հասարակայնությանը: 1990-ականներին մարզադաշտերում եւ զբոսայգիներում երգչի համերգներին ներկա էին լինում հարյուր հազարավոր մարդիկ:

2004-ին մեծ տենորն աշխարհի 40 քաղաքներում հրաժեշտի համերգներ է տվել, որոնց ծրագրերը կազմված էին բացառապես իտալացի կոմպոզիտորների ստեղծագործություններից:

Պ. Ք.

65-րդ թատերաշրջանը պարոնյանցիները կբացեն կիսավեր շենքում

Երեկ լրագրողների հետ հանդիպմանը Հ. Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի պետական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար, պրոֆեսոր **Երվանդ Ղազանչյանը** եւ տեղեկացրեց, որ սեպտեմբերի 7-ին թատրոնը իր դռները կբացի թատերասերների առջեւ: 65-րդ թատերաշրջանը կբացվի Հակոբ Պարոնյանի եւ Արտեմի Այվազյանի «Ատամնաբույժն արեւելյան» ներկայացմամբ: Հայ թատրոնի դասական Վարդան Աճեմյանի բեմադրությամբ առաջին բեմելն է եղել կոմեդիայի թատրոնում: Այդ բեմադրությանը մասնակցել են հայ թատրոնի ականավոր դեմքեր Թ. Սարյանը, Է. Համբարձումյանը, Մ. Համամջյանը, Ս. Գրիգորյանը, Կ. Խաչվանքյանը եւ ուրիշներ: «Պարոնյանի թատրոնի բեմում «Ատամնաբույժն արեւելյան» ներկայացումը բեմադրվել է հինգ անգամ: Այս տարի թատրոնը միանգամից երկու նոր ներկայացումներով է սկսում իր աշխատանքները: Դրանք Գուրգեն Խանջյանի «Էսպես մինչեւ երբ...» եւ Օստրովսկու «Հարուստի աղջիկը տգեղ չի լինում» գործերն են, որոնց առաջնախաղը կլինի սեպտեմբերի 8-ին եւ 9-ին: Օստրովսկին Պարոնյանի թատրոնում առաջին անգամ է բեմադրվում: Թատրոնի կոլեկտիվը աննախադեպ աշխատեց ու երկու ամսում հասցրեց երկու նոր ներկայացում»: Գեղ. ղեկավարը կարեւորեց թատրոնի կազմում երիտասարդ շնորհալի դերասանների համալրումը՝ առանց ցնցումների կամ որեւէ մեկին նեղացնելու: Թատրոնի հենասյուներից Սվետլանա Գրիգորյանը ջերմ խոսքեր հղեց 7 երիտասարդ դերասաններին, որոնք հնարավոր է դառնան հայ թատրոնի նոր փափազյաններ, խաչվանքյաններ... ու հատուկ նշեց. «ժողովրդի սիրելի թատրոնը պահանջում է հատուկ ուշադրություն»: Դերասան Բորիս Պետանյանը զայրացած էր մշակույթի նախարարության անտարբերությունից. «Նախարարությունը թքած ունի թատրոնի վրա եւ անգամ ոտք չի դնում թատրոն, բա դա եղա՞վ...»:

Թատրոնը լուրջ պրոբլեմների առաջ է կանգնել

Թատրոնի տնօրեն Կարո Շահբազյանը տեղեկացրեց, որ շենքի տանիքի համար պետ. բյուջեի հատկացրած գումարը չի բավականացնում վերանորոգման աշխատանքները ավարտին հասցնելու համար: Պարզվում է, նախագծային, նախահաշվարկային փաստաթղթերում կոպիտ սխալ է տեղի ունեցել եւ 370 քմ պակաս տարածք է հաշվարկվել: Թատրոնի ջեռուցման, սառնավորումները շարքից դուրս են եկել, «Լինսիի» գումարներով վերանորոգվող բոլոր թատրոններն ու կոլեկտիվները Պարոնյանի անվան թատրոնի բեմում էին հանդես գալիս: Չնայած 8 նամակ այդ մասին ուղարկվել է մշակույթի նախարարություն, սակայն հարցը չի ներկայացվել վարչապետին կամ փոխվարչապետին, որոնք պատրաստ են աջակցել թատրոնին: Թատրոնի կոլեկտիվը պատրաստվում է կայծակ-հեռագիր ուղարկել վարչապետին, քանզի հույս չունի, որ վերջին նամակին նախարարությունը կարձագանքի:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՆԿԱՐՅԱՆ

Հովհ. Այվազովսկու Թեոդոսիայի թանգարան-պատկերասրահը՝ վտանգի տակ

Հովհ. Այվազովսկին կտակում Թեոդոսիայի իր պատկերասրահը՝ կտավներով, քանդակներով եւ արվեստի մնացած բոլոր գործերով նվիրել է ծննդավայր Թեոդոսիա քաղաքին: Դա 1900 թվականն էր. այդ կտավները Այվազովսկու վերջին շրջանի գործերն էին: Տարիների ընթացքում թանգարանը հարստացրել է իր հավաքածուն, ինչպես նվիրատվությունների շնորհիվ, այնպես էլ սեփական միջոցներով:

Պատկերասրահը 1880-ին իր արվեստանոցին կից հիմնադրել էր ինքը՝ Հ. Այվազովսկին: Լինելով առաջին պերիֆերային պատկերասրահը՝ այն դարձավ մշակույթի կենտրոն, որտեղ երաժշտական միջոցառումներ, համերգներ էին կազմակերպվում նշանավոր վարպետների ներկայությամբ եւ մասնակցությամբ: Այստեղ այցելել է հայ մեծ երաժիշտ Ալ. Սպենդիարյանը, ելույթներ են ունեցել Մարիինյան եւ Ալեքսանդրյան թատրոնի արտիստները:

Ապակյա վիտրաժներով պատկերասրահի տանիքը երկար ժամանակ հուսալի էր ու ապահով եւ վտանգ չէր սպառնում: Սակայն անցնող տարիների հետ այդ վիտրաժները սկսեցին «տեղի տալ» եւ անձրեւաջրերն իրենց գործն արեցին: Թանգարանի աշխատակիցները փորձեցին օգտվել պաշտպանության ամենահեշտ միջոցներից... Նրանք դույլեր դրեցին անձրեւի կաթոցների տակ: Արդեն հասկանալի է թանգարանային խոնավության պայմաններում կտավների վիճակն ու անհանգստությունը:

Հ. Այվազովսկու գործերը վտանգված են: Թեոդոսիայի քաղաքապետարանի ֆինանսական հատկացումները չեն բավարարում թանգարանի տանիքի վերանորոգման աշխատանքներին, մանավանդ որ բարվոք վիճակում չեն նաեւ ցուցասրահները, պահոցները եւ մյուս հատվածները: Հովհ. Այվազովսկու պատկերասրահ-թանգարանը Թեոդոսիայի կոմունալ սեփականությունն է եւ չի ենթարկվում ո՛չ Ղրիմի, ո՛չ Ուկրաինայի մշակույթի նախարարություններին, որով եւ զրկված է հնարավորություններով եւ միջոցներով առավել ուժեղ կառույցների աջակցությունից:

Թանգարանի տնօրեն Տատյանա Գայդուկն ասում է, որ չնայած վերանորոգման աշխատանքները սկսել են, բայց այնքան էլ արդյունավետ չեն, որովհետեւ շարունակական չեն՝ ֆինանսների պատճառով: Ամռան սկզբին վերանորոգվել է ցուցասրահային բաժնի մեծ մասը, որ կոչվում է «Վիլլա-Մաեստրո»: Այս մասին տեղեկացնում է Страна.Ru էլեկտրոնային թերթը եւ իրավացիորեն նշում, որ մշակույթի այդ արժեքավոր հաստատության կիսատ-պռատ կամ կտոր-կտոր վերանորոգումը բավարար չէ, չնայած որ չեղածից ընդունելի է: Մինչ շարունակվում է շենքի մի մասի վերանորոգումը, մի ուրիշ տեղ փլվում է: Տեմպերն այնքան դանդաղ են, եւ մինչեւ ավարտվելը այնքան ժամանակ կանցնի, որ առաջինները կրկին կզգան վերանորոգման կարիք: Չնայած դրան, աշխատանքները պետք է արվեն եւ արվեն խնամքով՝ առանց վնաս պատճառելու աշխարհահռչակ հայ նկարչի կտավներին:

Մ. Ր.

Գեորգի Արզումանյանն անդրանիկ պարտությունը կրեց

Շախմատի Ստամբուլի մրցաշարի 7-րդ տուրում կայացավ կենտրոնական հանդիպումը: Միմյանց հետ մրցեցին մրցաշարի առաջատարներ Գեորգի Արզումանյանն եւ Էլդար Հասանովը, որոնք մինչ այդ հաղթել էին բոլոր 6 պարտիաներում: Սպիտակներով խաղացող Հասանովին հաջողվեց շահել այդ պարտիան, ինչը նրան հնարավորություն ընձեռեց 7 միավորով միանձնյա առաջատարի դերը ստանձնել:

Երկրորդ հորիզոնականում տեղ զբաղեցրեց ներկայում Թուրքիայի դրոշի ներքո հանդես եկող Միխայիլ Գուրեւիչը (6,5 միավոր): Նա սպիտակներով հաղթեց Դավիթ Մագալաշվիլուն: Գեորգի Արզումանյանը 6 միավորով մի խումբ շախմատիստների հետ բաժանում է 3-15-րդ տեղերը: Նրանցից կեսական միավորով հետ են մնում Արման Փաշիկյանն ու Դավիթ Հարությունյանը, որոնք իրենց մրցախաղերն ավարտեցին ոչ-ոքի: Փաշիկյանը միավորը կիսեց Բահանա Մորխիաշվիլու հետ, իսկ Հարությունյանը հաշտություն կնքեց Մերթ Էրդողդուի հետ կայացած պարտիայում:

5-ական միավոր ունեն Դավիթ Քալաշյանն ու Լեւոն Բաբուջյանը: Քալաշյանը 7-րդ տուրում անհաջող խաղաց եւ պարտվեց Կոնստանտին Շանավային, իսկ Բաբուջյանը սպիտակներով հաղթեց Էկին Օկզուցին: Արշակ Ինանցը եւս անհաջողության մատնվեց՝ զիջելով Նինո Վլաշկիին: Նա վաստակել է 4 միավոր:

Մրցաշարի վերջնագծում բավական թեժ պայքար է ընթանում հաղթողի կոչման համար: Այս առումով վերջին երկու տուրերը վճռորոշ կլինեն: 8-րդ տուրում մրցաշարի միանձնյա առաջատար Էլդար Հասանովը սեւերով կխաղա Միխայիլ Գուրեւիչի հետ: Գեորգի Արզումանյանը սպիտակներով կմրցի ուկրաինացի Ստանիսլավ Սավչենկոյի հետ, որը եւս 6 միավոր է վաստակել: Արման Փաշիկյանի մրցակիցը կլինի Դավիթ Ցոցուան, իսկ Դավիթ Հարությունյանը կմրցի Սալոմե Մելիայի հետ:

Բասկետբոլիստներն ավարտեցին առաջին փուլը

Իսպանիայում մեկնարկել է բասկետբոլի Եվրոպայի տղամարդկանց առաջնությունը: Առաջին փուլում 16 ուժեղագույն հավաքականները բաժանվել են չորս խմբի: Առաջին խմբում ընդգրկված են Ռուսաստանի, Հունաստանի, Սերբիայի եւ Իսրայելի հավաքականները: Այստեղ բոլորից հաջող հանդես եկան Ռուսաստանի եւ Եվրոպայի ներկայիս չեմպիոն Հունաստանի հավաքականները, որոնք տոնելով երկուական հաղթանակ, արդեն ապահովել էին իրենց մասնակցությունը 2-րդ փուլին: Ռուսները առավելության են հասել Սերբիայի (73-65) եւ Իսրայելի (90-56) հավաքականների նկատմամբ: Երկրորդ խաղում ռուսների կազմում կրկին արդյունավետ խաղով աչքի ընկավ հավաքականի ավագ Անդրեյ Կիրիլենկոն՝ վաստակելով 17 միավոր: Ընդ որում, ռուսներն առաջինն էին, որ հաջորդ փուլի ուղեգիր նվաճեցին:

Եվրոպայի չեմպիոն հույները պարտության են մատնել Իսրայելի (76-66) եւ Սերբիայի (68-67) հավաքականներին, ընդ որում, 2-րդ խաղում հաղթանակը ձեռք բերվեց լրացուցիչ ժամանակում: Խմբային մրցաշարի վերջին խաղում ՌԴ հավաքականը 61-53 հաշվով հաղթեց հույներին: Ռուսներից աչքի ընկավ Հոլդենը՝ վաստակելով 17 միավոր: 1-ին խմբից պայքարը կշարունակի նաեւ Իսրայելի ընտրանին, որը 87-83 հաշվով հաղթեց սերբերին:

2-րդ խմբից պայքարը շարունակելու իրավունք էին ստացել տանտերերը: Իսպանացի բասկետբոլիստները տոնել էին 2 հաղթանակ (Պորտուգալիա՝ 82-56, Լատվիա՝ 93-77): Լատվիայի եւ Խորվաթիայի հավաքականները մեկական հաղթանակ էին տոնել: Լատվիացիները հաղթեցին խորվաթներին (85-77), իսկ խորվաթներն առավելության հասան պորտուգալացիների նկատմամբ (90-68): Երրորդ տուրում գրանցվեցին այսպիսի արդյունքներ. Պորտուգալիա-Լատվիա՝ 77-67, Խորվաթիա-Իսպանիա՝ 85-84: Պայքարը կշարունակեն նաեւ Խորվաթիայի եւ Պորտուգալիայի հավաքականները:

3-րդ խմբից էլ մեկնարկում երկու հավաքականներ՝ Լիտվան ու Գերմանիան հաջորդ փուլ են մտել՝ տոնելով 2-ական հաղթանակ: Լիտվացիները հաղթել են թուրքերին (86-69) եւ չեխերին (95-75), իսկ գերմանացիներն առավելության են հասել նույն մրցակիցների նկատմամբ (Չեխիա՝ 83-78, Թուրքիա՝ 79-49): 3-րդ տուրի արդյունքներն են. Լիտվա-Գերմանիա՝ 84-80, Չեխիա-Թուրքիա՝ 72-80: Թուրքերը եւս հաջորդ փուլ մտան:

4-րդ խմբում էլ հայտնի են հաղթողները: Սլովենիայի եւ Ֆրանսիայի ընտրանիները երկուական հաղթանակ էին տոնել Իտալիայի եւ Լեհաստանի հավաքականների նկատմամբ: Երրորդ տուրում էլ սլովենացիները շարունակեցին հաղթարշավը՝ 67-66 հաշվով պարտության մատնելով ֆրանսիացիներին: Իտալացիները 79-70 հաշվով առավելության հասնելով լեհերի նկատմամբ, կշարունակեն պայքարը:

Այսպիսով, առաջին փուլի ավարտից հետո պայքարը շարունակող 12 հավաքականները բաժանվել են երկու խմբի՝ «ոսկե» միավորներով: «E» խմբում ընդգրկված են Ռուսաստանի (4 միավոր), Խորվաթիայի (4), Իսպանիայի (3), Հունաստանի (3), Իսրայելի (2) եւ Պորտուգալիայի (2) հավաքականները:

«F» խմբում պայքարը կշարունակեն Լիտվայի (4 միավոր), Սլովենիայի (4), Գերմանիայի (3), Ֆրանսիայի (3), Իտալիայի (2) եւ Թուրքիայի (2) ընտրանիները:

Արքայազնը պարգեւատրեց Շումախերին

«Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմրցավազքի աշխարհի յոթակի չեմպիոն Միխայիլ Շումախերն արժանացել է Իսպանիայի ամենահեղինակավոր մրցանակներից մեկին: Այն ամեն տարի սպորտի բնագավառում շնորհվում է Աստուրիայի հիմնադրամի կողմից, որի ղեկավարն Իսպանիայի արքայազն Աստուրիյսկին է: Մրցանակի հետ հանձնվում է նաեւ դրամական պարգեւ՝ 50 հազար եվրո: Այս հիմնադրամը մրցանակներ է հանձնում ութ անվանակարգում: Ժյուրիի նախագահն է Խուան Անտոնիո Սամարանչը, որը մոտ քառորդ դար գլխավորել է միջազգային օլիմպիական կոմիտեն:

Հեղինակավոր այս մրցանակի դափնեկիրների թվում են «Տուր դը Ֆրանս» հեծանվավազքի յոթակի չեմպիոն, ամերիկացի հանրահայտ հեծանվորդ Լենս Արմսթրոնգը եւ մարոկացի վազորդ, 1500 մ վազքի աշխարհի ներկայիս ռեկորդակիր Հիշամ էլ Գերուժը: Անցյալ տարի մրցանակը հանձնվել է Իսպանիայի բասկետբոլի հավաքականին, որը նվաճել էր աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը:

Ինչպես հայտնի է, Միխայիլ Շումախերն անցյալ մրցաշրջանի ավարտից հետո հրաժեշտ էր տվել մեծ սպորտին: Նա հինգ տարի անընդմեջ դարձել էր «Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմրցավազքի աշխարհի չեմպիոն: Ելույթներն ավարտելուց հետո Շումախերը հրաժեշտ չտվեց սիրած մարզաձեւին: Նա ներկայում աշխատում է իր նախկին թիմում՝ «Ֆեռարիում»: Ի դեպ, Շումախերը պատրաստվում է մասնակցել սեպտեմբերի 20-23-ը Բելգիայում կայանալիք կարտինգի աշխարհի առաջնությանը: Դա մեծ սպորտին հրաժեշտ տալուց հետո Շումախերի առաջին մրցումը կլինի: Նա նշել է, որ մշտապես սիրել է կարտինգը եւ այժմ շատ ուրախ է աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու հնարավորության համար:

ԹԵՆԻՍ

Հավակնորդների թիվը կրճատվում է

Թենիսի ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում տղամարդկանց մրցաշարում հայտնի դարձան կիսաեզրափակիչի առաջին մասնակիցները: Թենիսիստների դասակարգման առաջատար Ռոջեր Ֆեդերերը 3 խաղափուլում պարտության մատնեց Էնդի Ռոդիկին (7-6, 7-6, 6-2): Հաջողությունն ուղեկցեց նաեւ ռուսաստանցի Նիկոլայ Դավիդենկոյին, որը հաղթեց Թոմի Հաասին (6-3, 6-3, 6-4):

Կանանց մրցավեճում արդեն հայտնի են կիսաեզրափակիչի զույգերը: Բելգիացի Ժյուստին Էնենը, որ առաջինն էր հաղթահարել քառորդ եզրափակիչի արգելքը՝ պայքարից դուրս մղելով Սերենա Ուիլյամսին, կիսաեզրափակիչում կմրցի վերջինիս քրոջ՝ Վինուսի հետ: Ամերիկուհի թենիսուհին առավելության էր հասել Ելենա Յանկովիչի նկատմամբ (4-6, 6-1, 7-6):

Կիսաեզրափակիչ մյուս զույգը կազմել են ռուսաստանցիներ Սվետլանա Կուզնեցովան ու Աննա Չակվետաձեն: Կուզնեցովան քառորդ եզրափակիչում հաղթեց Ագնես Շավային (6-1, 6-4), իսկ Չակվետաձեն առավելության հասավ Պեեր Շահարի նկատմամբ (6-4, 6-1):

100 մլն ֆունտ ստեռլինգ Ռոնալդինյոյի համար

Ըստ Daily Mail թերթի, «Չելսիի» սեփականատեր Ռոման Աբրամովիչը պատրաստ է Ռոնալդինյոյին շաբաթական 200 հազար ֆունտ ստեռլինգ աշխատավարձ վճարել: Իսկ «Բարսելոնից» «Չելսի» բրազիլացի ֆուտբոլիստի տեղափոխման համար Աբրամովիչը պատրաստ է 100 մլն ֆունտ ստեռլինգ վճարել, որից 50 մլն-ը պետք է ստանա Ռոնալդինյոն:

Նշենք, որ Ռոնալդինյոյի պայմանագրում հատուկ կետ է նշված, որի համաձայն նրա տեղափոխման համար հրավիրող ակումբը նվազագույնը պետք է «Բարսելոնին» վճարի 85 մլն ֆունտ ստեռլինգ: Ճիշտ է, այդ պայմանը տարածվում է միայն իտալական ակումբների վրա:

«Բարսելոնի» ղեկավարությունն անմիջապես արձագանքել է վերը նշված տեղեկատվությանը: Ակումբի ներկայացուցիչները հերքում են Ռոման Աբրամովիչի եւ Ռոնալդինյոյի գործակալ ու միաժամանակ եղբայր Ռոբերտո դե Ասիս Մորեյրայի հանդիպման մասին լուրերը: «Բարսելոնի» մարզական տնօրեն Տիկի Բեգիրիստայնը տեղեկացրել է, որ Ռոնալդինյոն չի վաճառվում եւ շարունակելու է ելույթները թիմում:

Ի դեպ, օրերս Ռոնալդինյոն իսպանական քաղաքացիություն է ստացել: Այնպես որ նա «Բարսելոնում» այլեւս լեգեոնական չի համարվի: Ինչ վերաբերում է Բրազիլիայի հավաքականում հետագա ելույթները շարունակելուն, ապա իսպանական քաղաքացիությունն ստանալը խոչընդոտ չէ: Բանն այն է, որ նա չի հրաժարվել Բրազիլիայի քաղաքացիությունից, այլ երկքաղաքացիություն է ընդունել: Տեղեկացնենք, որ իսպանական լիգայի կանոնակարգի համաձայն, յուրաքանչյուր թիմում իրավունք ունեն հանդես գալու Եվրամիության մեջ չմտնող երկրների երեքից ոչ ավելի ֆուտբոլիստներ: Շուտով իսպանական քաղաքացիություն կստանա նաեւ Մեքսիկայի երիտասարդական հավաքականի անդամ Ջովանի դոս Սանտոսը: Այնպես որ, «Բարսելոնում» լեգեոնականների թիվը կկրճատվի: Այդպիսի կարգավիճակ կունենան միայն կամերունցի Սամյուել Էտո'Օ-ն եւ Կոտ դ'Իվուարի հավաքականի անդամ Յայա Տուրեն:

Ռոնալդինյոն Կատալոնիայի մայրաքաղաք էր տեղափոխվել 2003-ին ՊՍԺ-ից: Նա թիմի կազմում երկու անգամ նվաճել է Իսպանիայի չեմպիոնի տիտղոսը, դարձել Չեմպիոնների գավաթակիր: Անցած տարի բրազիլացին ճանաչվել էր Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի լավագույն ֆուտբոլիստ:

«Բոկա Խունիորսն» իր հյուրանոցը կունենա

Արգենտինական «Բոկա Խունիորսի» ղեկավարությունը մտադիր է մինչեւ 2010-ին Բուենոս Այրեսում հյուրանոց կառուցել, որը նվիրված կլինի ակումբի պատմությանը: Բնականաբար, հյուրանոցում կգերիշխեն ակումբի գույները՝ կապույտը եւ դեղինը: Հյուրանոցի բոլոր աշխատակիցները հատուկ դասընթացներ կանցնեն, ինչը հնարավորություն կընձեռի նրանց հյուրերին հետաքրքրական փաստեր ու դրվագներ պատմել «Բոկա Խունիորսի» պատմությունից, պատասխանել հետաքրքրող հարցերին:

Նոր հյուրանոցը կկառուցվի քաղաքի տեսարժան շրջաններից մեկում: Այն 80 համար կունենա եւ բավական բարձրակարգ ու թանկ հյուրանոց կլինի: Ընդհանրապես, արգենտինական ակումբն իր երկրպագուներին թիմի խորհրդանշական 900 տեսակի ապրանքներ ու զանազան ծառայություններ է առաջարկում: Ակումբը սեփական տաքսի եւ նույնիսկ գերեզմանոց ունի, մուլտֆիլմեր է թողարկել: Բացառված չէ, որ հետագայում նմանատիպ հյուրանոցներ «Բոկա Խունիորսը» կառուցի նաեւ Արգենտինայի այլ քաղաքներում:

Դիսկո ակումբ Աբրամովիչի գործընկերների համար

«Չելսիի» սեփականատեր Ռոման Աբրամովիչը մտադիր է Լոնդոնի հյուսիս-արեւմուտքում իրեն պատկանող տարածքը լիովին օգտագործել: Նա ծրագրել է «Ստեմֆորդ Բրիջ» մարզադաշտի տրիբունայի տակ դիսկո ակումբ կառուցել, որը պետք է շահագործման հանձնվի նոր տարվա շեմին: Սակայն շարքային ֆուտբոլասերը հնարավորություն չի ունենա հաճախել ակումբ, քանի որ առաջին հերթին այն նախատեսված է Ռոման Աբրամովիչի ընկերների եւ բարեկամների համար: Այստեղ նրանց կզվարճացնեն աշխարհի լավագույն երգիչ-երգչուհիները, երաժշտական խմբերը:

Իհարկե, դիսկո ակումբը միանգամից չի կարող Աբրամովիչի բոլոր բարեկամներին ու գործընկերներին հյուրընկալել, քանի որ այն նախատեսված է առավելագույնը 500 հոգու համար: Այդ ակումբի շինարարությունն Աբրամովիչի վրա 7 մլն ֆունտ ստեռլինգ կնստի:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ **Օրվա հեսքերով**

Բանկերն ավելի շատ վարկեր կտրամադրեն

Բանկային վերահսկողության մեղմացման նոր քաղաքականության շնորհիվ

Հայաստանի բանկային համակարգում Կենտրոնական բանկի նոր քաղաքականությունն ուղղված է բանկային վերահսկողության մեղմացմանը, որը կնպաստի բանկերի վարկավորման ծավալների ավելացմանը եւ բանկային ծառայությունների մատուցման տարածմանը երջաններում եւ գյուղերում: Սա էր երեկ հրավիրված Հայաստանի կենտրոնական բանկի ֆինանսական համակարգի վերահսկողության քաղաքականության եւ վերլուծությունների վարչության պետ **Դավիթ Սարգսյանի** մամուլի ասուլիսի հիմնական միտքը:

Վարչության պետը նշեց, որ Հայաստանի բանկային համակարգն անցնում է զարգացման երրորդ փուլը: Առաջին փուլն ավարտվեց 1995-96 թվականներին, որոնց ընթացքում ստեղծվեցին առեւտրային բանկերը: Այդ ժամանակ Հայաստանում գործում էին 70 բանկեր: Երկրորդ փուլում համակարգ ներմուծվեցին միջազգային ստանդարտներ, դաշտը մաքրվեց անառողջ բանկերից, որոնք չէին կարողանում աշխատել այդ չափանիշներով:

Երրորդ փուլի նպատակը երկրում ֆինանսական միջնորդության կտրուկ ավելացումն է: Այսինքն, վարկավորման ծավալների աճն ու ֆինանսական ծառայությունների մատչելիության ավելացումը: Դավիթ Սարգսյանը, հիշատակելով այս տարվա սկզբին ԿԲ կողմից բանկերի իրացվելիության նորմատիվի մեղմացումը, ասաց, որ դրա շնորհիվ բանկերը 27 մլրդ դրամով ավելացրել են վարկավորման ծավալները: Առաջիկայում ուժի մեջ են մտնելու բանկերի կապիտալի եւ ընդհանուր իրացվելիության նորմատիվների մեղմացումները, որոնք, ըստ ԿԲ ներկայացուցչի, հնարավորություն կտան առնվազն եւս 35 մլրդ դրամ ուղղելու վարկավորմանը:

Նորմատիվային փոփոխությունների մեկ այլ փաթեթ էլ Երեւանից դուրս գտնվող բնակավայրերում կխթանի ֆինանսական ծառայությունների մատուցումը՝ երջիկ գործունեություն իրականացնելու միջոցով: Դա նշանակում է, որ բանկերի ներկայացուցիչները կարող են երջել գյուղերով եւ վարկեր տրամադրել ու գումարները հավաքել:

Վերոնշյալ փոփոխություններից ակնկալվում է, որ այս տարեվերջին վարկավորման ծավալները կավելանան աննախադեպ չափով՝ մոտ 60 տոկոսով: Ինչպես հայտնեց Դավիթ Սարգսյանը, սեպտեմբերի սկզբներով այդ ծավալներն ավելացել են 102 մլրդ դրամով: Անցյալ տարի դրանք կազմել են 240 մլրդ դրամ: Ակնկալվում է, որ առավել մեծ աճ կարձանագրվի հիպոթեկային վարկավորման շուկայում: Այս տարի եւս, ինչպես անցյալ տարի, սպասվում է, որ հիպոթեկային վարկերը կավելանան կրկնակի, գյուղատնտեսության եւ արդյունաբերության վարկավորումը՝ մոտ 30-35 տոկոսով:

Վարկավորման տոկոսադրույքը, ԿԲ վարչության պետի կարծիքով, կնվազի: Այս տարվա ութ ամիսների արդյունքում այն նվազել է 0,5 տոկոսով: Բիզնես վարկերը նախորդ տարվա 15 տոկոսի փոխարեն տրվում են 14-14,5 տոկոսով, սպառողական վարկերը՝ 21 տոկոսից նվազել են 19 տոկոսի:

«Օտարերկրյա բանկերի մուտքը Հայաստան մրցակցային ինչ խնդիրներ կառաջացնի տեղական բանկերի համար եւ հնարավո՞ր է, որ վերջիններս չդիմանան այդ մրցակցությանը» հարցին Դավիթ Սարգսյանը պատասխանեց, որ մրցակցությունը մեր բանկային համակարգում դեռ բավարար չէ: Փորձագիտական գնահատականներով, 800 մլն-1 մլրդ դոլարի խնայողություն կա բնակչության մոտ, որը կարող են երջանառության մեջ դնել բանկերը: Օտարերկրյա բանկերը, ԿԲ վարչության պետի կարծիքով, ավելի մեծ փորձ եւ նոր սարքավորումներ ունեն եւ ավելի լավ մրցակցային պայմաններում են լինելու: Եվ այն տեղական բանկերը, որոնք չդիմանան մրցակցությանը, կվաճառվեն:

Մեկ այլ հարց առնչվում էր ԱՄՆ հիպոթեկային շուկայում ստեղծված ճգնաժամի ազդեցության հնարավորությանը Հայաստանի տնտեսության վրա: Այս մասին խոսելով, Դավիթ Սարգսյանը նշեց, որ ճգնաժամն առաջացավ այն վարկառուների պատճառով, որոնք ունեին վատ վարկային պատմություն: Այդ ճգնաժամն առայժմ չի անցել լավ վարկային պատմություն ունեցողներին: Եթե դա տեղի ունենա եւ ճգնաժամը երկարի 1-2 տարի, ապա հավանական է, որ ազդեցություն ունենա Հայաստանի տնտեսության վրա: Հնարավոր չէ ասել՝ դա կլինի մասնավոր փոխանցումների ծավալների նվազման, երկրից ֆինանսների արտահոսքի, թե՞ անշարժ գույքի շուկայի գների նվազման տեսքով: Սակայն ճգնաժամի շարունակումը կանխելու համար այժմ ԱՄՆ եւ Եվրոպայի ֆինանսական կառույցները մեծ ներդրումներ են կատարում:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Կաթվածից մահացավ Սեւանա լճում

Սեւանա լճի «Աղթամար» լողափից մոտ 1,5 մետր հեռու լողալու ժամանակ Գեղարքունիքի բնակիչ, 22-ամյա Էդուարդ Բաղալյանն ստացել է սրտի կաթված եւ տեղում մահացել: Է. Բաղալյանի դիակը ջրից դուրս են բերել տեղի բնակիչները:

Հոսանքահարվել է ու մահացել

Սեպտեմբերի 5-ին, ժամը 20-ի սահմաններում Երեւանի Մաշտոցի պողոտայի եւ Պարոնյան փողոցի խաչմերուկում տրոլեյբուսի վարորդ՝ Արարատի մարզի Դարբնիկ գյուղի բնակիչ, 1954 թ. ծնվ. Կարլեն Գալստյանը թիվ 1 երթուղու տրոլեյբուսի վրա վթարային աշխատանքներ կատարելու ժամանակ հոսանքահարվել է եւ տեղում մահացել:

Գերեզմանոցի գողը բերման ենթարկվեց

Սեպտեմբերի 5-ին ոստիկանության Սեւանի բաժնի աշխատակիցները բերման են ենթարկել Արմեն Մ.-ին: Պարզվել է, որ վերջինս հանցավոր համաձայնության գալով Արսեն Պ.-ի հետ, գողացել է քաղաքային գերեզմանատանը հողարկավորված Գոհար Կարապետյանի գերեզմանի եւ դրա հարեւանությամբ գտնվող եւս երկու գերեզմանների ցանկապատերի ալյումինե զարդանախշերը:

Մ. ՄԻԿԱՅԵԼՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/61» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«ՀՀ ԿԱ հարկային պետական ծառայության կարիքների համար գրասենյակային կահույքի ձեռքբերման» գնման պայմանագիր կնքելու նպատակով:** Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 600 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 24723006б158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, համաձայնողովի քարտուղար Հ.Այունցին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/62» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Կարմիր գյուղի գյուղատնտեսարանի կարիքների համար ավտոմեքենայի ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դռամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 12.30-ը:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

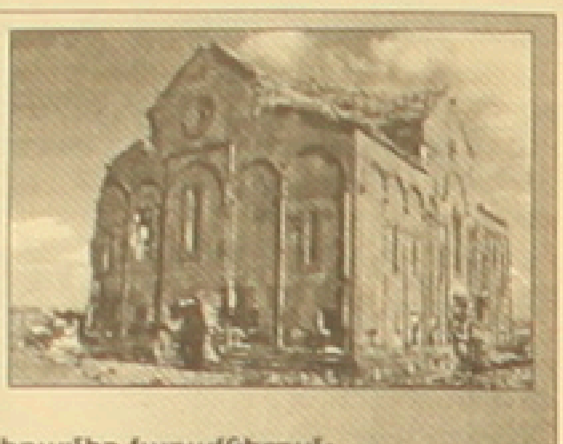

Անիտուր հատուկ մասնագիտացված պատմամշակութային զբոսաշրջության գործակալությունը սույն թվականի սեպտեմբերի 19-ին եւ հոկտեմբերի 10-ին կազմակերպում է *10 օրյա բարձրակարգ շրջագայություններ դեպի պատմական Հայաստան:* Շրջագայության ընթացքում Դուք կլինեք Կարս-Անի-Իգդիր-Բայազետ-Վան (Աղթամար կղզի) - Բիթլիս-Մուշ-Խնուս-Էրզրում-Սարիղամիշ քաղաքներում:

Օգտվեք Ձեզ ընձեռված բացառիկ հնարավորությունից եւ մասնակիցը դարձեք մեր այս հիշարժան ուխտագնացության:

Մանրամասների համար զանգահարել 52-78-34, 091 203-206 կամ 094 203-206 հեռախոսահամարներով:

Մրցույթի հրավեր

MԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակը հայտարարում է մրցույթ՝ **«Մեղրի քաղաքի սուրբ Սարգիս եկեղեցու վերականգնման աշխատանքներ»:**

Ցանկացողները կարող են ձեռք բերել մրցույթին մասնակցելու անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը, այցելելով ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակ՝ Պետրոս Ադամյան 14, դիմել Գրիգոր Ախնոյանին՝ 56 60 73 լր. 126: Փաստաթղթերի ներկայացման վերջնաժամկետը՝ 2007 թ, սեպտեմբերի 25, ժամը 17:00:

UNDP Armenia

Հետաքրքրության նամակ

ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակը հայտարարում է մրցույթ **«Հազարամյակի զարգացման նպատակների (ՀԶՆ) ազգային առաջընթացի հաշվետվության պատրաստման եւ ՀԶՆ մարզային շրջանակների մշակման համար»:**

Ցանկացողները կարող են ձեռք բերել մրցույթին մասնակցելու անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը, այցելելով ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակ՝ Պետրոս Ադամյան 14, դիմել Գրիգոր Ախնոյանին՝ 56 60 73 լր. 126: Փաստաթղթերի ներկայացման վերջնաժամկետը՝ 2007, սեպտեմբերի 24, ժամը 17:00:

UNDP Armenia

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՊՁԲ-07/36» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ սահմանադրական դատարանի աշխատակազմի կարիքների համար ավտոմեքենայի ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ-ի 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դռամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 11.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԾՁԲ- 07/40» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության կարիքների համար հայտարարությունների հրապարակման ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դռամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 10.00-ն:

www.azg.am
www.azgdaily.com

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ... Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Ավետիքյան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 6.09.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: